

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΔ' ΤΕΥΧ. Α' ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 15 ΜΑΪΟΥ 1987 ΑΡΙΘ. 8

Η Α.Θ.Π. Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ Κ.Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α.Μ. ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀριθμ. 311

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετρούπολιτος κύριε Σεραφεῖμ, Πρόεδρε τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀσμένως ἐκομισάμεθα τὸ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 887 καὶ ἀπὸ 15^{ης} τρέχοντος μηνὸς Γράμμα τῆς Ὑμετέρας ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου ἡμῖν Μακαριότητος, τὸ κομισθὲν ἡμῖν ὑπὸ τῆς ἐλθούσης πρὸς ἡμᾶς τιμίας Ἀντιπροσωπείας τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐφ' ᾧ, ὡς καὶ ἐπὶ τῷ κομισθέντι ἡμῖν δώρῳ, θερμοῶς Αὐτῇ εὐχαριστοῦμεν.

Τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν ταύτην Ἱερωτάτους ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς Μητροπολίτας Κορίνθου κύριον Παντελεήμονα, Φλωρίνης κύριον Αὐγουστίνον, Δημητριάδος κύριον Χριστόδουλον καὶ Περιστερίου κύριον Χρυσόστομον ἡμεῖς τε καὶ οἱ περὶ ἡμᾶς ἅγιοι ἀδελφοὶ ἐδέχθημεν μετ' ἰδιαζούσης χαρᾶς καὶ ἀγάπης ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ καὶ ἠκούσαμεν μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς ὅσα ὑπέβαλον ἡμῖν ἀπὸ μέρους τῆς ἀδελφῆς κατ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας. Ἡ συνεργασία τῆς ἀρμοδίας παρ' ἡμῖν Συνδικῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων Ζητημάτων Ἐπιτροπῆς μετὰ τῆς Ἀντιπροσωπείας Ὑμῶν κατὰ τὰς ἀναστασίμους ταύτας ἡμέρας τῆς Διακαινησίμου Ἑβδομάδος ὑπῆρξεν ὁμολογουμέ-

ως πλέον ἢ ἀδελφικὴ καὶ ἠυλογητὴ δαφιλῶς παρὰ τοῦ Ἀναστάσιου, Οὐτινος ἢ εἰρήνη καὶ ἡ χαρὰ, τὰ δῶρα ταῦτα τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, ἦσαν διάχυτα καὶ κατηύγαζον τὰς πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνίας καὶ τὴν ὅλην ἀναστροφὴν ἡμῶν. Δόξα τῷ ἁγίῳ Αὐτοῦ Ὄνόματι διὰ τὴν ἀδελφότητα ἡμῶν, ἣτις λαμπροτέρα ἀνεδείχθη κατὰ τὰς ἄς διέρχεται ἡ προσφιλεῖς θυγάτηρ καὶ ἀδελφὴ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κρισίμους ταύτας ἡμέρας.

Τὸ πόρισμα τῆς ὡς ἄνω συνεργασίας, ἀποτυπωθὲν ἐν Κοινῇ Δηλώσει, ὁμοφώνως ἀποδεκτῆ γενομένη καὶ τῆς ἀφ' ἡμῶν καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱεραῆς Συνόδου ἐγκρίσεως τυχοῦση, ἀποστέλλεται, συνημιμένως ὧδε, τῇ Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Μακαριότητι, διὰ τὰ κατ' Αὐτὴν περαιτέρω, σὺν τῇ διατύρῳ εὐχῇ ὅπως ὁ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτωρ Κύριος καὶ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύνῃ τὰ διαβήματα Ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν εἰς ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν καὶ εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ θείου θελήματος Αὐτοῦ ἐν τε τῇ προκειμένῃ ἡμῖν περιπτώσει καὶ ἐν παντί.

Κατασπαζόμενοι δὲ τὴν Ὑμετέραν προσφιλεῖ Μακαριότητα φιλήματι ἀδελφικῶς διατελοῦμεν μετὰ βαθείας ἐν τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ ἀγάπης καὶ τιμῆς ἐξειδιασμένης.

α λ π ζ' Ἀπριλίου κ δ'

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Κ Ο Ι Ν Η Δ Η Λ Ω Σ Ι Σ

ΕΠΙ ΤΗ ΛΗΞΕΙ ΤΩΝ ΣΥΝΟΜΙΛΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Ειδική Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κορίνθου κ. Παντελεήμονος, Ἀρχηγοῦ, Φλωρίνης κ. Αὐγουστίνου, Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου καὶ Περιστερίου κ. Χρυσοστόμου, ἐπεσκέφθη τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ 21ης μέχρις 25ης Ἀπριλίου ἐ.ἔ., ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἐνημερώσῃ καὶ ἐπισήμως τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἐπὶ τοῦ ἀνακύψαντος ἐν Ἑλλάδι θέματος τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐξ αἰτίας τοῦ ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων νόμου περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιοσίας καὶ τῶν δομικῶν ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας ἀλλαγῶν.

2. Ἡ Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐγένετο δεκτὴ εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν, μετὰ χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος, ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Δημητρίου, καθ' ἣν ἐπεδόθη Αὐτῷ εὐχαριστήριον Μήνυμα τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίου κυρίου Σεραφείμ, τοῦ καὶ Προέδρου τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας, ἐπὶ τῇ συμπαραστάσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὴν θυγατέρα Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀνητηλλάγησαν δὲ αἱ προβλεπόμεναι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

3. Ἡ Ἀντιπροσωπεία ἐπραγματοποίησεν, ἐν πνεύματι ἀμοιβαίας κατανοήσεως, ἀλλεπαλλήλους συσκέψεις μετὰ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου ἀρμοδίας ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων Ζητημάτων Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καθ' ἃς τοῦτο ἐπληροφορήθη λεπτομερέστερον καὶ ἐκτενῶς τὰς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ ἀνακύψαντος καὶ ἀπασχολοῦντος αὐτὴν ζητήματος.

4. Τὸ ὅλον θέμα ἐθεωρήθη καὶ ἐξητάσθη

ὑπὸ τὸ φῶς ὅχι μόνον τῆς σήμερον δεδημιουργημένης καταστάσεως καὶ τῶν διαγραφόμενων προοπτικῶν, κατόπιν τῆς ψηφίσεως τοῦ ὡς ἄνω νόμου, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀμέσῳ συναρτήσῃ τόσον πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ Σύνταγμα τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροῦς Κανόνας, ὅσον καὶ πρὸς τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850, περὶ ἐκχωρήσεως τοῦ αὐτοκεφάλου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, περὶ ἐπιτροπικῆς ἄχρι καιροῦ διοικήσεως ὑπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου, τῶν γνωριζομένων ὡς Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν.

5. Τυχάνει γνωστὸν ὅτι εἰς τὸν ὡς εἴρηται Τόμον ἐκπεφρασμένως ἀναφέρεται περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι αὕτη δεόν ὅπως ἀσκήται «ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπεμβάσεως», προσεπιλέγεται δὲ ὅτι «... οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς συμπιπτουσιν ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι, τοῖς δεομένοις συσκέψεως καὶ συμπράξεως πρὸς κρεῖττονα οἰκονομίαν καὶ στηριγμὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἤρρεσεν, ἵνα ἡ μὲν ἐν Ἑλλάδι Ἱερὰ Σύνοδος ἀναφέρηται πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν περὶ Αὐτὸν Ἱερὰν Σύνοδον ὁ δὲ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου παρέχει προθύμως τὴν ἑαυτοῦ σύμπραξιν, ἀνακοινῶν τὰ δέοντα πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

6. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θεωρεῖ ὅτι ἐπὶ τῶν οὕτως ἐν τῷ Πατριαρχικῷ καὶ Συνοδικῷ Τόμῳ τοῦ 1850 ἀναγεγραφομένων στηρίζεται ἡ ἥδη πρὸς «σύσχεψιν καὶ σύμπραξιν» γενομένη κανονικὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀναφορὰ πρὸς αὐτό, ὡς καὶ ἡ διατυπωθεῖσα ὑπ' αὐτῆς σκέψις περὶ ἐπανυπαγωγῆς ταύτης εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἴ γε καὶ τὸ ἀνα-

κῦψαν Ἐκκλησιαστικὸν Ζήτημα δὲν ἤθελεν ἀχθῆ εἰς συναινετικὴν λύσιν καὶ κανονικὴν καὶ νόμιμον ἐπίλυσιν.

7. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπαναλαμβάνει καὶ τὰς ἐν τῷ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριον κύριον Σεραφεῖμ τηλεγραφήματι αὐτοῦ διατυπωθείσας ἀπόψεις καὶ θέσεις ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος περὶ συμπαραστάσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὴ ἀμεσώτερον ὅτι τοῦτο «... ὑπὸ τὸ φῶς καὶ τῶν συνταγματικῶς κατοχυρωμένων Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν ἰσχύων νόμου ἐχόντων Τόμου τοῦ 1850 καὶ Πράξεως τοῦ 1928... διαδηλοῖ, Συνοδικῆ ἀποφάσει, ὁλόθυμον συμπαραστάσιν πρὸς τὴν δοκιμαζομένην θυγατέρα Ἐκκλησίαν...», ἐπὶ τῷ σαφεῖ σκεπτικῶ ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον «θεωρεῖ ὅτι ὁ ὑπὸ συζήτησιν καὶ ψήφισιν (καὶ ἤδη ψηφισθεῖς) νόμος ἀλλοιώνει κατὰ ἀντικανονικὸν τρόπον τὸ ἀποστολοπαράδοτον σύστημα διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὑπεισάγων ἐξωεκκλησιαστικὸν κοσμικὸν παράγοντα εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας», τοῦθ' ὅπερ «μέλλει ἔχειν ὀλεθρίας ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς πνευματικῆς, θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπροβλέπτους ἀρνητικὰς συνεπείας εἰς ἀντιστοίχους περιπτώσεις ἄλλων ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν».

8. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀμφότεραι αἱ πλευραὶ συνέπεσαν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς θεσμικῆς ἀντιλήψεως, ὅτι οἱ συνταγματικὴν κατοχύρωσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ ἔχοντες Ἱεροὶ Κανόνες ἐν τῷ συνόλω αὐτῶν ἰσχύουν ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, ἀποκλειομένης τῆς διαφοροποιήσεως καὶ διακρίσεως τούτων πεπλανημένως καὶ ἀπαράδεκτως εἰς δογματικὸς καὶ διοικητικὸς καὶ ἀποφευγομένης πάσης ὑποκαταστάσεως τούτων ὑπὸ πολιτικῶν θεσπισμάτων ἢ νόμων, οἱ ὅποιοι οὐδόλως δύνανται νὰ θεωρηθῶν ὅτι κέκτηνται καταλυτικὴν ἰσχύον εἰς βάρος τῆς Παραδόσεως καὶ τῶν θεμελιῶδες διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν κύρος ἐχόντων Ἱερῶν Κανόνων, τῶν διεπόντων τὰ τῆς κανονικῆς θέσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου. Ταῦτα δὲ πάντα ἐν ἀρμονίᾳ καὶ συνεπείᾳ πρὸς τὴν Πατερικὴν ἀρχὴν, ὅτι «οὐ Βασιλέων (Πολιτείας) ἐστὶ νομοθετεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ».

9. Ἐν τῇ προοπτικῇ ταύτῃ καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῶν σημειουμένων ἐξελίξεων ἐν τῷ θέματι, τὸ

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον δηλοῖ ὅτι ἡ ὁμοφώνως διατυπωθεῖσα σκέψις καὶ ἐπιθυμία τῆς Ἱερῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐπανυπαγωγὴν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον θὰ τύχη ὑπὸ τούτου τῆς προσηκούσης προσοχῆς καὶ τῆς δεούσης μελέτης, ἐφ' ὅσον θὰ ἠθέλε κανονικῶς αὕτη ὑποβληθῆ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἐκ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως μόνην ἀρμοδίαν ἵνα χορηγῆ καὶ αἴρη τὸ αὐτοκέφαλον, πάντοτε ἐν τῇ εὐρύτερᾳ προοπτικῇ τῶν καλῶς νοουμένων συμφερόντων τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν, καὶ δὴ καὶ τοῦ περιουσίου λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

10. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ αἱ δύο πλευραὶ διεπίστωσαν τὴν ὑπάρχουσαν ἀνάγκην συνεχίσεως τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν κατὰ τρόπον τελεσφορότερον γενικῶς, καὶ εἰδικότερον πρὸς ἀντιμέτωπίν αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος, ὅπερ ἔχει τὰς ἐπεκτάσεις αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς Μητροπόλεις τῶν Νέων Χωρῶν, τὴν Κρήτην, κ.λπ.. Τοῦτο, ἄλλωστε, προβλέπεται ὑπὸ τε τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου τοῦ 1850 καὶ ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, ἢ ἐνεργοποίησις ὀρισμένων ὄρων τῆς ὁποίας τυγχάνει ἀναγκαία.

11. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προβαίνει εἰς τὴν διὰ τῆς κοινῆς ταύτης Δηλώσεως ὑπογράμμισιν τῶν ὡς ἄνω σημείων, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι συμπαρίσταται εἰς πεφλημένην θυγατέρα καὶ ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν, οἷα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐν τῇ κανονικῇ ἀσκήσει τῶν ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ ὡς πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας ἀπορρεόντων δικαιωμάτων καὶ ὡς ἀείποτε φύλακος τῆς κανονικῆς τάξεως καὶ παραδόσεως ἐν αὐτῇ.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τέλος, ἐπιφυλάσσει ὅπως ἐν καιρῷ καὶ εἴ γε καὶ ἠθέλε δεήσει προέλθῃ εἰς τὴν ἐξαπόλυσιν σχετικοῦ κειμένου, ἀναφερομένου εἰς θεσμικὰ θέματα, προκληθέντα ἐκ τῆς εἰδικῆς ταύτης περιπτώσεως ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ δημιουργούμενα γενικώτερον ἐξ ἀναλόγων ἐν τῇ ὅλῃ δομῇ τῆς Ὁρθοδοξίας περιπτώσεων.

† Ὁ Μύρων ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΓΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ

(Ἐξ ἀφορμῆς τῆς 150ετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν)

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 150-ετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στὸν ὁποῖο συμμετέσχον καὶ διακεκριμένοι Ἀκαδημαϊκοί, Πρυτάνεις, Καθηγητές καὶ Ἐπιστήμονες ἐξ ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου, διοργανώθηκε, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ διήμερο διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συμπόσιο μὲ θέμα: «Πανεπιστήμιο: Μπορεῖ νὰ καλλιεργῆται ἡ γνώση χωρὶς ταυτόχρονη καλλιέργεια τῶν ἀξιών;» (4-5 Μαΐου 1987). Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ συμποσίου αὐτοῦ οἱ περισσότερες ἐκ τῶν ἐκτενῶν εἰσηγήσεων καὶ τῶν εὐσυνόπτων ἀνακοινώσεων ἢ ἐπεμβάσεων προσπάθησαν νὰ ἐπισημάνουν τὴ σχέσι μεταξὺ τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως καὶ τῶν λοιπῶν ἀξιών καὶ τόνισαν ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἐπιστήμης, γιὰ νὰ μὴ ἀποβῆ καταστρεπτικὴ, πρέπει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ παράλληλη καλλιέργεια τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιών. Ἐπίσης ἀπὸ μερικοὺς συνέδρους ἀφ' ἑνὸς ἔγινε προσπάθεια προσδιορισμοῦ τῶν κυριωτέρων ἀξιών μὲ προτίμησι πρὸς τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν εὐερίνην, ἀφ' ἑτέρου ἐθίγη τὸ θέμα ἐὰν οἱ ἀξίες εἶναι ἀπόλυτες μὲ καθολικὴ ἰσχὺ ἢ ἐὰν εἶναι σχετικῆς, ὑποκειμενικῆς καὶ μεταβλητῆς καὶ τρίτον τονίσθηκε ὅτι τὰ Πανεπιστήμια πρέπει νὰ ἐξασφαλίζουν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ διδακτικοῦ καὶ ἐρευνητικοῦ ἔργου.

Κατὰ τὴ σχετικὴ συζήτησι ἐπὶ τῶν ἐπιμέρους θεμάτων τούτων ὁ ὑπογραφόμενος, ὁ ὁποῖος συμμετέσχε στὸ συμπόσιο ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, στὴν ἐπέμβασί του διετύπωσε καὶ προέβαλε τὶς ἐξῆς ἀπόψεις:

1) Γιὰ νὰ ἐξετάσωμε τὴ σχέσι ἐπιστημονικῆς γνώσεως καὶ ἀξιών, πρέπει νὰ ἔχωμε σαφῆ ἀντίληψιν γιὰ τὸ τί εἶναι ἡ γνώσις καὶ γιὰ τὸ τί εἶναι οἱ ἀξίες. Καὶ ἐὰν μὲν γιὰ τὴν ἔννοιαν τῆς γνώσεως τονίσθησαν ἀρκετὰ στὸ συμπόσιο, γιὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀξίας δὲν ὑπῆρξε μεγάλη σαφήνεια. Ἐπομένως πρέπει

νὰ διασαφηνίσωμε τὴν ἔννοιαν τῆς ἀξίας.

2) Σύμφωνα μὲ τὰ δεδομένα τῆς πολὺ ἀναπτυχθείσης κατὰ τὸν αἰῶνα μας Φιλοσοφίας τῶν ἀξιών, ἡ ἀξία εἶναι ἔννοια σχέσεως μεταξὺ τοῦ ὑποκειμένου (τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως) καὶ ἐνὸς (ὕλικου ἢ πνευματικοῦ) ἀντικειμένου, ἐκ τῆς ὁποίας σχέσεως γεννιέται μέσα στὴν ψυχὴ ἓνα εὐάρεστο συναίσθημα ἢ μία ἐπιθυμία. Ἡ ἀξία λοιπὸν εἶναι ἔκφρασις καταφάσεως καὶ ἰκανοποιήσεως γιὰ κάτι, πού τὸ καθιστᾷ ἀρεστό, ἐπιθυμητό, ἐφετό. Ἐπομένως οἱ ἀξίες δὲν ἔχουν σχέσι πρὸς τὸ λογικὸ καὶ τὴ νόησι τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ κυρίως πρὸς τὸ συναίσθημα καὶ τὴ βούλησι. Ἡ τάξις τῶν ἀξιών, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Pascal, δὲν εἶναι «ordre de la raison» (=«τάξις τοῦ λογικοῦ»), ἀλλ' «ordre du coeur» (=«τάξις τῆς καρδιᾶς»). Ἡ νόησις εἶναι τυφλὴ γιὰ τὶς ἀξίες, ὅπως τὸ αὐτὶ γιὰ τὰ χρώματα καὶ τὸ μάτι γιὰ τοὺς μουσικοὺς τόνους.

3) Γεννιέται τὸ ἐρώτημα: Μποροῦμε νὰ συσχετίσωμε τὴ γνώσι πρὸς τὶς ἀξίες καὶ νὰ μιλάμε γιὰ «γνωστικῆς ἀξίες»; Μποροῦμε νὰ κάνωμε αὐτό, ἐὰν μὲ τὴν ἔκφρασι αὐτὴ ἀναφερόμεθα ὄχι τόσο στὸ περιεχόμενο τῆς κατακτηθείσης γνώσεως καὶ ἀληθείας, ὅσον πρὸ πάντων στὴν συναισθηματικὴ ἔξαρσι, πνευματικὴ ἀγαλλίασι καὶ βουλευτικὴ ἐνέργεια, πού συνδέεται μὲ τὴν κατοχὴ τῆς ἀληθείας ἢ μὲ τὴν γνωστικὴ διαδικασίαν τῆς φορᾶς καὶ προσπαθείας πρὸς κατάκτησι τῆς ἀληθείας (πρβλ. τὴν ἐπισήμανσι τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅτι «ἡ θεωρία» εἶναι «τὸ ἠδιστον»). Ἰδίως οἱ Max Scheler καὶ Johannes Hessen ἔχουν ἐπισημάνει ὅτι ὡς γνωστικῆς ἢ λογικῆς ἀξίας μποροῦν νὰ νοηθοῦν ἡ γνωστικὴ λειτουργία, ἡ ἀναζήτησις καὶ κατοχὴ τῆς ἀληθείας καὶ ὄχι τὸ διανοητικὸ περιεχόμενο τῆς γνώσεως, τὸ ὁποῖο *toto genere* εἶναι διαφορετικὸ ἀπὸ κάθε ἀξία.

4) Οἱ ἀξίες ικανοποιοῦν, θέλγουν καὶ κινητοποιοῦν τὴ θέλησί μας, διότι ἀνταποκρίνονται σὲ ὀρισμένες ἐμφυτες ὑπαρξιακὲς ἀνάγκες, προδιαθέσεις, τάσεις τοῦ ἀνθρώπου καὶ συντελοῦν, ὥστε ὀρισμένα ὕλικά ἢ πνευματικὰ ἀντικείμενα, γεγονότα, ἐπιτεύγματα κ.λπ. νὰ θεωροῦνται ὡς «ἀγαθὰ». Ἐπομένως ὑπάρχουν ἀξίες, ποὺ εἶναι θεμελιώδεις γιὰ κάθε ἀνθρωπίνῃ ὑπαρξί. Τέτοιες ἀξίες, ποὺ ἀνταποκρίνονται σὲ αἰώνιες πανανθρώπινες ἀνάγκες, εἶναι πρὸ πάντων οἱ ὕλικές, οικονομικές, βιολογικές ἢ σωματικές, γνωστικές, αἰσθητικές, κοινωνικές, δικαιονομικές, πολιτειακές καὶ ἠθικές ἀξίες, ποὺ συναρτῶνται πρὸς τὶς «θρησκευτικὲς ἀξίες», διότι ἔχουν τὸ ἔσχατο θεμέλιό τους στὴν ὄντολογικὴ καὶ ἀξιολογικὴ πραγματικότητά τοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ θὰ παρκαλοῦσα τὸν κ. Ὑπουργὸ τῆς Παιδείας νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ κάμωμε μιὰ προσθήκη στὴν ἐκτενῆ ὀμιλία ποὺ ἔκαμε κηρύσσοντας τὴν ἔναρξί τοῦ συμποσίου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τόνισε, ὅτι ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ πόλις, ποὺ ἦταν πρότυπο ὄχι μονομεροῦς προβολῆς τῆς γνώσεως, ἀλλὰ ἔναρμονίσεως τῶν θεμελιωδῶν ἀξιῶν, εἶχε ἀπαραιτήτως γυμνάσιο (γυμναστήριον), ἀγορὰν καὶ στοὰν (ἢ ἀκαδήμειαν) πνευματικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ προσθέσωμε, ὅτι ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ ἀντίληψις γιὰ τὴν πόλι ἀπαιτοῦσε ἐκτὸς καὶ πρὶν ἀπὸ αὐτὰ τὴν ὑπαρξί κέντρων θρησκευτικῆς λατρείας. Κλασσικὸ εἶναι τὸ γνωστὸ χωρίο τοῦ Πλουτάρχου: «Εὐροῖς δ' ἂν ἐπιῶν καὶ πόλεις ἀτειχίστους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, αὐλοῦς, ἀχρημάτους, νομίματος μὴ δεομένας, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων· ἀνιέρου δὲ πόλεως καὶ ἀθέου, μὴ χρωμένης εὐχαῖς, μὴδὲ ὄρκοις, μὴδὲ μαντεῖαις, μὴδὲ θυσίαις ἐπ' ἀγαθοῖς, μὴδ' ἀποτροπαῖς κακῶν οὐδεὶς ἐστὶν οὐδ' ἐστὶ θεατῆς. Ἄλλὰ πόλις ἂν μοι δοκῇ μᾶλλον ἐδάφους χωρὶς, ἢ πολιτεία τῆς περὶ θεῶν δόξης ἀναιρεθείσης παντάπασι, σύστασι λαβεῖν ἢ λαβοῦσα τηρῆσαι». Ἐπομένως δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ πῖναξ τῶν θεμελιωδῶν ἀξιῶν, ποὺ νὰ μὴ συμπεριλαμβάνῃ στὴν ὑψίστη θέσι τῆς ἱεραρχικῆς τους κλίμακος τὴν «ἀξία τοῦ Ἀγίου».

5) Ἐπειτα ὁ διατυπωθεὶς ἀπὸ μερι-

κοῦς ἰσχυρισμὸς ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἀξίες μὲ ἀντικειμενικὴ καθολικὴ καὶ ἀπόλυτη ἰσχὺ σημαίνει προβολὴν τοῦ ἀξιολογικοῦ σκεπτικισμοῦ. Ἀλλὰ κάθε εἶδος σκεπτικισμοῦ αὐτοαναιρεῖται, διότι περιέχει ἐσωτερικὴ αὐτοαντίφασιν. Ἡ αὐτοαντίφασιν αὐτὴ εἶναι ἐκδηλη στὸν γνωσιολογικὸ σκεπτικισμό, ποὺ ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξί ἀληθειῶν, ποὺ ἔχουν καθολικὸ κῦρος καὶ ἰσχύουν γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸ αὐτὸ οὔτε καὶ ἡ ἀποψὶς τοῦ γνωσιολογικοῦ σκεπτικισμοῦ ἰσχύει γιὰ ὅλους κι ἐπομένως δὲν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ τὴν δεχθοῦμε.

Καὶ στὸν ἀξιολογικὸ σκεπτικισμό ὑπάρχει λανθάνουσα αὐτοαντίφασιν. Ὅταν ὁ ὁποιοσδήποτε ἐκπρόσωπός του τὸν προβάλλῃ μὲ τὸν λόγο καὶ τὴν γραφίδα καὶ θέλῃ νὰ μᾶς πείσῃ γιὰ τὸ ἀληθὲς τῆς ἀπόψεως, ὅτι δὲν ὑπάρχουν καθολικὲς καὶ ἀπόλυτες ἀξίες, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἔχει τὴν λανθάνουσα ἐσωτερικὴ πεποίθησι ὅτι ἡ γνώσις καὶ κατοχὴ τῆς ἀληθείας εἶναι ὑψίστη ἀντικειμενικὴ ἀξία, ποὺ ἰσχύει γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ πλάνη εἶναι μιὰ ἀπαξία. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν πλάνη, μεταδίδοντας σ' ἐμᾶς τὴν ἀλήθεια, τὴν ὁποία πιστεύει ὅτι αὐτὸς κατέχει. Μαζὶ μὲ τὸν H. Münsterberg μποροῦμε νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ «αὐτοεκμηδένισιν» τοῦ ἀξιολογικοῦ σκεπτικισμοῦ. Ἐτσι ἐξηγεῖται γιὰτι εἶναι τῆς μόδας στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀμερικὴ τὸ ὅτι διάφορες διακομματικὲς ἐπιτροπὲς ἢ συνέδρια μοχθοῦν νὰ ἐπιτύχουν ἕνα minimum συμφωνίας γιὰ τὸ ποιὲς εἶναι οἱ θεμελιώδεις ἀξίες (Grundwerte), τὶς ὁποῖες πρέπει ὅλοι νὰ ἀναγνωρίζουν καὶ παραδέχωνται.

6) Τὸ ὅτι δὲν συμφωνοῦν οἱ ἀνθρωποὶ στὸ ποιὲς εἶναι οἱ θεμελιώδεις ἀξίες καὶ στὸ ποῖα εἶναι ἡ ἀντικειμενικὴ ἱεραρχικὴ διαβάθμισις τους δὲν ὀφείλεται στὸ ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἀντικειμενικὲς καὶ ἀπόλυτες ἀξίες, ἀλλὰ στὴ διαφορετικὴ ποιότητα τοῦ ἀξιολογικοῦ μας αἰσθητηρίου καὶ στὴ διαφορετικὴ δεκτικότητά του. Ὡς ἐπανειλημμένως ἔχομεν τόνισῃ, ἡ θέα τῶν διαφόρων ἀξιῶν δὲν μοιάζει πρὸς τὸν καθαρὸ καθρέπτη τοῦ τοίχου, ὁ

ὁποῖος δείχνει τὰ πάντα ἀκριβῶς ὅπως εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸ κάτοπτρο τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης ἢ τῆς θάλασσας, ἢ ὅποια, ὅταν αὐτὴ εἶναι γαλήνια καὶ καθαρὴ, ἀπεικονίζει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πιστὰ τὸ τοπίο τῆς ἀκτῆς, ὅταν ὅμως αὐτὴ εἶναι ταραγμένη καὶ ὄχι καθαρὴ, ἄλλοτε ἐπιμηκύνει τὰ πράγματα τῆς ἀκτῆς, ἄλλοτε τὰ καθιστᾷ βραχύτερα, ἄλλοτε τὰ παραμορφώνει καὶ ἄλλοτε τὰ ἀποκρύπτει τελείως. Ἔτσι ἐξηγεῖται γιὰ τὴν περίπτωσι τῆς ἀξιολογικῆς μυωπίας ἢ τοῦ πνευματικοῦ δαλτωνισμοῦ οἱ ἀνώτερες ἀξίες ἀποκρύπτονται πλήρως ἢ ὑφίστανται παρμόρφωσι καὶ φαίνονται ὡς τυραννικὲς καὶ ἀποκρουστικὲς, ἐνῶ οἱ κατώτερες ἀξίες ἢ καὶ οἱ ἀπαξίες φαίνονται ὡς ἐλκυστικὲς καὶ ἀξιέραστες. Ἐπομένως ἡ ἀξιολόγησις τῶν πραγμάτων δὲν εἶναι ὁ δημιουργὸς ὑποκειμενικῶν ἀξιῶν, ἀλλ' ἀντιθέτως ὁ καλὸς ἢ κακὸς ἀντικατοπτρισμὸς τῶν ἀντικειμενικῶν ἀξιῶν μέσα μας καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ ἀντίδρασίς μας πρὸς τὴν ἐπίδρασι, τὴν ὁποίαν ἀσκοῦν οἱ ἀντικειμενικὲς ἀξίες ἐπάνω μας. Ἡ διαφορετικὴ ἀξιολογικὴ θεώρησις δὲν σημαίνει ἐπινόησι τῶν ἀξιῶν, οἱ ὁποῖες ὑφίστανται ἀντικειμενικῶς, ἀλλὰ διαφορετικὴ — ποιοτικῶς, ποσοτικῶς καὶ ἱεραρχικῶς — ὑποδοχὴ τους, πὺ ἐξαρτᾶται ἀπ' τὸν βαθμὸ τῆς ὑγείας καὶ καθαρότητος τοῦ ὑποκειμενικοῦ ἀξιολογικοῦ μας κατόπτρου.

7) Τὸ αἶτημα γιὰ τὴν ἐξασφάλισι τῆς ἐλευθερίας τοῦ διδακτικοῦ καὶ ἐρευνητικοῦ ἔργου τῶν Πανεπιστημίων πρέπει μᾶλλον νὰ συμπληρωθῇ μὲ τὸ αἶτημα ἀναδείξεως τους σὲ ἐστίες ἀκτινοβολίας τοῦ πνεύματος τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία προϋποθέτει ὀρθὴ θέα ὅλων τῶν ἀξιῶν καὶ τῆς ὀρθῆς ἱεραρχικῆς κλιμακώσεώς τους, γιὰ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ προτιμᾶται — κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἀλληλοδιασταύρωσι ἢ ἀντιπαράθεσί τους — ἡ ἀνώτερη ἀξία ἀντὶ τῆς κατωτέρας καὶ τὸ «κρεῖττον» ἀγαθὸν ἀντὶ τοῦ «χείρονος», γίνεται φανερό, ὅτι τὰ Πανεπιστήμιά μας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνουν φυτῶρια ἀληθινῆς ἐλευθερίας, ἐὰν δὲν θεραπεύουν ἀπὸ τὸν πνευματικὸ δαλτωνισμό καὶ ἐὰν δὲν προβάλλουν στοὺς σπουδαστές τους τὸ πλήρωμα τῶν ὀρθῶς ἱεραρχημένων ἀξιῶν.

8) Τὰ Πανεπιστήμια, ἐκπαιδεύοντας ὑπευθύνους καὶ ἐλευθέρους πολῖτες, πρέπει νὰ ὑποδεικνύουν τὴν ἀνάγκη τοῦ ἐναρμονισμοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἀναπτύξεως πρὸς τίς ἀνώτερες πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς ἀξίες. Εὐτυχῶς γίνεται πιά ὁλονὲν καὶ περισσότερο συνειδητὴ ἡ ἀνάγκη τοῦ αὐτοελέγχου καὶ τοῦ αὐτοπεριορισμοῦ τῆς Ἐπιστήμης ἐξ ἀφορμῆς τοῦ τρόμου ἐκ τῆς ἀπειλῆς τοῦ πυρηνικοῦ ὀλοκαυτώματος καὶ ἐκ τῶν ἐπαπειλούντων τὸ ἀνθρώπινο γένος διαφόρων ἄλλων κινδύνων, τοὺς ὁποῖους δημιουργοῦν σήμερὰ οἱ προωθημένες ἐπιστημονικὲς καὶ τεχνολογικὲς ἐφαρμογές. Οἱ βιολογικὲς ἢ ψυχολογικὲς μεταλλαγές, πὺ προκλήθησαν ἐκ τῆς ραδιενεργείας ἢ ἐκ τῆς ἀνατροπῆς τῆς οἰκολογικῆς ἰσορροπίας καὶ ἐκ τῆς ρυπάνσεως τοῦ βιοτόπου καὶ τῆς βιοσφαίρας καὶ πὺ ὀδηγοῦν στὴν ἀπώλεια ἢ ἀνάδυσι νέων χρωματοσωμάτων ἢ τμημάτων αὐτῶν· μερικὲς ἐξειδικεύσεις τῆς Βιολογίας καὶ τῆς γενετικῆς τεχνολογίας· ἡ τεχνικὴ παρεμβάσεων στὴν ἀνάπτυξι τοῦ «γενοτύπου», τοῦ «φαινοτύπου» καὶ τῶν «γαμετῶν»· ἡ κατασκευὴ τῶν «παιδιῶν τοῦ σωλῆνος»· ἡ Βιοτεχνικὴ καὶ ἡ ἰατρικὴ τεχνολογία τῆς συμπεριφορᾶς· ἡ βιομηχανία τῶν ψυχοφαρμάκων· ἡ εἰσβολὴ τῆς Νευροχημείας στὴν πολιτικὴν, λ.χ. στὰ πολιτικὰ ψυχιατρεῖα· οἱ ἐξτρεμιστικὲς ὑποδείξεις περὶ γενετικῆς ἀναδομήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ κατασκευῆς ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων τὸ σῶμα θὰ συνδέεται μὲ computer — ὅλα αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα πείθουν, ὅτι — κατ' ἐξοχὴν μέσα στὰ Πανεπιστήμια — ἡ σχεδιασμένη πηδάλιούχησις τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνολογικῶν ἐφαρμογῶν στοὺς τομεῖς τῆς Μικροφυσικῆς, τῆς Βιολογίας, τῆς Ἰατρικῆς, τῆς Ψυχολογίας, τῆς Κυβερνητικῆς, τῆς Μικροοικονομικῆς, τῆς Μακροοικονομικῆς κ.λπ. πρέπει νὰ αὐτοελέγχεται γιὰ νὰ προάγη τὴν ψυχοσωματικὴν ὑγείαν καὶ τίς διανθρώπινες σχέσεις κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον στὴν ἀξιοπρέπεια καὶ στὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου καὶ στὰ σημερινὰ πανανθρώπινα αἰτήματα γιὰ τὴν ἀνάγκη σχεδιασμοῦ προγραμμάτων, πὺ ὀδηγοῦν στὴν ἐξαφάνισι τῆς πείνας, στὴν ἀληθινὴ δημοκρατικοποίησι τῶν κρατῶν, στὴν δικαιοσύνη, στὴν ἐξάλειψι τῆς

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

24. Ἐτερον τοῦ αὐτοῦ Γράμμα ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Νευροκοπίου Χρυσάνθου (1885).

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' ἀποστέλλει Συνοδικὸν Γράμμα πρὸς τοὺς Κληρικούς καὶ Λαϊκοὺς τῆς Μητροπόλεως Νευροκοπίου καὶ γνωρίζει εἰς αὐτούς, ὅτι κοιμηθέντος ἐν Κυρίῳ τοῦ Μητροπολίτου Νευροκοπίου κυροῦ Ἰγνατίου «προεκρίθη καὶ προεξελέγη» διὰ τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν ὁ ἀπὸ Ἀθύδου Χρυσάνθος ὡς γνήσιος καὶ κανονικὸς Ἀρχιερεὺς. Τυγχάνει ἀγνωστον πῶς εὐρέθη καὶ ἀπόκειται τὸ παρὸν ἔγγραφο, ξένον πρὸς τὰ ἐνταῦθα, εἰς τὸ Ἀρχιεῖον τῆς Μονῆς.

Τὸ κείμενον αὐτοῦ ἔχει ὡς κάτωθι:

Ἰωακείμ ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθ. Πρωτ. 1408.

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς ἀγιοπάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Νευροκοπίου μετὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ κοινοπόλεων καὶ χωριῶν, Ἐλλαθέσιαιο Ἱερεῖς, Ὀσιώτατοι Ἱερομόναχοι, Τιμιώτατοι Δημογέροντες καὶ Πρόκριτοι καὶ λοιποὶ ἐδλογημένοι χριστιανοὶ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά. Χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ, ἐδλογία καὶ συγχώρησις. Τοῦ Ἀρχιερέως ὑμῶν Ἰγνατίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐ-

ρανίους μονὰς μεταστάντος, ἡ Μειριότης Ἡμῶν μετὰ τῆς περὶ Ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐπομένη ταῖς διακελεύσεσι τῶν Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων, ἀποφαινομένων μηδεμίαν τῶν ἐπαρχιῶν χηρεύουσαν μένειν ἐπὶ πολὺν καὶ ἐστερημένην Ἀρχιερατικῆς διοικήσεως ἔσπευσε προνοῆσαι κατ' ὄφειλὴν ἀξιοχρεῶν περὶ ἐκλογῆς καὶ ἀποκαταστάσεως προσφύρου καὶ ἀξίου διαδόχου καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Θεοσώτῳ Ἐπαρχίᾳ. Ἐφ' ᾧ καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφύρου, ἡμετέρα Πατριαρχικῆ προτροπῆ καὶ ἀδείᾳ, ὑπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου, τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου Πνεύματος, εἰς ἐκλογὴν καὶ ἀνάδειξιν τοῦ ἀξίου καὶ ἀρμοδίου ἐκ τῶν τεθέντων τριῶν ὑποψηφίων προσώπου πρὸς ἀνάληψιν τῆς Ἀρχιερατικῆς προστασίας καὶ ποιμαντικῆς ῥάβδου τῆς ἀγιοπάτης ταύτης Ἀρχιεπισκοπῆς, προεκρίθη καὶ προεξελέγη τῶν ἄλλων ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀθύδου, ἀγαπητὸς ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς, κτθ Χρυσάνθος, ἀνὴρ κόσμιος καὶ Ἱεροπρεπής, τὰ Θεῖα καλῶς ἐξηγημένος, παιδείᾳ κεκοσμημένος, Ἐκκλησιαστικῇ φρονήσει καὶ ἱκανότητος συγκεκριτημένος καὶ πείραν ἔχων Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων, ὃς καὶ ἀνεδείχθη γνήσιος καὶ κανονικὸς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀγιοπάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Νευροκοπίου. Ὅθεν διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος, κοινοποιοῦντες τοῦτο πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ χριστιανοῖς, εὐχόμεθα καὶ ἐδλογοῦμεν Πατριτικῶς καὶ ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν Ἐκκλησια-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 284 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τεύχους.

ἐκμεταλλεύσεως, στήν προστασία τοῦ οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος, στήν κατάργησι τοῦ πολέμου, στήν ἐπικράτησι τῆς εἰρήνης καὶ γενικῶς στὴ δημιουργία τοῦ Homo humanis.

9) Ἐκ τῶν λεχθέντων συνάγεται ὅτι ἡ διάκρισις μέσα στὰ Πανεπιστήμια τῶν ἐπὶ μέρους ἐπιστημονικῶν τμημάτων καὶ κλάδων σὲ ἀνθρωπιστικούς καὶ μὴ ἀνθρωπιστικούς εἶναι ἄστοχη. Ὅλες οἱ ἐπιστῆμες ἱκανοποιοῦν βαθειὰ ἀνθρώπινη ἀνάγκη, τὴν τάσι πρὸς τὸ εἰδέναι· ὅλες συναρτῶνται πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξί, διότι ἐξυπηρετοῦν θεωρητικὴς καὶ πρακτικὴς ἀνάγκες τοῦ ὑλικο-πνευματικοῦ ἀνθρώπου. Δι' αὐτὸ ὅλα ἀνεξαρτέτως τὰ Πανεπιστήμια καὶ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα πρέπει νὰ εἶναι

ἐξ ὀλοκλήρου ἀνθρωπιστικὰ καὶ νὰ ἐλευθερώνουν ἀπὸ τὴ δεσποτεία τοῦ νοησιαρχικοῦ μονισμοῦ καὶ σωβινισμοῦ καὶ τοῦ ἀκράτου ἐπιστημονισμοῦ, πού ἐξαφανίζει ἀπ' τὸ ὀπτικὸ πεδίο τὶς ἀνώτερες πνευματικὲς ἀξίες ἢ τὶς παραμορφώνει ἢ ἀνατρέπει τὴν ἀντικειμενικὴ ἱεραρχικὴ κλιμάκωσι καὶ διαβάθμισί τους, ἢ ὅποια ἐξασφαλίζεται πλήρως μόνον ὑπὸ τὴν ἐνοποιὸ καὶ συντονιστικὴ ἐπίδρασι ὑγιῶν θρησκευτικῶν βιωμάτων. Γιὰ ὅλους τοὺς ἐπιστημονικοὺς κλάδους ἔχουν ἐφαρμογὴ οἱ λόγοι: «Κύριος ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ» (Σοφ. Σειράχ 38,6).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

σικῶς, ὅπως τὸν διαληφθέντα Ἀρχιεπίσκοπον Νευροκοπίου καὶ ὑπέριμον, ἀγαπητὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν, κὺρ Χρῦσανθον γινώσκοντες τὸ ἀπὸ τοῦδε γνήσιον, νόμιμον καὶ κανονικὸν Ἀρχιερέα ὑμῶν καὶ κυρίαρχον τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ Ἐθαγγελικὸν Ποιμένα, τοῦ ἐν αὐτῇ λογικοῦ ποιμνίου καὶ Πατέρα πνευματικῶν ἀπάντων ὑμῶν καὶ μνημονεύητε τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ὡς γενόμενοι ἐν πάσαις ταῖς Ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις, πειθόμενοι καὶ ὑποτασσόμενοι ταῖς ἀρχιερατικαῖς αὐτοῦ ρουθυσίαις καὶ ὑποθήκαις ταῖς ἀφορώσαις εἰς τὴν ψυχικὴν ὑμῶν σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν, τὴν φυλακὴν τῶν πατρῶων δογμάτων καὶ παραδόσεων καὶ τὴν ἀκριβῆ ἰκέρησιν τῶν χρεῶν τῆς εἰλικρινοῦς ὑποταγῆς ὑμῶν πρὸς τὴν Θεοδὸν ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένην κραταιὰν βασιλείαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προθυμοποιήθητε εἰς τὴν μετ' εὐγνωμοσύνης ἀπόδοσιν τῶν Ἀρχιερατικῶν καὶ λοιπῶν εἰσοδημάτων αὐτοῦ, κατὰ τοὺς κανονισμοὺς. Ἐπειδὴ δὲ ἄχρι τῆς μετ' οὐ πολὺ ἐλεύσεως αὐτοῦ αὐτόσε διορίζει γενικὸν Ἐπίτροπον αὐτοῦ τὸν ἐδλαβέσσιον Οἰκονόμον, ἐν Ἱεροῦσι κὺρ Κωνσταντῖνον, προτιρέομεν αὐτῶν ὑμᾶς, ὅπως γινώσκοντες αὐτὸν κανονικὸν Ἐπίτροπον τῆς αὐτοῦ Ἱερότης τιμᾶτε καὶ ἀγαπᾶτε καὶ πειθήθητε αὐτῷ κατὰ τὸ εἶδος μέχρις οὗ κινήσας σὺν Θεῷ καὶ ὁ γνήσιος ὑμῶν Ἀρχιερεὺς ἔλθῃ προσωπικῶς καὶ ἀπολαύσῃ ὑμᾶς κατὰ τὸν ἐγκάρδιον αὐτοῦ πόθον καὶ συννεφρανθήτε ἀλλήλοις τῷ Πνεύματι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, Οὐ ἢ Χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογία εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ Ἰνδικτιῶνος γ' αὐπε' (1885).

- † Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ
- † Ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος
- † Ὁ Κυζίκου Νικόλαος
- † Ὁ Ἀμασειᾶς Σωφρόνιος
- † Ὁ Ἰωαννίνων Σωφρόνιος
- † Ὁ Ἀγκύρας Γεράσιμος
- † Ὁ Βιζύης Κωνσταντῖος
- † Ὁ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ Ἀνθίμος
- † Ὁ Μογγλενῶν Κύριλλος.

9. ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΙΣ ΑΛΛΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.

α. Εἰς τὴν ἀραβικὴν.

Εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν τῆς Ἱ. Μονῆς σώζεται ἐπὶ μεμβράνης κείμενον Διατάγματος τοῦ χαλίφου Ὁμέρ Βεντχάταμπ, διὰ τοῦ ὁποίου παρέχονται προνόμια εἰς τοὺς χριστιανούς. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ κειμένου ἐκ τῆς παλαιᾶς ἀραβικῆς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ π. Μιχαὴλ Νάζμ, τοῦ κλίματος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς:

Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ οἰκτιρομοῦ καὶ ἐλεήμονος. Διατάγμα τοῦ Ἐξόχου Χαλίφου Ὁμέρ Βεντχάταμπ εἴη εὐχαριστημένος ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτοῦ.

Δόξα τῷ Θεῷ, ὅστις ἡμῖν ἔδωκε τιμὴν μετὰ τὸ Ἰο-

λάμ, περιεποιήθη ἡμᾶς μετὰ τὴν πίστιν, ἠλέησεν ἡμᾶς μετὰ τὸν Προφήτην αὐτοῦ Μωάμεθ (ὁ Θεὸς χαρίζοιτο αὐτῷ τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν εἰρήνην), καθωδήγησεν ἡμᾶς ἐκ τῆς πλάνης εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, συνήνωσε ἡμᾶς μετ' ἑαυτοῦ μετὰ τὸν διασκορπισμὸν, συνήψε τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς ἓν, ἀντέλαβεν ἡμᾶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐποίησεν ἡμᾶς ἰσχυροὺς εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἀνταγαπωμένους ἀδελφούς. Δοξάζετε τὸν Θεόν, δοῦλοι Θεοῦ, διὰ τὴν χάριν ταύτην.

Αὕτη δὲ ἡ Βίβλος τοῦ Ὁμέρ Βεντχάταμπ εἰς συνθήκην καὶ σύμβασιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκε τῷ τετιμημένῳ καὶ σεβαστῷ Πατριάρχῳ Σωφρονίῳ τοῦ βασιλικοῦ Ἔθνους, ἐν ὄρει ἐλαιοδένδρων, ἐν τόπῳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ. Ἡ Βίβλος περιλαμβάνει τὰ ποιμνία, τοὺς πρεσβυτέρους, τοὺς μοναχοὺς, καὶ τὰς μοναχάς, ὅπου ἦσαν καὶ ὅπου εὐρίσκονται διὰ τὰ ἔχωσι τὴν ἀσφάλειαν. Ὁ ὑποφόρος (μὴ Μουσουλμάνος ὑπήκοος), ἐὰν διατηρῇ τὰς τοῦ χρέους διατάξεις, δέον τὰ λάβῃ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν παρ' ἡμῶν, τῶν πιστῶν, καὶ παρὰ τῶν διαδόχων ἡμῶν τὰ προστασιασθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐξουθενισμοῦ κατὰστασι κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς μειριοφροσύνης αὐτῶν, καὶ τὰ λάβωσι τὴν προστασίαν ὅμοι τῆς μειριοφροσύνης αὐτῶν, καὶ τὰ λάβωσι τὴν προστασίαν ὅμοι ταῖς ἐκκλησίαις, μοναῖς, καὶ πᾶσι τῆς προσκνητηρίοις αὐτῶν τὰ ὅποια εἶναι, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, ὑπὸ τὴν κατοχὴν αὐτῶν, ἦτοι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλήμ, Βηθλεὲμ ὁ τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ (ἐφ' ὃν ἡ εὐλογία), ὅπου εἶναι μεγάλη Ἐκκλησία καὶ τὸ σπήλαιον, τὸ ὁποῖον περιέχει τρεῖς πύλας, τὴν πρὸς νότον, τὴν πρὸς βορρᾶν, τὴν δὲ πρὸς τὴν δύσιν. Δέον ἐπίσης τὰ λάβωσι τὴν προστασίαν τὰ ὑπόλοιπα γένη τῶν χριστιανῶν, τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων, οἱ ὅποιοι εἶναι: Οἱ Γεωργιανοί, οἱ Ἀβυσσινοί, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν Φράγκων, Κοπιτῶν, Συρίων, Ἀρμενίων, Νεστοριανῶν, Ἰακωβιτῶν καὶ Μαρωνιτῶν, ἔρχονται εἰς προσκνήσιν, οἵτινες εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὸν εἰρημένον Πατριάρχον, τὸν ἡγούμενον αὐτῶν, διότι ἐδόθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἐξόχου, εὐγενοῦς καὶ ἀγαπητοῦ προφήτου, τοῦ ἐκ Θεοῦ ἀπεσταλμένου, καὶ ἐτιμήθησαν ὑπὸ τῆς σφραγίσεως τῆς σεβαστῆς χειρὸς αὐτοῦ.

Ὅστις ἡμῖν διέταξε τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιμέλειαν καὶ ἀσφάλειαν. Ἐξ ἴσου ἡμεῖς οἱ πιστοὶ εὐεργετούμεν αὐτούς, χάριν τιμῆς τοῦ εὐεργέτου αὐτῶν.

Αὐτοὶ ἄς εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τοῦ κεφαλικοῦ φόρου καὶ τῶν ἐπικεφαλαίων καὶ ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τῶν συμφορῶν, κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν καὶ εἰς τὰ ὑπόλοιπα προσκνητήρια οὐδὲν λαμβάνονται ἀπ' αὐτῶν. Ὅσοι δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἱερουσαλήμ ἔρχονται διὰ προσκνήσιν, κάθε χριστιανὸς ἀποτίνει εἰς τὸν Πατριάρχον ἐν δράμιον καὶ τρίτον. Κάθε πιστὸς καὶ πιστὴ πρέπει τὰ διατηρῆ ὅτι διέταξαμεν, ἢ Σουλτάνος εἶναι ἢ ἄρχων ἢ ρομάρχη ὅστις ἐκδίδει κρίσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ πλούσιος ἢ πτωχὸς ἐκ τῶν πιστῶν Μουσουλμάνων. Τοῦτο τὸ διάταγμα ἡμῶν ἐδόθη παρουσία τῶν ἐξόχων συντρόφων Ἀβαδαλλάχ, Ὁσάν Βενσαφάν, Σαάντ Βενζάιτ, Ἀβαδαρχιάν

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ*

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, στοιχοῦσα ἀρχαίῳ ἔθει, ἐορτάζει σήμερον πανδήμως καὶ μεγαλοπρεπῶς τὴν λαμπρὰν τῆς Ὁρθοδοξίας Ἑορτήν, οὐχὶ μόνον εἰς ἀνάμνησιν γεγονότων ἀνηκόντων εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθόν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐνδειξὴν καὶ μαρτυρίαν τῆς πιστότητος καὶ ἐμμονῆς εἰς τὴν πίστιν τῶν Πατέρων, πρὸς διατήρησιν τῶν Ἱερῶν καὶ τῶν Ὁσίων τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ εἰς τὸ μέλλον. Καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς σήμερον συνεχιστὰς τῆς μεγάλης πορείας τῆς Ὁρθοδοξίας κυκλοῦμεν τὸ Θυσιαστήριον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διούντες τὸ παρὸν καὶ προσιωπιζόμενοι τὸ μέλλον. Ὁ ἀγὼν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν σῶζουσαν ἀλήθειαν τοῦ θησαυροῦ τῆς πίστεως, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, δὲν εἶναι τύπος ἢ ἀπλῆ ἔκφρασις ποιητικῆ. Εἶναι ζῶσα πραγματικότητα. Κάθε φορὰν, καθ' ἣν ἐνεφανίσθησαν τάσεις παραχαράξεως τῆς ἀληθείας, ἢ Ἐκκλησία οὐδόλως ἔμεινε ἀπαθής καὶ ἀδιάφορος, ἀλλὰ ὡς φύλαξ «τῆς ἀπαξ παραδοθείσης τοῖς ἁγίοις πίστεως»¹, ἀντέταξε σθεναρῶς τὰς δυνάμεις τῆς μέχρι τοῦ σημείου, ὁσάκις ἔλοι αἱ ἄλλαι προσπάθειαι δὲν ἐτελεσφόρουσαν, γὰρ συγκαροτῆ Συνόδους καὶ δὴ Οἰκουμενικάς, αἱ ὁποῖαι, ἐρμηνεύουσαι τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν, διησφάλιζον τὴν πίστιν καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων. Ἐφέτος ἡ μεγάλη τῆς Ὁρθοδοξίας Ἑορτή, ἀρρήκτως ὅπως εἶναι συνδεδεμένη πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἐδδόμην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἔχει τὸ προνόμιον γὰρ ὑπερτονίζῃ τὴν συγγένειαν ταύτην, ἐφ' ὅσον ἐορτάζονται τὰ 1200 ἔτη ἀπὸ τῆς συγκλήσεως αὐτῆς. Δὲν προτίθεται ὁ ἱ. Ἀμβρόσιος γὰρ κάμῃ ἕνα μάθημα ἱστορίας, ἀλλὰ μακρὰν πάσης θριαμβολογίας, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι μία ἐπιστροφή εἰς τὸ παρελθόν, ἔστω καὶ δραχμία, εἶναι χρήσιμος διὰ τὴν

ἐπιναφῆμεν εἰς τὴν μνήμην μας γεγονότα καὶ πράξεις καὶ διὰ τὰ γνωρίσωμεν ποῖα τὰ αἷτια τὰ προκαλέσαντα τὴν σύγκλησιν τῆς Ἁγίας ταύτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν θέσπισιν τῆς μεγάλης Ἑορτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, θὰ ἐπιχειρήσῃ μίαν σύνταμον ἀναδραμὴν εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθόν διὰ τὴν ἐξαγάγῃ χρήσιμα συμπεράσματα.

* * *

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,
Φιλόχριστον Ἐκκλησίασμα,

Ἐπάρχει μία μακρὰ περίοδος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, διαρκούσα ὑπὲρ τὸν αἰῶνα, γνωστὴ ὡς περίοδος τῆς Εἰκονομαχίας. Εἶναι ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἢ Ἐκκλησία μόλις ἐξεληθούσα ἐκ τοῦ σάλου τῶν μονοθελητικῶν ἐρίδων συνεταράχθη καὶ πάλιν. Τὴν φορὰν ὅμως αὐτὴν αἱ συζητήσεις δὲν ἐνδιέφερον μόνον θεολόγους καὶ θεολογούντας. Ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἱ. Εἰκόνων ἀπηυθύνετο εἰς τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ αἰσθητικῶν, ἢ δὲ Εἰκονομαχία καθίσταται περισσότερο ἀντιληπτὴ ἐὰν θεωρήσωμεν αὐτὴν οὐχὶ ὡς τὴν οὐσίαν ἀλλ' ὡς τὸ ἐν μόνον μέρος ἐνὸς πολυσυνθέτου κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ προγράμματος τῶν εἰκονομάχων, προγράμματος νέου καὶ προοδευτικοῦ ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἴσχυε μέχρι τότε ἐν Βυζαντίῳ.

Εἶναι ἀληθές ὅτι μεγάλη ἀμάθεια καὶ δευσυδαιμονία χαρακτηρίζουν τὸν πολυπληθῆ ὄχλον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὅτι πλείστοι ἀπέδιδον ὄντως εἰς τὰς ἱεράς εἰκόνας προσκύνῃσιν ἀσύμφωνον πρὸς τὴν ὁρθὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀντίληψιν. Ὅτι τινὲς ἐξέλεγον τὰς Ἱ. Εἰκόνας ὡς ἀναδόχους τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἄλλοι μετελάμβανον τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ προηγουμένως ἔθετον αὐτὸ εἰς χεῖρας τῶν εἰκονιζομένων ἁγίων. Ἄλλοι ἐτέλουν ἰδιωτικὰς λειτουργίας πρὸ τῶν εἰκόνων ἢ εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, περιφρονοῦντες τὴν τελομένην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θεῖαν Λειτουργίαν. Ἰπῆρχον δὲ καὶ μερικοὶ οἱ ὁποῖοι ἔξεον τὴν βαρὴν τῶν εἰκόνων ἀναμιγνύοντες αὐτὴν ἐν τῷ Ποτηρίῳ μετὰ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ². Πρὸς τοῦτοις ἡ ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξις τοῦ Μοναχικοῦ βίου καὶ ἡ εἴσοδος ἐν αὐτῷ ἀνθρώπων πάντη ἀκαταλλήλων διὰ τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν, ἢ ἐγκυβερνήσις τοῦ ἐρημικοῦ βίου καὶ ἡ διαδίωξις εἰς τὰς πόλεις, ἢ ἀνάμειξις αὐτῶν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα, συνετέλουν ὥστε ὁ ἀσκητικὸς τοῦ βίου τούτου χαρακτήρ γὰρ ἀποτελῆ ἑξαίρεσις. Αἱ ἐορταὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν τοσοῦτον, ὥστε καθ' ἑκάστην ἡμέραν γὰρ τελεῖται πανηγυρικῶς ἢ μνήμη ἐνὸς ἢ πλείονων ὁσίων ἢ μαρτύρων, αἱ δὲ ἱεραὶ ἀκολουθίαι γὰρ ἀποβαίνουν μακρόταται. Εἰς

* Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πανοσιώτῳ Πατριαρχικῷ Ναφ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Γροπιαφόρου κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, 8 Μαρτίου 1987.

1. Ἰούδα 3.

Βεάνοφ, καὶ τῶν ὑπολοίπων ἐξόχων ἀδελφῶν συντρόφων. Ἔστω ἡ ἐξήγησις ἡμῶν ἀναιτημένη καὶ πραγματοποιημένη, καὶ ἄς μένη εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. Ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος χαρίζοιτο τῷ Δεσπότη ἡμῶν Μωάμεθ καὶ τῇ Οἰκογενείᾳ αὐτοῦ, καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ τὴν εὐλογίαν. Αἰὶνος τῷ Θεῷ, τῷ Κυρίῳ τῶν κόσμων. Ἡμῖν ἀρκεῖ ὁ Θεός, καὶ πόσον ἄριστος ἐγρηυτής.

Συνεγράφη ἐν τῇ 20 Ρεβι - ἀλαβδὲλ 15 Ἑγίρα.

Ἐκαστος τῶν πιστῶν ἀναγινώσκει τοῦτο, ἀλλ' ἐναντιοῦται, ἔστω, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως ἀθειῶν τὴν συνθήκην τοῦ Θεοῦ, ἅμα μισῶν τὸν ἀγαπητὸν προφήτην.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γροβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

2. Ἱ. Παναγιωτίδου: Τὰ αἷτια τῆς εἰκονομαχίας (μελέτη πολυγραφημένη), 1948.

τοῦτο συνετέλουν καὶ ὠρισμένοι ἀνάγκαι τῆς κοινωνίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οὔτε τὰ δημόσια θεάματα, οὔτε ὁ ἵπποδρόμος, ὅπου ἐξήπτοντο αἱ πολιτικαὶ ἀντιθέσεις, οὔτε τὸ θέατρον λόγῳ τῆς παρακμῆς αὐτοῦ, ἠδύνατο νὰ προσελκύσῃ τὰς μεγάλας μάζας. Κοινὸν ἐντευκτῆριον ἀπάσης τῆς κοινωνίας ἦτο ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὴν ὁποῖαν συνέρρεον οἱ ἄνθρωποι ὄχι μόνον διὰ τὰς δεήσεις αὐτῶν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ κοινωνήσῃν πρὸς ἀλλήλους³. Δεινὸν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἑορτῶν ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ αὐξησις τῶν τόπων τῆς λατρείας, οἱ ὅποιοι ὑπέθαλπον τὴν ἀργίαν μὲ ὀλέθρια διὰ τὸ σύνολον ἐπακολουθήματα καὶ κατάπνιξιν τῆς ἀκραιφνοῦς χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Εἰς αὐτὴν τὴν δύσκολον ἐποχὴν ἀναφαίνεται ἡ Εἰκονομαχία διατεθειμένη ὄχι μόνον τὰς θρησκευτικὰς, πολιτικὰς, κοινωνικὰς καὶ ἄλλας καταχρήσεις νὰ περιστείλῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων κατὰ τρόπον βίαιον καὶ ἀψυχολόγητον ἕναντι τῆς τότε διανοητικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσεως τοῦ λαοῦ. Ἡ τοιαύτη στάσις Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, τοῦ πρώτου εἰκονομάχου αὐτοκράτορος, καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ προὐκάλεσεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀτοπα τῶν εἰκονοκλαστῶν καὶ εἰκονομάχων, ἅτινα ἐπὶ αἰῶνα καὶ πλέον ἀσκόπως κατετάραξαν τὴν Ἐκκλησίαν. Ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι τόσο οἱ πρωταγωνισταὶ ὅσον καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς ἀναληφθείσης μεταρρυθμίσεως ὄχι μόνον δὲν ἀνεδείχθησαν ἀνώτεροι τῶν προλήψεων τοῦ αἰῶνος αὐτῶν, ἀλλὰ ἐνίοτε ἐξεστράπησαν εἰς πράξεις τὰς ὁποίας ἀποδοκιμάζει ἡ σημερινὴ δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ ἠθικὴ. Χάριν ἑμῶς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀδεκάστου Ἱστορίας πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ προσέτι, ὅτι ἀμφοτέρω αἱ μερίδες, Εἰκονοφίλοι καὶ Εἰκονομάχοι, ἠσθάγοντο τὴν ἀνάγκη τοῦ νὰ διδαχθῇ ὁ ἀγράμματος λαός. Ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ αὐτῶν νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀνάγκη ταύτην περιορίσθησαν νὰ προσδεύσῃν ἢ μὲν ὅτι ἀρκεῖ νὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ μέσου τὰς εἰκόνας, ἢ δὲ ὅτι ἀρκεῖ νὰ ἐρμηνευθῇ ἐπισήμως ὁ λόγος τῆς ἀναρτήσεως αὐτῶν. Ἄλλ' ἢ μὲν ἀφαίρεσις δὲν ἤρκει νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς πολλοὺς νὰ λατρεύουν αὐτὰς κατ' ἴδιαν, ἐνόσφ ἐπίστανον ὅσα ἐπίστανον, ἢ δὲ ἐρμηγεία δὲν ἤρκει νὰ μεταβάλλῃ τὰς ἔξεις καὶ τὰς δοξασίας τοῦ πλήθους. Εἰς

3. Κ. Παπαρηγοπούλου: Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, Τόμος Γ', Μέρος Β', σ. 17 κ.ε.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ τοῦ Π. Β. Πάσχου. Εἰσαγωγή στὴν Ὁρθόδοξον λειτουργικὴν πνευματικότητα καὶ ἐνδιαφέροντα ἐρμηνευτικὰ σχόλια στὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον καὶ τοὺς Ὑμνοὺς τοῦ Τριωδίου.

ΕΡΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ τοῦ Π. Β. Πάσχου. Περιέχει εἰκοσι ἄγιον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ κατανυκτικὰ κεφάλαια ὀρθόδοξου πνευματικότητος στολισμένα μὲ πολλὰς βυζαντινὰς εἰκόνες.

τὰς δυσχερεῖας ταύτας προσετέθησαν, κατὰ τὸ σύνηθες, πολλὰ πάθη, πολλὰ συμφέροντα καὶ ἡ χριστιανικὴ κοινωνία παρεσύρθη εἰς μακρὰν καὶ ἐναγώνιον ρῆξιν.

Ἄλλὰ καὶ ἐξ ἐπόψεως καθαρῶς θεολογικῆς καὶ χάριν πάντοτε τῆς ἀληθείας κρινόμενων τῶν πραγμάτων ὁ ἀμερόληπτος ἐρευνητὴς θὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ ἀφετηρία τῶν εἰκονομαχικῶν ἐρίδων δὲν εὐρίσκεται καὶ πολὺ μακρὰν τῶν περὶ τὸ χριστολογικὸν πρόβλημα διαφορῶν. Διότι ὅπως τότε ἐπρόκειτο περὶ καθορισμοῦ τῆς Θεῆς καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῆς σχέσεως ἀμφοτέρων, τῆς μὲν οὔσης ἀοράτου καὶ ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως, τῆς δὲ ὀρατῆς καὶ ἐντὸς τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου, οὕτω καὶ νῦν, κατὰ τινὰ ἀναλογίαν, παρουσιάζετο τὸ ζήτημα τῆς προσκυνήσεως τῶν εἰκόνων καὶ τῆς ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβάσεως αὐτῆς. Ἡ μεταξὺ εἰκονοκλαστῶν καὶ εἰκονοφίλων διαμάχη ἔχει μὲν ὡς ἀφετηρίαν τὴν προσκυνήσιν τῶν εἰκόνων, καταλήγει ἕμως εἰς διαμάχην Χριστολογικὴν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐνανθρώπησιν καὶ τὰς δύο ἐν Χριστῷ φύσεις⁴.

Ὁ Ὄρος τῆς Χαλκηδόνος ἐπανέρχεται εἰς τὸ προσκήριον, ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν ἐπὶ ἐτέρου θεολογικοῦ ἐπιπέδου. Διὰ τοὺς εἰκονοκλάστὰς αἱ εἰκόνες, καὶ δὴ ἡ εἰκὼν τοῦ Κυρίου, σημαίνουν ὀλισθησὶν πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν, δεδομένου ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀκατάληπτος καὶ κατὰ συνέπειαν ἀπερίγραπτος. Διὰ τοὺς εἰκονοφίλους, τοῦναντίον, ἡ εἰκὼν εἶναι τὸ μέσον προσεγγίσεως πρὸς τὸ Θεῖον τὸ ἀποκαλυπτόμενον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ κατὰ τὴν ἐνανθρώπησιν. Δι' αὐτοὺς ἡ εἰκὼν δὲν ἀπεικονίζει τι τὸ ἀφηρημένον, ἀλλὰ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε καὶ ἔζησε καὶ γίνεταί παρὸν κατὰ τρόπον ἐνεργὸν εἰς τὸ σύμβολον τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ εἰκὼν του. Οἱ ἀντίπαλοι τῶν εἰκόνων βλέπουν μίαν λογικὴν ἀντίφασιν εἰς τὸ θέμα τῆς προσκυνήσεως αὐτῶν ἐπικαλούμενοι πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς τόσο τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Θεὸς ἄν καὶ προσωπικῶς ἐν τούτοις παριστάνεται ἀκατάληπτος, ὅσον καὶ ἐκκλησιαστικούς συγγραφεῖς ἐκφραζομένους ἐναντίον κάθε εἰκονικῆς παραστάσεως καὶ κυρίως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἀντίπαλοι οὗτοι κρίνουν τὰς ἀπαγορεύσεις αὐτὰς μόνον μὲ τὸ μέτρον τῆς ἀξιοπιστίας τῆς ἀρχαιότητος, ἐνῶ οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν εἰκόνων ἔχουν μίαν δυναμικὴν ἀντίληψιν τῆς Παραδόσεως, μέσα εἰς τὴν ὁποῖαν βλέπουν νὰ συνεχίζεται τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον ἀκαταπαύστως.

Πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἐρίδος, ἥτις ἐξηκολούθησε νὰ μαίνεται, συνεκλήθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας τῷ 787 ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐπὶ Εἰρήνης καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ταρασίου. Ἡ Σύνοδος αὕτη διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἔθεσε τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των, διότι κατέκρινεν ἐξ ἴσου καὶ τοὺς εἰκονομάχους καὶ τοὺς εἰκονολάτρους, καθορίσασα

4. Ἀ. Ἀλιβιζάτου: Οἱ Ἱεροὶ Κεῖνόνες, Ἀθήναι 1949, σ. 118 - 119.

ὅτι ἡ λατρεία ἀνήκει μόνω τῷ Θεῷ, τιμητική δὲ προσκύνησις εἰς τὰς εἰκόνας, ἀναφερομένη εἰς τὸ πρωτότυπον. Ἡ Ἁγία αὕτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τοῦ θαυμασίου Ὁρου αὐτῆς ἀπεφάνθη ὅτι «ἐπακολουθοῦντες τῇ θεηγόρῳ διδασκαλίᾳ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν καὶ τῇ Παραδόσει τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας (τοῦ γὰρ ἐν αὐτῇ οἰκήσαντος Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ταύτην γινώσκωμεν) ὀρίζομεν σὺν ἀκριθείᾳ πάσῃ καὶ ἐμμελείᾳ, παραπλησίως τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἀνατίθεσθαι τὰς σεπτὰς καὶ ἁγίας εἰκόνας, τὰς ἐκ χρωμάτων καὶ ψηφίδος καὶ ἐτέρας ὕλης ἐπιτηδεύως ἐχούσης, ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις, ἐν ἱεροῖς σκεύεσι καὶ ἐσθῆσι, τοίχοις τε καὶ σπηλαίοις, οἴκοις τε καὶ ὁδοῖς τῆς τε τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰκόνας, καὶ τῆς ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἁγίας Θεοτόκου, τιμῶν τε ἀγγέλων, καὶ πάντων ἁγίων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν. Ὅσῳ γὰρ συνεχῶς δι' εἰκονικῆς ἀνατυπώσεως ὁρῶνται, τοσοῦτον καὶ οἱ ταύτας θεώμενοι διανίστανται πρὸς τὴν τῶν πρωτότυπων μνήμην τε καὶ ἐπιπόθησιν, καὶ ταύταις ἀσπασμόν καὶ τιμητικὴν προσκύνησιν ἀπονέμειν, οὐ μὴν τὴν κατὰ πίστιν ἡμῶν ἀληθινὴν λατρείαν, ἣ πρέπει μόνῃ τῇ θεῷ φύσει· ἀλλ' ὅν τρόπον τῷ τύπῳ τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ καὶ τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς ἀναθήμασι, καὶ θυμιαμάτων καὶ φώτων προσαγωγῆν πρὸς τὴν τούτων τιμὴν ποιῆσθαι, καθὼς καὶ τοῖς ἀρχαίοις εὐσεβῶς εἴθισται. Ἡ γὰρ τῆς εἰκόνης τιμὴ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, καὶ ὁ προσκυνῶν τὴν εἰκόνα, προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τοῦ ἐγγραφομένου τὴν ὑπόστασιν. Οὕτω γὰρ κρατύνεται ἡ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν διδασκαλία, εἴτουν παράδοσις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὑπὸ περάτων εἰς πέρατα δεξαμένης τὸ Εὐαγγέλιον»^δ.

Ἡ ἀπόφασις ὅμως τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν σημαίνει δυστυχῶς καὶ τὸ τέλος τῆς εἰκονομαχίας. Θὰ παρέλθουν 56 ἀκόμη ὀλόκληρα ἔτη μέχρις ὅτου κοπᾶσθαι τελεῖται ὁ σάλος αὐτῆς, ὁ τοσοῦτον καταταράξας τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς τὴν ἐνδημοῦσαν Σύνοδον τῆς Πόλεως ταύτης, ἧτις συνήλθε τὴν 11ην Μαρτίου τοῦ 843, ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μεθοδίου καὶ τῆς Αυτοκρατορίας Θεοδώρου, ἀνήκει τὸ προνόμιον τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς Α' Κυριακῆς τῶν Νηστεϊῶν ὡς ἑορτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία δὲν ἑορτάζει μόνον τὴν νίκην τῶν Εἰκόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν νίκην ἐναντίον ὅλων τῶν κατὰ καιροὺς αἱρέσεων, αἱ ὁποῖαι οὖσα λογικὰ κατασκευάσματα εὐρέθησαν ἐν ἀδυναμίᾳ γὰρ συλλάβουσαν διανοητικῶς τὸ ὑπερβατικὸν καὶ τὸ θεῖον, διαταράξασαι τοσοῦτον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

* * *

Ἀδελφοί μου,

Ἡ περίοδος τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δὲν παρ-

δ. Ἰω. Καμίνης: Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Τόμ. Α', Ἀθήναι 1952, σ. 203 - 204.

ἦλθεν ἀνεπιστρεπτι. Ἡ Ἐκκλησία ὀδεύει πρὸς μίαν ἀνάλογον περίοδον. Βεβαίως ἡ μέλλουσα γὰρ συνέλθῃ ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν θὰ ἐξετάσῃ θέματα δογματικά. Ὑπάρχουν ὅμως πολλὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἐνεφανίσθησαν πολὺ μετὰ τὴν Ζ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ τῶν ὁποίων ἡ λύσις τυγχάνει ἀπαραίτητος διὰ τὰ δύναται ἡ Ἐκκλησία γὰρ πορεύεται ἐπαξίως μέσα εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Ὁ ὀρθόδοξος κόσμος καλεῖται γὰρ προετοιμασθῆ ἰσορροπῶς διὰ τὴν Σύνοδον αὐτήν. Χρειαζέται μόνον γὰρ ἐπικρατήσῃ πνεῦμα συνοδικῶν οὐχὶ μόνον μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων, τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν θεολογούντων, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, δι' ἐμπράκτου ἐνδιαφέροντος ὅλων τῶν τάξεων, δηλαδὴ ὀλοκληροῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σήμερον περισσότερο ἐπαπειλεῖ τοὺς πιστοὺς δὲν εἶναι τόσο ὁ κίνδυνος τῆς διαστρεβλώσεως ἢ παραποιήσεως τοῦ δόγματος, ὅσον ἡ ἄρνησις αὐτοῦ, ἄρνησις τοῦ ὑπερφυσικοῦ, καὶ ἡ ἔνστασις ἐναντίον τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας ὡς μεσάζοντος τοῦ ὑπερφυσικοῦ κόσμου. Καὶ σήμερον ἀναζητῆ ἡ εἰκονομαχία ὑπὸ ἄλλας μορφὰς ἀνακιδῆς καὶ προκλητικῆς. Στρέφεται ἐναντίον κάθε ὑπερκοσμοῦ. Ὑποθάλλουσα τὴν θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν ὀδηγεῖ εἰς τὸν ἐμπρακτον ὕλισμόν, τὴν ἀραιώσιν τοῦ ἐκκλησιασμοῦ, τὴν ἐξασθένεισιν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καὶ τὴν ἐμφάνισιν ὀλεθρίων ἰδεολογιῶν ὑπὸ διάφορα συνθήματα. Ἀλλ' οἱ διώκται καὶ οἱ καταλύται τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων θὰ ἔχουν τὴν μοῖραν τῶν παλαιῶν εἰκονοκλαστῶν. Κάθε προσπάθειά των εἶναι καταδικασμένη καὶ τελικῶς θὰ καταρρεύσῃ ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, ἧτις μόνῃ διδάσκει τὴν Ἀλήθειαν καὶ παραμένει μοναδικὸς ταμειοῦχος τῆς Χάριτος καὶ φρουρὸς τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Ἀ μ ἡ ν.

† Ὁ Δέρκων ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἐπισκόπου
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Α. ΨΑΡΙΑΝΟΥ
Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Πενηνταδὺ ὀμιλίαι γιὰ τὴ θεία Λειτουργία.

Ἄξι μόνον γιὰ τὸ λαό, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἱερεῖς).

Ἐκδόση Ἀποστολικῆς Διακονίας, σελίδες 10' + 438, δρχ. 650.

Βιβλιοπωλεῖο Δραγατσάνου 2 — Πλατεία Κλαυθμώνος.

Γράφατε Ἰασίου 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλέφ. 722.8008.

Η ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ Η ΜΕΡΙΜΝΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ*

Σεβαστή Ὁμήγουρις,

Ἐν πρώτοις εὐχαριστῶ θερμῶς τὸν νέον Ἀρχοντα Ἀκτουάριον τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ Καθηγητὴν Πανεπιστημίου Ἐντιμολογιάτου κύριον Βασίλειον Κέκη, Πρόεδρον τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ὁρθοδόξου καὶ Βυζαντινῆς Παραδόσεως «Οἱ Φίλοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους», ὡς καὶ τὰ ἔντιμα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ, διὰ τὴν τιμὴν νὰ μὲ συμπεριλάβουν μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν τῆς ἐφετεινῆς περιόδου, εἰς τὴν σειρὰν τῶν διαλέξεων ποῦ ὀργανώνει ὁ Σύλλογος. Ἡ τιμητικὴ αὐτὴ πρόσκλησις μοῦ δίδει τὴν ἐπὶ πλέον τιμὴν καὶ τὴν χαρὰν νὰ ἀπευθύνωμαι τὴν στιγμὴν αὐτὴν πρὸς ἕνα ὄντως ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον, πρὸς τὴν ἀγάπην σας, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν πρόφρονα προσέλευσιν.

Ὅπως ἰδιαίτερας εὐχαριστίας ὑποβάλλω, διὰ τὴν ἐνταῦθα δι' ἀντιπροσώπων των παρουσίαν, πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κύριον κύριον Δημήτριον, τὸν Αὐθέντην καὶ Δεσπότην μου' πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριον κύριον Σεραφεῖμ καὶ πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους.

Τὸ θέμα ποῦ ἐπέλεξα πρὸς διαπραγμάτευσιν δὲν ἤθελα νὰ εἶναι ἄσχετον πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἰς τὰς ἡγιασμένας αὐλάς τοῦ ὁποίου ἔχω τὸ προνόμιον καὶ τὴν εὐλογία νὰ διακονῶ. Θὰ ὁμιλήσω, λοιπόν, διὰ τὴν οἰκουμενικὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν μέριμνάν της διὰ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας.

Ἐπικαλοῦμαι τὴν εὐμενὴν προσοχὴν καὶ κρίσιν σας.

I. Ἱστορικαὶ παρατηρήσεις.

α) Ἐξωτερικαὶ προϋποθέσεις διαμορφώσεως τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως.

1. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸν κόσμον ἔγινεν εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπότης εἶχε προετοιμασθῆ καὶ ἦτο ὄριμος διὰ τὴν οἰκουμενικὴν σύλληψιν καὶ ἀντίληψιν τῆς ιστορίας. Ἡ προεργασία αὐτὴ ἔγινε μὲ τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἐξόρμησιν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἀπὸ τὴν Εὐρώπην πρὸς τὴν Ἀσίαν. Ἀνατολὴ καὶ Δύσις, ἀντιμαχόμενοι μέχρι τότε κόσμοι, ἐνώνονται διὰ πρώτην φοράν κάτω ἀπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ μεγάλου Μακεδόνοιο δραματιστοῦ καὶ τῶν

διαδόχων του. Πειπεισμένος διὰ τὴν πολιτιστικὴν ἀξίαν τῶν ἰθαγενῶν πολιτισμῶν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἐπιτρέπει τὴν γόνιμον σύζευξίν των μὲ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἀφοῦ ἀπέκρουσε τὰς συστάσεις τῶν συμβούλων του νὰ συμπεριφερθῆ πρὸς τοὺς Ἀνατολικούς ὡς πρὸς βαρβάρους. Ἡ στενὴ καὶ ἐγωϊστικὴ ἀντίληψις τοῦ «πᾶς μὴ ἕλλην βάρβαρος» εἶχεν ἤδη σχετικοποιηθῆ μὲ τὴν εὐρύτητα τῆς σκέψεως τοῦ Ἰσοκράτους, ὁ ὁποῖος προσέδωκεν εἰς τὸν Ἑλληνισμόν ὄχι ἐθνοφυλετικά, ἀλλὰ πολιτιστικά καὶ πνευματικά γνωρίσματα: «Ἕλληνές εἰσιν οἱ τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας μετέχοντες».

Εἶναι βεβαίως γεγονός ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἶχε φέρεи ἕνα νέο μήνυμα, οἰκουμενικόν, ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης γεγονός ὅτι εἶχον γίνεи καὶ διεργασίαι διευκολύνασαι τὴν ἐπικράτησιν τοῦ νέου χριστιανικοῦ τούτου κηρύγματος. Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου, ποῦ καταργοῦσε τὰς διακρίσεις μεταξὺ ἀτόμων καὶ λαῶν, «οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἐνὶ δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος» (Γαλ. 3,28) κ.λπ., πηγάζει ἀπὸ αὐτὸ τὸ μοναδικὸν καὶ ἀπόλυτον πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἠκούσθη ὁμοῦς εἰς μίαν ἐποχὴν, ἡ ὁποία ἦτο κάπως προετοιμασμένη νὰ τὸν δεχθῆ λόγω τῆς ἐπικρατήσεως καὶ τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος.

2. Τὴν ἑλληνικὴν οἰκουμένην διεδέχθη ἀργότερον ἡ Pax Romana. Ἡ αὐστηρὰ ρωμαϊκὴ διοίκησις ἐνώνει εἰς ἕνα κρατικὸν σύνολον τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ἐνισχύουσα τὴν οἰκουμενικὴν ἐνότητα τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου, ὁ ὁποῖος εἶχε ρωμαϊκὴν μὲν διοίκησιν, ἑλληνικὴν ὁμοῦς σκέψιν καὶ φιλοσοφίαν.

3. Οἱ οἰκουμενικοὶ ἐνωτικοὶ θεσμοὶ τῆς ρωμαϊκῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διευκόλυναν ἀναμφιβόλως τὴν διάδοσιν τοῦ οἰκουμενικοῦ καὶ ὑπερεθνικοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος, τὸ ὁποῖον ἄλλως θὰ ἀσφρακτιοῦσε μέσα εἰς τὸν ἀπομονωτισμὸν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ του περιβάλλοντος. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ρώμης, τῆς πρωτευούσης τῆς αὐτοκρατορίας, ὁμιλεῖ καὶ γράφει ἑλληνικά καὶ τὸ κήρυγμά του γίνεται παντοῦ κατανοητόν, διότι ἡ γλώσσα αὐτὴ ἦτο ἡ κοινὴ γλώσσα τῶν λαῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Μὲ ἄλλας λέξεις, τὸ πληρωμα τοῦ χρόνου ἦλθε (Γαλ. 4,4) ὅταν ἡ Θεία Πρόνοια εἶχε προετοιμάσει τὸν κόσμον διὰ νὰ δεχθῆ τὴν νέαν θρησκείαν τῆς ἀγάπης μὲ τὸ οἰκουμενικὸν εὖρος καὶ τοὺς ἀνοικτούς ὀρίζοντας.

4. Ὁ Χριστιανισμός, παρὰ τὰς γνωστὰς δυσκολίας καὶ τὰ ἐμπόδια ποῦ συνήντησε κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, τελικῶς καταξιώθηκε ὡς ἡ μόνη ἀνα-

* Διλέξεις δοθεῖσαι ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν τῇ 24.11.1986.

καινιστική και μεταμορφωτική δύναμις, ἡ ὁποία θὰ ἠμποροῦσε νὰ συντηρήσῃ τὴν ἐνότητα καὶ οἰκουμενικότητα τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου. Ὁ παλαιὸς κόσμος τῶν εἰδώλων ἦτο πλέον γηρασμένος καὶ νεκρός, ἀνίκανος νὰ γονιμοποιήσῃ καὶ νὰ ζωοποιήσῃ.

5. Ἔτσι, ἐπάνω εἰς τὰ θεμέλια τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ρωμαϊκῆς οἰκουμένης, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος δημιουργεῖ τὴν ἑλληνορωμαϊκὴν χριστιανικὴν οἰκουμένην. Μεγαλοφυῆς πολιτικός, ἔκρινεν ὅτι τὴν χριστιανικὴν οἰκουμένην ἔπρεπε νὰ τὴν ἐκφράσῃ ἕνα νέον κέντρον. Αὐτὸ τὸ κέντρον δὲν ἠμποροῦσε νὰ εἶναι οὔτε ἡ Ρώμη, οὔτε αἱ παρρηκμασμένα Ἀθῆναι, οὔτε ἄλλη πόλις τῆς Ἀνατολῆς ἢ τῆς Δύσεως. Ἐπρεπε νὰ εὑρεθῇ ἕνα κέντρον μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης, πού θὰ ἀποτελοῦσε τὴν ἑδραν τῆς νέας χριστιανικῆς οἰκουμένης.

6. Παρουσιάζεται ἔτσι εἰς τὴν κωνίστραν τῆς ἱστορίας τὸ Βυζάντιον, ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Νέα Ρώμη, ἡ πρωτεύουσα τῆς χριστιανικῆς πλέον αὐτοκρατορίας. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως λαμβάνει τώρα οἰκουμενικὰς διαστάσεις καὶ ἀναλαμβάνει βαθμιαίως τὸν οἰκουμενικὸν τῆς ὁλοῦν, ὡς τὸ συντονιστικὸν κέντρον, ἡ καρδιά καὶ ὁ νοῦς τῆς χριστιανικῆς βασιλείας, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουν περιχαρακωθῆ πολλὰ ἔθνη καὶ πολλοὶ λαοί.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἀναγνωρίζεται ὡς «ἡ Ἀγιοτάτη Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς εὐδαίμονος Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἡμετέρα πάντων Μήτηρ, ἥτις κεφαλαιὸν ἔστι τῶν ἄλλων ἁπασῶν Ἐκκλησιῶν»¹. Τὸ δὲ Μέγα Νόμιμον τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας λέγει: «Αἱ ὑποθέσεις πάσαι τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον ἀναφέρονται, καὶ παρ' αὐτοῦ τὰς ἀποφάσεις λαμβάνουσι, ὡς τὰ ἴσα πρεσβεῖα κατὰ τοὺς κανόνας ἔχοντος τῆς παλαιᾶς Ρώμης»².

Κατὰ τὸν ἴδιον αἰῶνα, τὸν ἕκτον, εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀπεδόθη ἀρχικῶς μὲν ὑπὸ τῶν κληρικῶν τῆς Ἀντιοχείας, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ ὑπὸ συνόδου, ὁ τίτλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ, τίτλος, τὸν ὁποῖον πλήρως ἐδικαίωσεν ἡ μετέπειτα ἱστορία τοῦ Θρόνου.

β) Ἀλλ' ἄς ἰδοῦμε καὶ τὰς ἐσωτερικὰς, τὰς περισσότερον ἐκκλησιαστικὰς, προϋποθέσεις διαμορφώσεως τῆς οἰκουμενικῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως:

1. Ἡ Ἐκκλησία ἀπ' ἀρχῆς εἶχε ἔντονον οἰκουμενικὴν συνείδησιν. Ἄν καὶ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία, ἡνωμένη περὶ ἕνα Ἐπίσκοπον ἐν μιᾷ εὐχαριστίᾳ τῇ ἐπί

τὸν ἐπίσκοπον οὔση³, ἦτο πλήρης καὶ καθολικὴ Ἐκκλησία, ἐν τούτοις καμμία Ἐκκλησία δὲν ἠδύνατο νὰ νοηθῇ καθ' ἑαυτήν, ἀποκομιμένη καὶ ἀπομονωμένη καὶ χωρὶς ἐνότητα μὲ τὰς ἄλλας ἐν τῷ κόσμῳ Ἐκκλησίας. Ἡ συνείδησις ὅτι ὅλαι αἱ Ἐκκλησίαι ἀποτελοῦν ἕνα σῶμα καὶ πρέπει νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἀδιάσπαστον κοινωνίαν, ἀποτελοῦσε ἀπ' ἀρχῆς ἀπαράβατον ἐκκλησιολογικὸν ἀξίωμα. Ὅσακις ἡ κοινωνία αὐτῆ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν διεσπᾶτο, ἐδημιουργεῖτο σχίσμα, τὸ ὁποῖον ἀποτελοῦσε ἀνωμαλίαν εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔπρεπε νὰ θεραπευθῇ. Εἰς τούτο καὶ ἀπέβλεπαν αἱ Σύνοδοι, εἴτε τοπικαὶ εἴτε οἰκουμενικαί.

2. Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου διὰ τὴν ἐνότητα ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀνεπτύχθη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἡ ἔννοια καὶ ὁ θεσμὸς τοῦ πρωτείου. Ἀρχικῶς ὁ θεσμὸς αὐτὸς ἀνεπτύχθη εἰς ἐπίπεδον ἐπαρχικῶν, συμφώνως πρὸς τὴν τότε ἰσχύουσαν διοικητικὴν διάρθρωσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Ἡ πρώτη καὶ σαφεστέρα ἔκφρασις τοῦ θεσμοῦ τοῦ πρωτείου εἰς τὴν ἱστορίαν εἶναι ἐκείνη τοῦ περιφήμου 34ου Ἀποστολικοῦ Κανόνος, ὁ ὁποῖος προβλέπει ὅτι εἰς κάθε ἐπαρχίαν («ἔθνος») ὑπάρχει ὁ «πρῶτος», χωρὶς τὸν ὁποῖον οἱ ἄλλοι Ἐπίσκοποι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κάνουν τίποτε, ἐνῶ καὶ ἐκεῖνος δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κἀν τίποτε χωρὶς τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων. Ἔτσι ἐπήρχετο μία ἐξισορρόπησις τῆς σχέσεως τῶν πολλῶν πρὸς τὸν ἕνα καὶ ἀντιστρόφως. Καὶ ἐνῶ ἡ ἔννοια τοῦ πρώτου καθίστατο ἐκκλησιολογικῶς ἀρχὴ ἀπαράβατος, κατ' οὐδένα τρόπον ἀποτελοῦσε μοναρχίαν τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ σὺ μ φ ω ν ἱ α ν τῶν πολλῶν, ἐκφραζομένη διὰ τοῦ στόματος τοῦ ἐνός, τοῦ πρώτου.

3. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐνεφανίσθη ἡ ἔννοια καὶ ὁ θεσμὸς τῶν Πατριαρχείων, ἐνοτήτων δηλαδὴ εὐρυτέρων τῶν ἐπαρχικῶν (Μητροπόλεων), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προνομίων ἱστορικῆς κυρίας μορφῆς, ὅπως ἡ ἀρχαιότης (ἡ ἔννοια τῆς «μητρὸς Ἐκκλησίας»), ἡ ἀποστολικότης (ἡ ἴδρυσις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ ἐνός Ἀποστόλου), ἡ ἀκτινοβολία εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν θεολογίαν κ.λπ. Ὡς τοιαῦτα κέντρα ἐπεβλήθησαν ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἱστορίας πέντε: ἡ Ρώμη, ἡ Κωνσταντινούπολις (ὡς δευτέρα, Νέα Ρώμη), ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Ἀντιόχεια καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. Τοιοῦτοτρόπως ἐσχηματίσθη ἡ λεγομένη Πενταρχία τῶν Πατριαρχῶν⁴.

4. Μὲ τὴν ἐμφάνισιν καὶ κυρίως μὲ τὴν βαθμιαίαν παγίωσιν τοῦ μεγάλου Σχίσματος μεταξὺ Ρώμης καὶ

3. Ἰγνατίου, Σμύρν. 8,1. Ἐν προκειμένῳ βλ. ἐκτενέστερον τὴν σπουδαίαν ἐπὶ διδασκαλίᾳ διατριβὴν τοῦ Ἰωάννου Δ. Ζηζιούλα (νῦν Μητροπολίτου Περγάμου), Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Θεῖᾳ Εὐχαριστίᾳ καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, ἐν Ἀθήναις 1965.

4. Σχετικῶς βλ. Β. Ἰ. Φειδῶ, Προϋποθέσεις διαμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1969, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1970.

1. Ἰουστινιανέιος Κῶδιξ 1. 2. 24.

2. Δ. Γ. Ἀποστολοπούλου, Τὸ Μέγα Νόμιμον, Ἀθῆνα 1978, σσ. 45-46.

Κωνσταντινουπόλεως, λόγω τῆς διακοπῆς τῆς κοινω-
νίας μεταξύ τῶν δύο τούτων Ἐκκλησιῶν, ἡ Κωνσταν-
τινούπολις κατέστη ἡ π ρ ὶ τ ῆ Ἐκκλησία μεταξύ
τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Μετὰ τὸ Σχίσμα, προ-
νόμια ὡς ἐκεῖνο τοῦ ἐκκλήτου ποῦ ἀπήλαυεν ὁ Ρώμης,
μετεφέρθησαν αὐτομάτως διὰ τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀ-
νατολῆς εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ πρωτεῖον τοῦ
Κωνσταντινουπόλεως ἐναντι τῶν ἄλλων Πατριαρχείων
τῆς τότε Ἀνατολῆς κατέστη τοιουτοτρόπως ἐ κ κ λ ῆ
σ ι ο λ ο γ ι κ ῆ ἄ ρ χ ῆ, ἐν τῇ ἐννοίᾳ πάντοτε τὴν
ὁποῖαν δίδει εἰς τὸ πρωτεῖον ὁ 34ος Ἀποστολικὸς Κα-
νὼν καὶ ὅχι ὅπως ἐξελίχθηκε τοῦτο εἰς τὴν Δύσιν,
ὅπου ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης βαθμιαίως ἤρχεισε νὰ ἀσκῇ
ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων, ἐπεκτείνας μάλι-
στα τὴν ἀξίωσιν τοιαύτης ἐξουσίας καὶ εἰς τὰ Πατριαρ-
χεῖα τῆς Ἀνατολῆς διὰ τῆς θεωρίας τῆς παγκοσμιο-
τητος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπόδειξιν τοῦ γνησίου περιε-
χομένου τοῦ πρωτείου τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινου-
πόλεως ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι καθ' ὅλην τὴν μετὰ
τὴν Ἀλωσιν κυρίως περίοδον, κατὰ τὴν ὁποῖαν οὗτος
προέβη εἰς πολλὰς ἐνεργείας διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς
ἐμπεριστάτους ἀδελφούς του Πατριάρχας τῆς Ἀνα-
τολῆς, οὐδεὶς ἐξεφράσθη φόβος ἀπὸ αὐτοὺς διὰ τὴν
κατάλυσιν τῆς ἀνεξαρχτίας των, διότι ἀκριβῶς ἐγνώ-
ριζαν ὅτι αἱ ἐνεργεῖαι τοῦ πρώτου μεταξύ αὐτῶν ἦ-
σαν ἀνιδιοτελεῖς καὶ δὲν ἀπέβλεπαν εἰς τὴν ἀπόκτησιν
ἀπολύτου ἐξουσίας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἢ
εἰς μείωσιν τῶν δικαιωμάτων των, ὅπως θὰ ἰδοῦμε καὶ
παραϊτέρω.

5. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς κυριαρχίας τῶν Ὁθω-
μανῶν, ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ἀπολαύων εἰδικῶν προ-
νομίων παρὰ τῶν κρατούντων, κατέστη ἐκ τῶν πρα-
γματῶν ὁ προστάτης καὶ κηδεμὼν ὄλων τῶν χριστιαν-
ικῶν λαῶν ἀνεξαρχτίως φυλῆς καὶ ὄλων τῶν Ἐκκλη-
σιῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὥστε νὰ εὐρίσκη εἰς αὐτὸν πλή-
ρη ἐφαρμογὴν τὸ ἀποστολικὸν «ἢ ἐπισύστασίς μου ἢ
καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν» (Β' Κορ.
11,28). Τὰς Ἐκκλησίας αὐτὰς διακονοῦσε ὁ Οἰ-
κουμενικὸς ὡς «πρώτος» ὅχι μόνον ἐναντι τῶν Τουρ-
κικῶν ἀρχῶν, ἐναντι τῶν ὁποίων ἦτο ὁ ἐθνάρχης (Mil-
letbasi) παντὸς τοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθνους, τοῦ γένους
τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ «ἐσωθεν», οὖ-
τως εἰπεῖν, μεριμνῶν διὰ τὴν τήρησιν τῆς κανονικῆς
τάξεως καὶ διὰ τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν τῶν θεσμῶν.

Οἱ πρώτοι Πατριάρχαι μετὰ τὴν Ἀλωσιν, ὅπως
καὶ οἱ διάδοχοί των, εἶχαν ἀντιληφθῆ τὰς οἰκουμενι-
κὰς τῶν εὐθύνων, ὅπως τὰς διευθύνων καὶ τὰς ὑπερ-
γόμενων αἱ νέαι συνθήκαι καὶ περιστάσεις, γεγονός
ποῦ ἀναγνωρίζεται ἀπὸ ἱστορικούς ὅχι μόνον τῆς ἐκ-
κλησιαστικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς θύραθεν ἱστορίας. Ἡ ὅλη
δραῖσις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὴν πε-
ρίοδον αὐτὴν ἦτο τοιαύτη, ὥστε καὶ ὑπὸ ξένων νὰ
ἀνομολογῆται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς, διὰ μέ-
σου τῆς πολυκυμάντου ἱστορίας τῆς, ὄφειλε τὴν σω-
τηρίαν τῆς εἰς τὴν πάντοτε συνετὴν ἐνεργεῖαν τοῦ Οἰ-
κουμενικοῦ Πατριαρχείου⁵.

5. D. P. Dumont, Note d' ecclésiologie Orthodoxe autour d'une autorité, «Irenikon» 22 (1949) 308.

Προβλήματα οικονομικά, προβλήματα ἐκ τῆς λα-
τινικῆς προπαγάνδας, προβλήματα βλέψαν ἐπὶ τῶν
δικαιωμάτων τῶν θρόνων τῆς Ἀνατολῆς, εὕρισκαν τὴν
λύσιν των διὰ τῆς ἀναφορᾶς τῶν ἐνδιαφερομένων Ἐκ-
κλησιῶν εἰς τὸ «θεοστήρικτον κέντρον» τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως, διὰ νὰ ἐνθυμηθοῦμε τὴν ἐκφρασιν τοῦ
Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἐνίοτε
ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπενέβαινε ἀτε-
παγγέλτως, «ἐπιβλέπων δριμύτερον ἐπὶ τοὺς παρεκτρε-
πομένους τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων τε καὶ παρα-
δόσεων», ὅπως ἔγραφε ὁ Γαβριὴλ ὁ Γ' πρὸς τὸν Ἀλε-
ξανδρείας Γεράσιμον, ὅταν μάλιστα «περὶ δογμάτων
καὶ εὐσεβείας ἢ ὑπόθεσις καὶ περὶ τὰ καίρια ὁ κίνδυνος
καθέστηκε. Τότε γὰρ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἀντι-
λαμβάνεσθαι χρέος ἔχει, καταρτίζειν τε καὶ διευθετεῖν
τὰ κείμενα μέρη, καὶ οὐδενὸς παραμελεῖν, τῶν πρὸς
σύστασιν ἀφορώντων τῆς οἰασοῦν Ἐκκλησίας καὶ ποι-
μνης». Αὐτὰ ἔγραφεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως Παῖσιος
ὁ Β' εἰς τὸ ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ Χαλεπίου Γρηγο-
ρίου, ὁ ὁποῖος ἀντικατέστησε τὸν λατινόφρονα Γερά-
σιμον, καθαιρεθέντα μὲ τὴν συναίνεσιν τοῦ Πατριάρ-
χου του, τοῦ Ἀντιοχείας Σιλδέστρου⁶.

Μὲ τὴν οὐσιαστικὴν καὶ ἐμπρακτὸν μερίμναν του
αὐτὴν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ὁ Κωνσταντινου-
πόλεως ὅχι μόνον δὲν ἐμείωνε τὰ δίκαιά των, πρᾶγμα
τὸ ὁποῖον εὕρισκεν «ἀδικόν τε καὶ ἀπρεπὲς τῷ Πα-
τριαρχικῷ ἀξιώματι» (Νεόφυτος Ζ'), ἀλλ' οὔτε καὶ
νὰ ἀκούσῃ ἤθελε περὶ αὐτοῦ: «οὐχ ὅπως πράττειν, ἀλλ'
οὐδὲ ἀκούειν ἀνέχεται»⁷. Καὶ ἀκόμη περισσώτερον: ὅχι
μόνον ὁ ἴδιος δὲν διανοεῖτο κἄν νὰ καταπατήσῃ ἢ νὰ
πειροσίσῃ τὰ δίκαια τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ
εἰς ἄλλους δὲν ἐπέτρεπε τοῦτο, ὅπως μαρτυροῦν ὅχι
εὐάριθμα παραδείγματα ἐκ τῆς ἱστορίας⁸.

6. Μὲ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν καὶ τῶν αἰώνων καὶ
μέσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἀνατολῆς ἀνεπτύχθησαν
Ἐκκλησιαὶ μὲ ἴδιαν πολιτιστικὴν ταυτότητα, προερχό-
μεναι κυρίως ἀπὸ τὴν ἐπικράτησιν τῶν σλαβικῶν λαῶν.
Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ ὁ τρό-
πος ἀντιδράσεως καὶ ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας Κων-
σταντινουπόλεως: Συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ 34ου
Ἀποστολικοῦ Κανόνος, ὁ Θρόνος αὐτὸς ὅχι μόνον δὲν
ἐμπόδιζε, ἀλλὰ καὶ διευκόλυνε τὴν ἀνάπτυξιν
τῶν σλαβοφώνων Ἐκκλησιῶν εἰς αὐτοτελεῖς Ἐκκλη-
σίας, ὑπὸ τὸν ὄρον πάντοτε ἐπὶ α) δὲν θὰ ἴσχυε τὸ
κριτήριον τοῦ φυλετισμοῦ (δηλαδὴ τῆς δημιουργίας
αὐτοτελεῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁμοιογενείας
τοῦ πολιτισμοῦ), ἀλλὰ τὸ γεωγραφικὸν κριτήριον, καὶ
β) θὰ διετηρεῖτο ἡ θέσις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὡς
τοῦ πρώτου (πάντοτε βεβαίως ὑπὸ τὴν εἰρημένην ὀρ-
θόδοξον ἐννοιαν). Οὕτω π.χ., ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον
τοῦτο σημεῖον, κατὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Ἐκκλησίας

6. Κ. Δελικάνη, Πατριαρχικὰ Ἐγγράφα, τομ. 2, σσ 15 καὶ 189.

7. Κ. Δελικάνη, Πατριαρχικὰ Ἐγγράφα, τομ. 2, σελ. 217.

8. Μαξίμου, Μητροπολίτου Σάρδεων, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, Θεσσαλονίκη 1972, σελ. 315.

ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ: «ΡΥΘΜΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ»

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η

1. Το άρθρο 3 παραγρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος (1975), που ρυθμίζει σε νέα βάση τις σχέσεις 'Εκκλησίας και Πολιτείας, προσφέρεται για αποκλινοσες ερμηνευτικές προσεγγίσεις όχι βεβαίως γιατί ή διατύπωσή του είναι άσαφής, αλλά κυρίως γιατί οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις είναι κατά κανόνα χρηστικές. "Όταν προσεγγίση κανείς τὸ καίμενο τῆς διατάξεως με πολιτειακοκρῆτικὰ κριτήρια, ἀντικειμενικὰ ἢ ὑποκειμενικὰ, τότε ἀναζητεῖ συστατικὴ ἔρμηνεία τῶν διατάξεων, ἐνῶ, ἔσταν προσεγγίση τις ἴδιες διατάξεις με ἐκκλησιαστικὰ κριτήρια, καταλήγει ἀναπόφευκτα σὲ διαστατικὴ ἔρμηνεία τοῦ κειμένου. Τὸ πρόβλημα λοιπὸν τῆς ἀβθεντικῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ βουλήματος τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτη εἶναι καθαρὰ ἐρμηνευτικὸ, ἀφοῦ οἱ προϋποθέσεις τῆς ὅλης διατυπώσεως τῆς παραγράφου εἶναι ποικίλες καὶ καλύπτουν εὐρύτατες περιοχὲς τοῦ ἐσωτερικοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς 'Εκκλησίας με περιεκτικὴ διατύπωση.

Βασικὲς ἔννοιες τῆς συνταγματικῆς αὐτῆς διατάξεως εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

α'. 'Η 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία εἶναι ἡ «ἐπικρατοῦσα θρησκεία» στήν 'Ελλάδα, ὅχι μόνο μεστατιστικὴ ἔννοια, ἀλλὰ καὶ με τὸν χαρακτήρα τῆς ἐπίσημης θρησκείας τοῦ Κράτους, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίκληση τῆς 'Αγίας Τριάδος στὸ προοίμιο τοῦ Συντάγματος.

β'. 'Η 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία, «πὸ ἡ γνωρίζει κεφαλὴ τῆς τὸν Κύριο ἡμῶν

'Ιησοῦ Χριστοῦ», εἶναι αὐτοκέφαλη στὸ ἐκκλησιαστικὸ διοικητικὸ τῆς καθεστὸς μέσα στὰ πλαίσια τῶν ρυθμίσεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου (1850) καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως (1928) τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

γ'. 'Ανώτατη διοικητικὴ ἀρχὴ τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος εἶναι ἡ 'Ι. Σύνοδος τῆς 'Ιεραρχίας, ἡ ὁποία συγκροτεῖται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερέων.

δ'. 'Η Διαρκὴς 'Ι. Σύνοδος, ποὺ προέρχεται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν 'Ι. Σύνοδο τῆς 'Ιεραρχίας καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἐντεταλμένο διοικητικὸ ὄργανο τῆς 'Ι. Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας, συγκροτεῖται ἀπὸ τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχιερεῖς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου (1850) καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως (1928), «ὅπως ὀρίζει ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς 'Εκκλησίας» τῆς 'Ελλάδος.

ε'. 'Η 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία τῆς 'Ελλάδος «ὑπάρχει ἀνπόσπαστα ἐνωμένῃ δογματικὰ» με τὴ Μεγάλῃ 'Εκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ με κάθε ἄλλη ὁμόδοξη 'Εκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ «τηρεῖ ἀπαρσάλευτα, ὅπως ἐκεῖνες, τοὺς ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνες καὶ τὶς ἱερὲς παραδόσεις».

Στὴ γνωμάτευση αὐτὴ θὰ περιορισθοῦμε μόνο σὲ ὀρισμένες πτυχές, οἱ ὁποῖες δὲν ἀναδείχθηκαν ἐπαρκῶς στήν περίφημη γνωμάτευση τῶν καθηγητῶν 'Α. Μάνεση καὶ Κ. Βαβούσκου. "Αλλωστε ἡ γνωμάτευση αὐτὴ τέθηκε ὡς βάση καὶ γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ Κατα-

Ρωσσίας εἰς Πατριαρχεῖον, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης 'Ιερειμίας δὲν παρέλειψε νὰ διασαφηνίσῃ ὅτι ἀνωτάτη τῆς 'Εκκλησίας ἀρχὴ παραμένει ἡ Πενταρχία τῶν Πατριαρχῶν με ἐπὶ κεφαλῆς τὴν Κωνσταντινοῦπολιν καὶ ἐν τέλει τὴν Μόσχαν, διότι οἱ Ρῶσοι εἶχαν ἐκφράσει τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ 'Εκκλησία τῶν ὡς Πατριαρχεῖον θὰ ἔπρεπε νὰ κατὰλβῃ τὴν τρίτην θέσιν.

Μετὰ τὴν 'Εκκλησίαν τῆς Ρωσσίας καὶ συγκεκριμένως τὸν 19ον αἰῶνα, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐχορήγησε τὸ αὐτοκέφαλον καὶ εἰς τὰς 'Εκκλησίας τῶν Βαλκανίων, ὅπου ἐπίσης τοῦτο κείχεν ἀποβὴ ἢ ἐνοποιὸς δύναιμις τῶν 'Ορθοδόξων ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος»⁹.

'Ατυχῶς ἡ πορεία τῶν πραγμάτων δὲν ὑπῆρξεν ὁμαλὴ πάντοτε, δεδομένου ὅτι αἱ ἐκάστοτε ἐμφανιζόμεναι αὐτοκέφαλοι 'Εκκλησίαι δὲν ἀπεδέχοντο καὶ δὲν ἐσέβοντο εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις τὰς δύο προϋποθέσεις ποὺ ἀνεφέρθησαν προηγουμένως, με ἀποτελέσμα νὰ ἐμφανίζονται προστριβαὶ καὶ καχυποψίαι ποὺ ἐδηλητηρίαζαν τὰς σχέσεις τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν. (Συνεχίζεται)

† 'Ο Φιλαδελφείας ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

9. Νικοδήμου, Μητροπολίτου Πατρῶν, Σύγχρονοι διαστάσεις τῆς Οἰκουμενικότητος, ἐν 'Ημερολόγιον τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος» 1986, σελ. 382.

στατικού Χάρτη της Έκκλησίας (ν. 590/1977) από την Κληρικολαϊκή Έπιτροπή.

2. «Η Όρθόδοξη Έκκλησία της Ελλάδος, που γνωρίζει κεφαλή της τόν Κύριο ήμών Ιησοῦ Χριστό, ὑπάρχει ἀναπόσπαστα ἐνωμένη δογματικά με τή Μεγάλη Έκκλησία τής Κωνσταντινουπόλεως και με κάθε ἄλλη ὁμόδοξη Έκκλησία τοῦ Χριστοῦ». Η διάταξη αὐτή δέν εἶναι μία ἐπανάληψη ἢ ἀπλή ἐμμονή στήν παραδοσιακή διατύπωση, που ἐπαναλήφθηκε τυπικά ἀπό τόν συντακτικό νομοθέτη. Στήν περίπτωση αὐτή ὁ συντακτικός νομοθέτης, που εἶναι ἐξ ὀρισμοῦ νομικῶς ἀδέσμευτος και ρυθμίζει κυριαρχικά τήν ὀργάνωση και τήν ἄσκηση τής κρατικῆς ἐξουσίας, ἀναγνωρίζει τήν ἰδιαιτερότητα τοῦ θεοῦ τής Όρθοδόξου Έκκλησίας ὡς θεοσυστάτου ὀργανισμοῦ. Ὁ συντακτικός νομοθέτης ἀποφεύγει νά καθορίσει τήν ταυτότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἀδέσμευτα και δέχεται αὐτούσια τήν περιγραφή τής ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας, σύμφωνα με τήν ὁποία ἡ Όρθόδοξη Έκκλησία τής Ελλάδος ἀναγνωρίζει ὡς κεφαλή της τόν Κύριο ήμών Ιησοῦ Χριστό.

Εἶναι ὀπωσδήποτε εὐλογία ἢ πρόταση ὅτι οἱ λέξεις «πὸ ἢ γνωρίζει ὡς κεφαλή της τόν Κύριο Ιησοῦ Χριστό» θά μπορούσαν νά παραλειφθοῦν «ἀφ' ἐνός μὲν ὡς περιττά, καθ' ὃ αὐτόν ὄντες διαχριστιανικήν Έκκλησίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι δια τοῦ ήμών», εἰς πρῶτον πληθυντικόν, ὑποδηλοῦνται ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ἐνῶ ὑπάρχουν και πολῖται πρεσβεύοντες ἄλλας γνωστάς θρησκείας...» (Α. Μάνεσης, Γνωμοδότησις, ΕΚΚΛΗΣΙΑ, 19—20, 1975, 304).

Όστόσο, ὁ συντακτικός νομοθέτης δέν ἔκρινε τήν πρόταση περιττή και τή συμπεριέλαβε στή διάταξη τοῦ Συντάγματος γιά τήν Όρθόδοξη Έκκλησία. Η διατήρηση τής συγκεκριμένης φράσεως ἀπό τόν συντακτικό νομοθέτη δέν μπορεῖ νά θεωρηθῆ συμπτωματική, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὅλη διατύπωση τοῦ σχετικοῦ με τήν Όρθόδοξη Έκκλησία ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ὑπέστη σημαντικές μεταβολές σέ σχέση με τήν ἀντίστοιχη διατύπωση τῶν προηγουμένων Συνταγμάτων. Η διατήρηση τής φράσεως ἐκφράζει πράγματι τή συγκεκριμένη βούληση τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη νά μὴ ἀπαλειφθῆ τὸ χαρακτηριστικώτερα στοιχεῖο τής αὐτοσυνειδησίας και τής ἰδιαιτερότητας τής ταυτότητας τής Όρθοδόξου Έκκλησίας τής Ελλάδος, «πὸ ἢ γνωρίζει ὡς κεφαλή της τόν Κύριο ήμών Ιησοῦ Χριστό».

Ὁ ὅρος «κεφαλή» εἶναι σημαντικός τόσο γιά τήν ὀρθόδοξη Έκκλησιολογία, ὅσο και γιά τήν ἱστορία τής σχετικῆς συνταγματικῆς διατάξεως, γιατί, ἀφ' ἐνός μὲν ἀποκλείει κάθε τάση ἀνακηρύξεως τοῦ φορέα τής πολιτικῆς ἐξουσίας ὡς «κεφαλῆς» τής Έκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ κατοχυρώνει και συνταγματικά τή θεμελιώδη διδασκαλία τής Όρθοδόξης Έκκλησίας ὅτι «κεφαλή» τοῦ ὅλου ἐκκλησιαστι-

κοῦ σώματος ἀναγνωρίζεται ὑπ' αὐτῆς ὁ ἰδρυτής τής Έκκλησίας, ὁ Ιησοῦς Χριστός.

Με τήν παραδοχή αὐτή ὁ συντακτικός νομοθέτης κατοχυρώνει συνταγματικά ὀλόκληρη τήν ὀρθόδοξη ἐκκλησιολογία γιά τή συγκρότηση και τή λειτουργία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἢτοι τής Έκκλησίας, γιατί ἡ σχετικῆ φράση ἐκφράζει αὐτούσια τήν σχετικῆ πατερική παράδοση τής ὀρθοδόξου Έκκλησίας. Η Έκκλησία ὡς τὸ σῶμα Χριστοῦ, πὸ πραγματώνεται σέ κάθε τόπο και σέ κάθε ἐποχή, ἀναγνωρίζει ὡς μοναδική κεφαλή της τόν Κύριο ήμών Ιησοῦ Χριστό, κατ' ἀντίθεση δηλαδή πρὸς τίς πολιτικοκρατικές θεωρίες, οἱ ὁποῖες ἀναπτύχθηκαν στή Δύση κατὰ τήν μετὰ τήν προτεσταντική Μεταρρύθμιση περίοδο και προέβαλλαν ὡς «κεφαλή» τής τοπικῆς Έκκλησίας κάθε κράτους τόν μονάρχη, σύμφωνα με τὸ δόγμα «huius regio eius religio». Οἱ ἰδέες αὐτές ἐπεβίωσαν στήν κρατικῆ θεωρία τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ, ὁ δὲ ὅρος «κεφαλή» τής Έκκλησίας προσέλαβε συγκεκριμένο περιεχόμενο στίς σχέσεις Έκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἢτοι δηλώνει τήν πηγὴ τῆς ἐξουσίας στή ρύθμιση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Η ἀναγνώριση τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ μονάρχη ὡς «κεφαλῆς» τής Έκκλησίας συνέδεε τήν πηγὴ τῆς ἐξουσίας τής Έκκλησίας με τήν πηγὴ τῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους, ἐνῶ ἡ διακηρύξη τῆς ἀρχῆς ὅτι «κεφαλή» τής Έκκλησίας εἶναι ὁ Ιησοῦς Χριστός ἀποσυνέδεε τήν πηγὴ τῆς ἐξουσίας τής Έκκλησίας ἀπὸ τήν πηγὴ τῆς ἐξουσίας τοῦ Κράτους.

Η μετατόπιση τῶν πολιτικῶν θεωριῶν τῆς Δύσεως ἀπὸ τόν μονάρχη στήν ἀρχὴ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας και ἡ προβολὴ τοῦ λαοῦ ὡς πηγῆς κάθε ἐξουσίας τοῦ Κράτους δέν ἐξουδετέρωσε τὸ πολιτικοκρατικὸ σύνδρομο τοῦ σύγχρονου Κράτους ἐναντι τῆς Έκκλησίας, γιατί ὁ νέος φορέας τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἡ Κυβέρνηση, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ λαοῦ και ὡς ἐκφραστῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, δέν παραιτήθηκε ἀπὸ τὰ προνόμια τοῦ μονάρχη στή διοίκηση τῆς Έκκλησίας τοῦ συγκεκριμένου Κράτους. Τὸ σύστημα τῆς «ὀμωκρατοῦσης» Πολιτείας ἐκφράζει ἀκριβῶς τήν παραδοχή ὅτι ὁ λαὸς εἶναι ἡ πηγὴ κάθε ἐξουσίας πὸ ἀσκειῖται στὸ Κράτος, ἀκόμη και τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας. Μιὰ τέτοια ὅμως παραδοχὴ ἀποτελεῖ τήν ἀποθέωση τοῦ πολιτικοκρατικοῦ συστήματος και ὀπωσδήποτε τήν ὀλόκληρωτικὴ ὑποταγὴ τῆς Έκκλησίας στὸ Κράτος.

Τὸ ἄρθρ. 3 παράγρ. 1 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1975 κατοχυρώνει ὡς ἔχει τήν ἔστω αὐτονόητη διδασκαλία τῆς Έκκλησίας γιά τὴν Χριστοκεντρικὴ ὀντολογία της, ἀφοῦ κατοχυρώνει με τὴ φράση «πὸ ἢ γνωρίζει ὡς κεφαλή της τόν Κύριο ήμών Ιησοῦ Χριστό» τήν ἐτερότητα τῆς πηγῆς και τόν πρωτογενῆ χαρακτῆρα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξου-

σίας, ήτοι τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ τὸν θεῖο νόμο.

Ὁ συντακτικὸς νομοθέτης μετὰ τὴν φράση αὐτὴ δὲν ἀφομοιώνει τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας στὸ βούλημα τοῦ Συντάγματος του, ἀλλὰ ἀποδέχεται αὐτὴ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ περιγραφή ὡς ἰδιαιτέρως καταστατικὸ στοιχεῖο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, γι' αὐτὸ καὶ τὴν παραθέτει μετὰ ἐπεξηγηματικὸν χαρακτήρα ἀναφορικῆ πρότασης.

Σύμφωνα μετὰ τὸ βούλημα τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη πηγὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας εἶναι ἡ «κεφαλὴ» τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ ὁπωσδήποτε ὄχι ὁ λαὸς μετὰ τὸ κριτήριο τῆς ἀρχῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Ἡ παραδοχὴ αὐτὴ τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη, περιττὴ ἴσως στὰ προηγουμένα Συντάγματα, γίνεται οὐσιαστικὴ στὸ Σύνταγμα τοῦ 1975, στὸ ὁποῖο ἐνισχύθηκε ἡ αὐτοτέλεια τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἐσωτερικὴ τῆς διοίκηση μετὰ συγκεκριμένες ρυθμίσεις.

3. Ὁ συντακτικὸς νομοθέτης, ὁ ὁποῖος ρυθμίζει σὲ ἀντίθεση μετὰ τὸν κοινὸ νομοθέτη κυριαρχικὰ τὴν ὀργάνωση καὶ τὴν ἀσκηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, ἀποτύπωσε μετὰ σαφήνεια τὴ βούλησή του στὰ ἄρθρα 3 καὶ 13, ὅπως καὶ στὰ ἄλλα περὶ θρησκείας ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, γιὰ τὴ θεμελίωση τῶν συνταγματικῶν προϋποθέσεων κατοχυρώσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔστω καὶ ἂν δὲν θέλησε νὰ φθάσει μέχρι τὴν κήρυξη χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους. Τὸ βούλημα αὐτὸ τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη, ποὺ περιορίζει ἀνάλογα τὴν ἐξουσία τοῦ κοινοῦ νομοθέτη στὴ ρύθμιση ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐκφράζεται ὄχι μόνον μετὰ τὸ γράμμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν σχετικῶν συνταγματικῶν διατάξεων, ὅπως αὐτὸ ἐκφράσθηκε σὲ ὅλες τὶς διαδικασίες καὶ τὶς συζητήσεις ψηφίσεως τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος ἀπὸ τὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων (Πρακτικὰ Β' Ὑποεπιτροπῆς, Συνεδρίαση 5, Ἰανουαρίου 1975, σελ. 10 κ. ἐξ., Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς, Συνεδριάσεις ΟΕ' καὶ ΟΣΤ', 22-23 Ἀπριλίου 1975, σελ. 2100 κ. ἐξ.).

Εἶναι εὐνόητο ὅτι στὰ πλαίσια τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος (1975) ἡ ἐπίμαχη φράση «ποὺ γνωρίζει κεφαλὴ τῆς τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸ» ὄχι μόνον δὲν εἶναι περιττὴ ἢ αὐτονόητη, ἀλλὰ ἀποκτᾷ ὀλόκληρο τὸ καθοριστικὸ γιὰ τὶς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας περιεχόμενό της. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴ δηλώνεται ἡ πλήρης διοικητικὴ αὐτοτέλεια τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γιὰτὶ ἡ κεφαλὴ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς πρωτογενοῦς νομοθετικῆς ἐξουσίας τῆς Ἐκκλησίας στὰ *sacra interna corporis*.

Ὡς κριτήρια γιὰ τὴν ἀσκηση ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς πρωτογενοῦς αὐτῆς ἐξουσίας ὀρίζονται:

α'. ἡ Ὁρθόδοξη πίστη, ὅπως αὐτὴ φυλάσσεται ἀπὸ τὴ Μεγάλὴ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὶς ἄλλες ὁμόδοξες Ἐκκλησίες,

β'. οἱ ἱεροὶ ἀποστολικοὶ καὶ συνοδικοὶ κανόνες καὶ οἱ ἱερὲς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας,

γ'. Οἱ διατάξεις τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου (1850) καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Πράξεως (1928) ποὺ προσδιορίζουν τὸ κανονικὸ διοικητικὸ καθεστῶς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἰδικώτερα ὡς πρὸς τὶς διατάξεις τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Πράξεως εἶναι ὀρθὸς οἱ παρατηρήσεις τῶν Α. Μάνεση - Κ. Βαβουσκοῦ. Διὰ τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου 1850 καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Πράξεως τοῦ 1928 πράγματι καθιεροῦνται, ἔστω ἐμμέσως διὰ τῆς ἀναφορᾶς εἰς τὰ Πατριαρχικὰ κείμενα — ἡ σύμφωνος γνώμη τῆς Ἐκκλησίας... καὶ πρόδηλος ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς του (ήτοι τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη), ὅπως διατῶν τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν, τῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ἀπαλλάξῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸν καταθλιπτικὸν κρατικὸν παρεμβατισμὸν» (Γνωμοδότησις, 308). Μετὰ βάση τὰ κριτήρια αὐτὰ συντάχθηκε ἀπὸ Κληρικολαϊκὴ Ἐπιτροπὴ ὁ προβλεπόμενος ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1975 θεσμικὸς νόμος περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας (ν. 590/1977), ποὺ ἀποτυπώνει τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν ρυθμίσεων τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος τοῦ 1975.

Κατὰ τοὺς Α. Μάνεση καὶ Κ. Βαβουσκοῦ στὸ Σύνταγμα τῆς Ε' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, «ἐάν ἡ καθιέρωσις τοῦ χωρισμοῦ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας ἐκρίθη πρόωρος, ἡ βαθμιαία οὐχ ἤττον ἀπομάκρυνσις ἐκ τοῦ συστήματος τῆς νόμου κρατοῦσης Πολιτείας, ὡς τοῦτο ἴσχυε παρ' ἡμῖν, ἐθεωρήθη τελικῶς ὑπὸ τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτου τοῦ 1975 ὡς ἐπιβεβλημένη. Ἀκριβῶς δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐγένοντο οἱ τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι συνταγματικῶν διατάξεων, ἀφορωσῶν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ γενικώτερον εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Πολιτείαν» (Γνωμοδότησις, ΕΚΚΛΗΣΙΑ, 19-20, 1975, 306). Στὰ πλαίσια αὐτὰ τῆς βουλήσεως τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη ἀναβίωσε ἡ Κληρικολαϊκὴ Ἐπιτροπὴ (ν. 462/1976) γιὰ τὴ σύνταξιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ προσαρμοσθῇ στὰ νέα συνταγματικὰ πλαίσια τοῦ Συντάγματος τοῦ 1975. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ ὅτι στὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας (ν. 590/1977) ἀποτυπώθηκε τὸ βούλημα τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη τοῦ 1975 γιὰ προοδευτικὴ ἀπομάκρυνση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ Κράτος, εἰδικώτερα δὲ μετὰ τὶς ρυθμίσεις:

α'. γιὰ τὴ ρητὴν κατοχύρωση τοῦ «αὐτοδιοικητοῦ» τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

β'. γιὰ τὴν ἀναγνώριση ὡς δεσμευτικοῦ καὶ γιὰ τὴν Πολιτεία τοῦ κύρους τῶν ἱερῶν κα-

νόμων ως του κατ' ἐξοχήν ἐσωτερικοῦ δικαίου τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ στήν Εἰσηγητική ἐκθεση τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη διακηρύσσεται ἀπό τήν Πολιτεία ὅτι οἱ ἰ. κανόνες εἶναι ὁ πραγματικὸς Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας.

γ'. γιὰ τὴν ἐκχώρηση στὰ Συνοδικὰ Διοικητικὰ ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀναγκαίων ἐξουσιοδοτήσεων ἀσκήσεως νομοθετικῆς ἐξουσίας γιὰ τὴν ρύθμιση μὲ κανονισμοὺς ἢ κανονιστικὲς ἀποφάσεις ὅλων τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τίς συζητήσεις τῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη στὴ Βουλὴ διεκηρύχθη ἀπὸ ὅλες τίς κομματικὲς παρατάξεις ὅτι οἱ ρυθμίσεις αὐτὲς δὲν ἦσαν ἐπαρκεῖς γιὰ τὴν ἀναγκαία ἀνεξαρτητοποίηση καὶ τὴν ἐλευθερία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἐντούτοις αὐτὲς κρίθηκαν σημαντικὲς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία πρὸς τὴν κατεῦθυνση τῆς συναλλαγλίας τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Σύμφωνα πάντοτε πρὸς τὴ βούληση τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτη τοῦ 1975, τὸ Σύνταγμα «δὲν ἐγκαταλείπει τὴν ρύθμισιν τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐλευθεραν ἢ καὶ αὐθαίρετον ἐκτίμησιν τοῦ κοινοῦ νομοθέτου, ἀλλὰ θεσπίζει περιορισμοὺς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι κρατικῶν ἐπεμβάσεων, ἀνεπιτρέπτων κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, τοῦ λοιποῦ δὲ κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ Σύνταγμα» (Μάνεσης - Βαβοῦσκος, Γνωμοδότησις, 304-305)· διότι «σαφῆς τυγχάνει ἡ βούλησις τοῦ συντακτικοῦ νομοθέτου, ὅπως ἡ Ἐκκλησία παύσῃ νὰ ὑπόκειται εἰς τὴν Πολιτείαν, ἐκατέρωθεν τούτων ἀσχολουμένης μὲ τὰ καθ' ἑαυτὴν ἴδια ζητήματα, ἀμφοτέρων δὲ συνεργαζομένων ἐν ἰσοτιμίᾳ διὰ τὰ κοινὰ» (Γνωμοδότησις, 310).

4. Τὸ κύριο ἐρμηνευτικὸ πρόβλημα ἀναφέρεται στὴν ἔκταση τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως «τῶν ἱερῶν ἀποστολικῶν καὶ συνοδικῶν κανόνων», πού προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀδόκιμη καὶ θεολογικὰ ἐσφαλμένη διάκριση τῶν δογματικῶν ἀπὸ τοὺς διοικητικοὺς κανόνες στὴ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ στὴ σχετικὴ βιβλιογραφία. Ἡ διάκριση αὐτὴ ἔγινε γιὰ τὸν περιορισμὸ τῆς ἐκτάσεως τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῶν ἱερῶν κανόνων μόνον στοὺς δογματικοὺς κανόνες καὶ ὁπωσδήποτε ὄχι σὲ ὅλους τοὺς διοικητικοὺς κανόνες. Καὶ ἂν ἀκόμη γίνῃ κατ' ἀνάγκην δεκτὴ μιὰ τέτοια διάκριση, ἡ ὁποία εἶναι ἄγνωστη στὴν ὀρθόδοξη παράδοση, παραμένει πάντοτε δεῦτατο τὸ πρόβλημα τῶν κριτηρίων ἐφαρμογῆς τῆς διακρίσεως αὐτῆς ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα τῶν ἱερῶν κανόνων. Βεβαίως, ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν κανόνων ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὴ ἐσωτερικὴ ὑπόθεση τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ οὔτε ἡ νομοθετικὴ

κὴ, οὔτε ἡ ἐκτελεστικὴ, οὔτε καὶ ἡ δικαστικὴ ἐξουσία μπορεῖ νὰ διεκδικήσῃ ἀνάλογη αὐθεντία. Ἐνας κανόνας, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζεται στὴ νομολογία διοικητικός, μπορεῖ νὰ ἀποτυπώσῃ ὀλόκληρη τὴ δογματικὴ διδασκαλία γιὰ τὴ φύση καὶ τὴν οὐσία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως λ.χ. ὅλοι οἱ ἰ. κανόνες πού ἀναφέρονται στὴ σχέση ἐπισκόπου, ἐνορίας καὶ ἐφημεριακοῦ κλήρου τόσο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ὅσο καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης.

Εἶναι εὐνόητο ὅτι δογματικὴ ὑποδομὴ ἔχουν κατ' ἀρχὴν ὅλοι οἱ θεωρούμενοι διοικητικοὶ κανόνες, οἱ ὁποῖοι τηροῦνται ἀπαρασάλευτα ἀπὸ ὅλες τίς αὐτοκέφαλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὀφείλει, σύμφωνα μὲ τὴ συνταγματικὴ ἐπιταγή, νὰ τηρῇ ἀπαρασάλευτα τοὺς ἰ. κανόνες «ὅπως ἐκεῖνες», μὲ τίς ὁποῖες ὀφείλει νὰ εἶναι, κατὰ συνταγματικὴ πάλιν ἐπιταγή, «δογματικὰ ἐνωμένη». Μὲ τὸ πανορθόδοξο αὐτὸ κριτήριον γίνεται ἀσφαλέστερη ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ διάκριση μεταξὺ τῶν θεμελιωδῶν καὶ τῶν ἀπλῶν διοικητικῶν ἢ καιρικῶν ἰ. κανόνων, ἀφ' ἑτέρου ἢ παραδοχὴ ὅτι τὸ σύνταγμα κατοχυρώνει ὅλους τοὺς θεμελιώδεις ἰ. κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἐφαρμόζονται ἀπὸ ὅλες τίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Μὲ βάση τὸ ἐρμηνευτικὸ αὐτὸ κριτήριον τὸ Σύνταγμα τοῦ 1975 κατοχυρώνει τὸ αὐτοδιοίκητο τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτὸ κατανοήθηκε καὶ ἐρμηνεύθηκε μὲ τὸν θεσμικὸ νόμο 590/1977.

5. Τὰ συνταγματικὰ αὐτὰ πλαίσια σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἀνατράπηκαν μὲ τίς διατάξεις τοῦ νόμου γιὰ τὴ ρύθμιση θεμάτων ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, πού ψηφίσθη ἀπὸ τὴ Βουλὴ μὲ τὴ συνοπτικὴ διαδικασία τοῦ «ἐπειγόντος» καὶ προκάλεσε δέυτατη ἔνταξη στὶς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Οἱ διατάξεις τοῦ νόμου, ἰδιαίτερα τῶν ἀρθρῶν 7 καὶ 8, ἀποδοκιμάσθηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὡς βάνουση, ἀντικανονικὴ καὶ ἀντισυνταγματικὴ ἐπέμβαση τῆς Πολιτείας στὰ *sacra interna corporis*, πού καταργεῖ ὄχι μόνον τὸ αὐτοδιοίκητο, ἀλλὰ καὶ τὴν ἴδια τὴν αὐτοτέλεια τοῦ πνευματικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δυναμικὴ ἀντιπαράθεση τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτεία, μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση στὶς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 7 καὶ 8, καθιστᾷ πρόδηλο ὅτι οἱ ρυθμίσεις τῶν ἀρθρῶν αὐτῶν κρίνονται ἰδιαίτερα ἐπαχθεῖς γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας στὸν σύγχρονο κόσμον ἀνεξάρτητα ἀπὸ αὐθαίρετες πολιτειακὲς ἐπεμβάσεις. Πράγματι, ὁ νόμος εἰσάγει τέτοιες ρυθμίσεις, ἔστω καὶ ἂν αὐτὲς δὲν ἀποτελοῦσαν τὴν πρόθεση τοῦ εἰσηγητῆ τοῦ νομοσχεδίου καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων:

α'. Ὁ ἐκάστοτε Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἐφοδιάζεται μὲ πρωτοφανεῖς σὲ ἔκταση, γενικότητα καὶ ἀοριστία ἐξουσιοδοτήσεις ρυθμίσεως, χωρὶς γνώμη καὶ τῆς Ἐκκλησίας, σοβαρῶν

έσωτερικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων σοβαρῶν έσωτερικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων διοικήσεως καὶ λειτουργίας τῶν Μητροπόλεων, τῶν Ἐνοριῶν, τῶν Προσκυνημάτων, τῶν Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν καὶ γενικώτερα κάθε νομικοῦ προσώπου δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ δικαίου τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ρυθμίσεις αὐτὲς ἀναδεικνύουν τὸν ἐκαστοτε Ἰπουργὸ Παιδείας ἀνώτατο διοικητὴ καὶ ρυθμιστὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

β'. Παραθεωρεῖ θεμελιώδη διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ὀργανικὴ καὶ ἀδιάσπαστη ἐνότητα τῶν μελῶν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἣται τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσάγει τὴν λαϊκιστικὴ ἀντίληψη περὶ τοῦ λαοῦ τοῦ δυτικοῦ κλητισμοῦ στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ αὐτὸνομεῖ τὴν ἐννοια τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν ὀργανικὴ ἐνότητα τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ προβάλλει τὸ κοσμικὸ πνεῦμα ταξικῶν κριτηρίων μεταξὺ Ἱεραρχίας, Ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ λαοῦ.

γ'. Διαχωρίζει τὴν πνευματικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰ προορισμένα γιὰ τὴν ἐκπλήρωσή της ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ μέσα, τὴ διοίκηση καὶ τὴ διαχείριση τῶν ὁποίων ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοὺς Μητροπολίτες καὶ τὸν ἐφημεριακὸ κλῆρο καὶ τὴν ἀναθέτει, κατὰ παράβαση τῶν ἀποστολικῶν καὶ συνοδικῶν κανόνων, σὲ συλλογικὰ ὄργανα μὲ συντριπτικὴ πλειονοψηφία λαϊκῶν αἰρετῶν μελῶν παρὰ τὴν ἀντίθεση τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, τῶν Θεολόγων Μ. Ἐκπαιδεύσεως, ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων καὶ μεγάλου μέρους τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ.

δ'. Περιορίζει, ἀποδυναμώνει ἢ ἀκόμη καὶ καταργεῖ τὴ σύμφωνη πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνες ἀποκλειστικὴ εὐθύνη καὶ ἀναγκαῖα ἐλευθερία τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου γιὰ τὸν ἀπρόσκοπτο προγραμματισμὸ καὶ τὴν αὐτοτελεῖ ἐπιτέλεση τοῦ λατρευτικοῦ, τοῦ ποιμαντικοῦ, τοῦ κοινωνικοῦ καὶ τοῦ καθ' ὅλου πνευματικοῦ ἔργου τῆς Μητροπόλεως καὶ τῆς Ἐνορίας, ἀφοῦ τὰ Μητροπολιτικά καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια μποροῦν νὰ ἀποφασίζουν ὄχι μόνο γιὰ τὴ σκοπιμότητα τῆς δαπάνης, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀποψίλωση τῆς Μητροπόλεως καὶ τῆς Ἐνορίας ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα ὑλικά μέσα, μὲ τὴ διαδικασία τῆς ἀναθέσεως τῆς ἀξιοποιήσεως ἢ περαιτέρω ἀξιοποιήσεως τῆς ἀκίνητης περιουσίας τους στὸν κρατικὸ φορέα τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. ἢ καὶ σὲ ἄλλο κρατικὸ φορέα.

ε'. Αποσυνδέει τὴν ὅλη ὀργάνωση τοῦ ἐνοριακοῦ πνευματικοῦ ἔργου ἀπὸ τὴ σύμφωνη πρὸς τοὺς ἰ. κανόνες καὶ τὴν ὀρθόδοξὴ Ἐκκλησιολογία προσωπικὴ εὐθύνη τοῦ Μητροπολίτου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαρχίας καὶ καθιστᾷ τὴν Ἐνορία, μὲ τὴ διαδικασία ἀρχαιρεσιῶν γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῶν αἰρετῶν λαϊκῶν μελῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων, περὶ ὁκομματικῶν συγκρούσεων μὲ καταλυτικὲς συνέπειες γιὰ τὴν καθολικότητα, τὴν ἐνότητα καὶ τὸν πνευματικὸ χαρακτήρα τοῦ λατρευτικοῦ καὶ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

στ'. Μεταμορφώνει τὸν ἐκκλησιαστικὸ Ὁργανισμὸ Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας (Ο.Δ.Ε.Π.) σὲ κρατικὸ φορέα ὑπὸ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο τοῦ Ἰπουργοῦ Παιδείας καὶ τοῦ ἀναθέτει τὴν οὐσιαστικὴ ἡ δήμευση ὀλόκληρης τῆς ἀκίνητης μοναστηριακῆς περιουσίας μὲ ἄμεσες ἢ ἔμμεσες διοικητικὲς διαδικασίες καὶ τὴν ἔμμεση διοίκηση τῆς περιουσίας τῶν Μητροπόλεων καὶ τῶν Ἐνοριῶν μὲ τὴ μορφή τῆς περαιτέρω ἀξιοποιήσεως κ.λπ.

ζ'. Ἐπεμβαίνει στὸν πνευματικὸ χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς δικαιοσύνης καὶ ἐπιβάλλει τὴν παράσταση λαϊκοῦ δικηγόρου καὶ τὴ δημοσιότητα τῆς διαδικασίας, παρὰ τὴν πρόδηλη ἀντίθεση τῆς ρυθμίσεως πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς καθ' ὅλου ὀρθοδόξου κανονικῆς παραδόσεως καὶ τῆς σύγχρονης πράξεως σὲ ὀλόκληρη τὴν Ὁρθοδοξία.

Εἶναι εὐνόητο ὅτι οἱ ρυθμίσεις αὐτὲς τοῦ νόμου, πέρα ἀπὸ τὴν ὁποιαδήποτε διευθέτηση τοῦ ζητήματος τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας καὶ ἀδιάφορα ἀπὸ τὸν τρόπο ἐφαρμογῆς τους ἀπὸ τὴν ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, ἀνατρέπουν ὄχι μόνο τὴν παραδεκτὴ βία τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἀλλὰ παραμορφώνουν τὶς ἴδιες τὶς έσωτερικὲς δομὲς καὶ τὴ λειτουργία τους στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ τὸν νόμο ἐπιχειρεῖται, συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, ἢ προβολὴ τῆς ἀρχῆς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας ὡς πηγῆς καὶ θεῆς ἐξουσίας στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀγνοεῖται ἡ θεμελιώδης διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ἡ Κεφαλὴ αὐτῆς εἶναι ἡ πηγὴ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας. Ἡ νέα αὐτὴ νοοτροπία ἐξηγεῖ τὴν ἐνταση καὶ τὴν παράταση τῆς ἐντάσεως στὶς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἀφοῦ σὲ κάθε ρύθμιση ζητημάτων μὲ προεδρικὰ διατάγματα ἢ Ἰπουργικὲς ἀποφάσεις θὰ ὑπάρχη ἡ ἐκκλησιαστικὴ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ «ΠΕΡΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ»

Τὰ ζητήματα, τὰ ὁποῖα τίθενται ἐκ τοῦ προσφάτως ψηφισθέντος νόμου περὶ ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἀνάγονται, τόσο εἰς τὸν τρόπον τῆς ρυθμιστικῆς παρεμβάσεως τῆς πολιτείας, ὅσον καὶ εἰς τὸ σύμφωνον ἢ μὴ τῶν γενομένων ρυθμίσεων, ἐξ ἐπόψεως περιεχομένου αὐτῶν, ἃ φ' ἐν ὅς πρὸς τὸ Σύνταγμα, καὶ εἰδικώτερον πρὸς τὸ ἀτομικὸν δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν θεσμικὴν ἐγγύησιν τοῦ αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ αὐτοδιοικητοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τὸ ἀτομικὸν δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας, ἃ φ' ἐ τ ε ρ ο υ δὲ πρὸς τὴν ὑπογραφείσαν τὴν 4-11-1950 εἰς τὴν Ρώμην μεταξύ τῶν κρατῶν-μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης Σύμβασιν περὶ προασπίσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν καὶ τὸ ὑπογραφέν τὴν 20-3-1952 εἰς Παρισίους πρόσθετον πρωτόκολλον, ποὺ ἐκυρώθησαν διὰ τοῦ ν. δ/τος 53/1974.

I.

Τὸ ἄρθρον 3 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος ἐξαγγέλλει τὸ αὐτοκέφαλον καὶ αὐτοδιοικητὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διοικουμένης ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς προερχομένης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ συγκροτουμένης κατὰ τοὺς ὁρίσμοὺς τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὸ ἄρθρον 72 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος, ψηφίζεται ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας τῆς Βουλῆς. Ἡ ἀνωτέρω συνταγματικὴ διάταξις, προβλέπουσα ρυθμιστικὴν ἐπέμβασιν τῆς πολιτείας εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐνεργουμένην, οὐχί, κατὰ τὴν συνήθη ἐπὶ ἐπιφυλάξεως ὑπὲρ οὐσιαστικοῦ νόμου διατύπωσιν, «ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει», ἀλλὰ διὰ τοῦ περὶ αὐτῆς «Καταστατικοῦ Χάρτου», πρέπει νὰ θεωρηθῇ κατὰ τεολογικὴν ἐρμηνείαν, ἀνταποκρινόμενην πρὸς τὴν συνταγματικῶς ἐπιβαλλομένην διασφάλισιν τοῦ αὐτοδιοικητοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐμπεριέχουσα ἐπιφύλαξιν

ὑπὲρ τυπικοῦ νόμου. Ἐπομένως ὁ κοινὸς νομοθέτης, οἰονδήποτε θέμα ἀναγόμενον εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας κρίνει ὡς ρυθμιστέον ἑτερονόμως ὑπὸ τῆς Πολιτείας, πρέπει νὰ τὸ ρυθμίσῃ ὁ ἴδιος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀναθέτῃ διὰ νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως τὴν ρύθμισιν αὐτοῦ διὰ κανονιστικῶν πράξεων ὀργάνων τῆς Κρατικῆς Διοικήσεως. Ἄν ὁ νομοθέτης ἐκτιμᾷ ὅτι ἐνδείκνυται ἡ ρύθμισις τοῦ θέματος κανονιστικῶς, τότε μόνη ἐναρμονιζομένη πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἐγγύησιν τοῦ αὐτοδιοικητοῦ τῆς Ἐκκλησίας δυνατότης εἶναι ἡ διὰ νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως ἀνάθεσις εἰς τὴν κανονιστικὴν αὐτονομίαν τῆς Ἐκκλησίας θεσπίσεως κανόνων δικαίου δι' ἑαυτήν.

Κατὰ συνέπειαν, αἱ διατάξεις τοῦ ρηθέντος νόμου, αἱ ὁποῖαι παρέχουν νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν εἰς ὄργανα τῆς Κρατικῆς Διοικήσεως πρὸς ρύθμισιν θεμάτων διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας — καταργουμένης μάλιστα διὰ τινων ἐξ αὐτῶν ἰσχύουσης μέχρι ταῦδε κανονιστικῆς αὐτονομίας τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοιούτων θεμάτων —, εἶναι ἀντισυνταγματικαὶ καὶ ἀνίσχυροι. Ἴσως μάλιστα ἠδύνατο νὰ διατυπωθῇ ἡ ἀποψις ὅτι διὰ θέματα, ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα ὁ κοινὸς νομοθέτης ἔγνω νὰ ἐπαφθεῖ διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν εἰς τὴν κανονιστικὴν αὐτονομίαν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ Σύνταγμα ἡ κατάργησις αὐτῆς τῆς αὐτονομίας κατὰ τὸ δοκοῦν διὰ μεταγενεστέρου νόμου, χωρὶς τοῦλάχιστον τὴν ἐπίκλησιν νεωτέρων δεδομένων ἀποχρόντως δικαιολογούντων τὴν κατάργησιν αὐτῆς τῆς κανονιστικῆς αὐτονομίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ρύθμισιν τῶν «αὐτοῦ οἴκου» τῆς, καὶ τὴν ἀνάληψιν ὑπὸ τοῦ νομοθέτου τῆς ρυθμίσεως ἑτερονόμως τῶν θεμάτων αὐτῶν.

Ἐπακόλουθον τοῦ ἀνισχύρου τῶν ἐν λόγῳ ἐξουσιοδοτικῶν διατάξεων εἶναι ὅτι, ἀποκλειομένης τῆς δυνατότητος ἐκδόσεως ἐγκύρων κανονιστικῶν πράξεων παρ' ὀργάνων τῆς Κρατικῆς Διοικήσεως, μαινοῦται ἡ ἐφαρμογὴ οὐσιαστικῶν διατάξεων τοῦ

ἀντιπαράθεση-διακήρυξις: «π ε ι θ α ρ χ ε ἶ ν δ ε ἰ
Θ ε ῶ μ ᾱ λ λ ο ν ἢ ἀ ν θ ρ ῶ π ο ι ς».

Τὸ αἶτιο τῆς ἐντάσεως βρίσκεται ὄχι τόσο στὸ συγκεκριμένον περιεχόμενον τῶν ἐπιμέρους ρυθμίσεων, ἀλλὰ καὶ στὴ ρίζα τοῦς, ἡ ὁποία τρέφεται ἀπὸ τὸ ἐκκοσμηκευμένο σύνδρομο τοῦ συγχρόνου ἀπόλυτου Κρατισμοῦ καὶ νοθεύει τὸ αὐθεντικὸ περιεχόμενον τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιολογίας. Στὸ καίριο αὐτὸ ζήτημα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιολογίας δὲν ὑπάρχουν πράγματι σημαντικὰ περιθώρια συμβιβαστικῆς ὑποχωρήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας

τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ γιὰ τὴν ὀρθὴ ἐκτίμησιν τοῦ ὅλου προβλήματος, ὅτι μετὰ τὴν ρύθμισιν τῶν ἄρθρων 7 καὶ 8 περὶ ἧ λ θ ε α ὑ τ ο μ ᾱ τ ω ς σ ἔ δ ε υ τ ε ρ ε ὑ ο υ ς α μ ο ἶ ρ α τ ὸ ἐ π ἰ μ α χ ο ζ ῆ τ η μ α τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, τὸ ὁποῖο κυριαρχοῦσε μέχρι τῆς γνωστοποίησης τῶν σχετικῶν διατάξεων στὶς συζητήσεις τῶν ἀρμοδίων φορέων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας.

ΒΑΣΙΛΙΟΣ ΙΩ. ΦΕΙΔΑΣ

Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

νόμου, ἡ ὁποία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς ρυθμίσεως δι' ἐκδόσεως αὐτῶν τῶν κανονιστικῶν πράξεων.

II.

A. Τὸ ἄρθρον 13 τοῦ Συντάγματος, καθὼς καὶ τὸ ἄρθρον 9 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως περὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, κατοχυρώνουν τὸ ἀτομικὸν δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον, ὅπως ἔχει δεχθῆ τὸ Γερμανικὸν Ὁμοσπονδιακὸν Συνταγματικὸν Δικαστήριον, — καθ' ἑρμηνείαν τῆς ἀντιστοίχου διατάξεως τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Θεμελιώδους Νόμου τῆς Βόννης — περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀτόμων διὰ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν εἰς ὁργανῶσιν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς κοινῆς δημοσίας ἐκδηλώσεως πίστεως, ἰδίως τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς αὐταὶ διεμορφώθησαν ἱστορικῶς, πρὸς ὁμολογίαν πίστεως. Φορεῖς δὲ τοῦ δικαιώματος τούτου εἶναι, τόσον τὰ ἄτομα-μέλη τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅσον καὶ ἴδιαι αἱ Ἐκκλησίαι ὡς νομικὰ πρόσωπα, ἔτι δὲ πλεόν, ἐκτὸς τῶν καθαρῶς ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων, καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἐκκλησιῶν συνιστώμενα ἰδρύματα πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ ἄλλου, καὶ ἐπὶ ἀναγωγῆς Ἐκκλησιῶν εἰς νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αὐταὶ διαφέρουν οὐσιωδῶς ἀπὸ τὰ λοιπὰ ν.π.δ.δ., διότι δὲν ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἔχουν τὰς ρίζας αὐτῶν εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ Κράτους περιοχὴν καὶ εἰς τὸν καθ' ἑαυτὸν ἴδιον αὐτῶν τομέα, οὔτε κρατικούς σκοποὺς ἐπιδιώκουν, οὔτε, κρατικὴν ἐξουσίαν ἀσκοῦν — τοιαύτην ἀσκοῦν μόνον ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀνατεθείσας εἰς αὐτὰς διοικητικὰς ἀρμοδιότητας — ἡ δὲ ἀπονομὴ ὑπὸ τοῦ Κράτους τοῦ status τοῦ ν.π.δ.δ. οὐδόλως συνεπάγεται τὴν ἔνσωμάτωσιν τούτων εἰς αὐτὸ (βλ. Ἀν. Μαρίνον, Ὁ ἔλεγχος τῶν πράξεων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν ὑπὸ τοῦ Σ.Ε. εἰς Ε.Δ.Δ.Δ. 1973 σ. 16 ἐπ. — 20 ἐπ., Μιχ. Βροντάκη, Τὸ ζήτημα τῆς συνταγματικῆς προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας τῶν δημοσίων νομικῶν προσώπων εἰς τὸν Τιμητικὸν Τόμον Σ.Ε. II 1982, σ. 438 ἐπ. καὶ 447, καὶ Σ.Ε. 4078/79). Ἐπομένως, ἡ ὑπὸ τοῦ νομοθέτου ἀναγωγὴ αὐτῶν εἰς ν.π.δ.δ. εἶναι συνταγματικῶς ἐπιτρεπτὴ μόνον καθ' ὃ μέτρον δὲν ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ιδιότητα αὐτῶν, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ὡς φορέων τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν συνακόλουθον ἀξίωσιν αὐτῶν, ὡς κοινωνίας πιστῶν, ἐναντι τοῦ Κράτους, πρὸς σεβασμὸν τῆς αὐτονομίας καὶ αὐτοδιοικήσεώς των, τοῦ Κράτους μὴ δυναμένου νὰ ἀντιμετωπίζη αὐτὰς ὡς μίαν, ὑποκειμένην εἰς τὴν κατ' ἀρχὴν ἀδέσμευτον ὀργανωτικὴν του ἐξουσίαν, κοινὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἡ ὁποία, διὰ λόγους καθ' ὕλην ἢ κατὰ τόπον αὐτοδιοικήσεως, ἔχει ἀναχθῆ εἰς ἴδιον νομικὸν πρόσωπον.

B. Ἡ συστηματικὴ καὶ τελολογικὴ ἑρμηνεία τοῦ Συντάγματος ἐπιβάλλει, ὅπως τὸ ἄρθρον 3 αὐτοῦ

ἑρμηνεύεται κατὰ τρόπον τελούντα ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ρηθὲν περιεχόμενον τοῦ ἄρθρου 13 τούτου, διότι θὰ ἦτο παράλογον νὰ ἐγίνετο δεκτὸν ὅτι, ὡς ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συν/τος, τὸ ἄρθρον 13 δὲν ἔχει κἂν πεδίον ἐφαρμογῆς διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, περιοριζομένης τῆς ἐφαρμογῆς του μόνον εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῶν ἑτεροδόξων καὶ τὰς θρησκευτικὰς κοινότητες τῶν ἑτεροθρήσκων. Ἐπομένως, ἡ συστηματικὴ καὶ τελολογικὴ ἑρμηνεία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ αὐτῆ ἢ γραμματικὴ ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος, τεθέντος πρὸς διασφάλισιν καὶ οὐχὶ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς προστασίας τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἐπιβάλλει νὰ γίνῃ δεκτὸν, ὅτι εἰδικῶς διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, — πέραν τοῦ καὶ δι' αὐτὴν ἰσχύοντος ἀτομικοῦ δικαιώματος τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἐκ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Συντάγματος καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς αὐτό — θεσπίζεται διὰ τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου 3, ὡς θεσμικὴ ἐγγύησις, τὸ αὐτοδιοικητικὸν αὐτῆς, ρητῶς καθοριζομένου ὑπὸ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ — ἐν συμφωνίᾳ ἄλλως τε πρὸς τό, ἐνθα γίνεται παρ' αὐτοῦ παρὰ πομπή, περιεχόμενον τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τοῦ 1850 καὶ τῆς Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928 καθὼς καὶ τῶν Ἱερῶν, Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν, Κανόνων καὶ Ἱερῶν Παραδόσεων, ποὺ προσδίδουν τῇ Ἐκκλησίᾳ προεξάρχουσαν θέσιν εἰς τοὺς Ἐπισκόπους ὡς προεστῶτας τῶν κατὰ τόπους Εὐχριστιανῶν Κοινοτήτων — ὡς ὁργανῶν τῆς αὐτοδιοικήσεως τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ἐφεξῆς ἀναφερομένης ἀπλῶς ὡς Ἐκκλησίας) τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων αὐτῆς ὡς καὶ τῆς ἐκ ταύτης προερχομένης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι αἱ πλείοται, καὶ πάντως αἱ σημαντικώτεραι ἀρμοδιότητες ἐν σχέσει πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καθόλου Ὄργανισμοῦ ὁρωμένης, καὶ ἀσχέτως τῆς διαιρέσεως αὐτῆς εἰς ἐπὶ μέρους νομικὰ πρόσωπα, ἐπιβάλλεται συνταγματικῶς νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῶν Ἀρχιερέων ἢ τὴν Διαρκῆ Ἱερὰν Σύνοδον, εἴτε εἰς ἕτερα μὲν ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας, παρ' αὐτῶν ὅμως, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν πλειοψηφίαν τῶν μελῶν των, ἀναδεικνυόμενα καὶ παρ' αὐτῶν ἐλεγγόμενα (πρβλ. Σ.Ε. 2743/1973). Ἐξ ἄλλου, ὡς προελέχθη, προβλέπεται μὲν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συν/τος θέσπισις διὰ νόμου τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅμως ὁ κοινὸς νομοθέτης ἐν τῇ καταρτίσει τούτου δεσμεύεται ἀπολύτως ἐκ τῆς ἀνωτέρω συνταγματικῆς διατάξεως, μὴ δυνάμενος νὰ εἰσάγη ρύθμισιν ἀντιβαίνουσαν πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἐγγύησιν τοῦ αὐτοδιοικητικοῦ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων της.

Διὰ τὸν κοινὸν ὅμως νομοθέτην, πέραν τῆς, ὡς ἄνω, ἐκ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος δεσμεύσεώς του, συντρέχει παράλληλος δεσμευσις καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 9 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως περὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἡ ὁποία ἔχει ἠῤῥξημένην τυπικὴν ἰσχύν ἐναντι τοῦ κοινοῦ νόμου, βάσει τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ

Συντάγματος, τῆς Ἐκκλησίας δικαιουμένης νὰ ἐπι-καλεσθῆ καὶ τοῦ κοινοῦ νομοθέτου ὑποχρεουμένου νὰ σεβασθῆ τὸ μέγιστον τῆς διὰ τῆς συνδεδεασμένης ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων 3 καὶ 13 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ ἄρθρου 9 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων προκυπτούσης προστασίας τοῦ αὐτοδιοικητοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν ὄψει τῶν προεκτεθέντων, ἐρευνητέον περαιτέρω τυγχάνει τὸ σύμφωνον πρὸς τὰς μνημονευθείσας διατάξεις τῶν ὁρισμῶν τοῦ ρηθέντος νόμου περὶ τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. ἀφ' ἑνός, καὶ τῶν Ἐνοριακῶν καὶ Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων ἀφ' ἑτέρου.

Γ. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς κοινωνία πιστῶν, δὲν τελεῖ μόνον θείαν λατρείαν, ἀλλὰ, κατὰ τὸ παράδειγμα καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Θεοανθρώπου, ἐπιτελεῖ ἔκπαλαι καὶ ἔργα φιλαλληλίας καὶ φιλανθρωπίας, τὰ ὅποια ἐπίσης, ὅπως ἔχει κριθῆ νομολογιακῶς, κατοχυροῦνται ὑπὸ τῆς προστατευτικῆς τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας συνταγματικῆς διατάξεως. Ἡ τέλεσις ὅμως τοῦ ἔργου τούτου, ὅπως ἄλλως τε καὶ ἡ ὑπόσωματειων καὶ ἱδρυμάτων ἐπιδιώξις μὴ κερδοσκοπικῶν ἐν γένει σκοπῶν, ἀπαιτεῖ διάθεσιν ὑλικῶν μέσων καὶ συνακολούθως κατοχὴν περιουσιακῶν στοιχείων, πρὸς πορισμὸν αὐτῶν τῶν ὑλικῶν μέσων. Δι' αὐτόν, ἄλλως τε, τὸν λόγον, κατὰ τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Συντάγματος καὶ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ, ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ἐσωτερικῆς ἑλληνικῆς ἐννόμου τάξεως ἀποτελοῦντος καὶ ὑπερισχύοντος πάσης ἀντιθέτου διατάξεως νόμου (ἄρθρα 2 καὶ 28 τοῦ Συντάγματος), προσθέτου πρωτοκόλλου τῆς Διεθνοῦς Συμβάσεως τῆς Ρώμης, φορεῖς τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι (ἐκτὸς τῶν φυσικῶν προσώπων) καὶ ὅλα τὰ μὴ ἔλκοντα ἐκ τοῦ Κράτους τὴν προσέλευσιν νομικὰ πρόσωπα, ἀσχέτως διωκομένου σκοποῦ, ἀφοῦ, κατὰ τὰ νενομολογημένα, ratio τῆς συνταγματικῆς προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι ἡ διὰ τῆς κτήσεως, κατοχῆς καὶ διαθέσεως περιουσιακῶν ἀγαθῶν διασφάλισις τῆς ἐλευθερίας ἐν γένει, πρὸς αὐτογνώμονα προσδιορισμὸν τῶν ἐπιδιωκτέων σκοπῶν καὶ τοῦ τρόπου ἐπιδιώξεως αὐτῶν.

Κατὰ συνέπειαν, ἡ συνταγματικῶς κατοχυρωμένη αὐτοδιοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῆς περιουσίας αὐτῆς, συνιστώσης μέσον πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν σκοπῶν τῆς, διότι ἀποστέρησις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ δικαιώματος νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς κτήσεως, διαχειρίσεως καὶ διαθέσεως τῆς περιουσίας τῆς καὶ περιέλευσις τῆς σχετικῆς ἐξουσίας, ἀκούσης αὐτῆς, εἰς ἔργα κατὰ μόνην ἀπλῶς τὴν ὀνομασίαν ἰδικά τῆς, πλην ὅμως ἑτερονόμως ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἐν ὄλῳ ἢ κατὰ τὴν πλειοψηφίαν τῶν μελῶν των, ἀναδεικνύμενα, σημαίνει, ἐν τέλει, ἀδυναμίαν τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀποφασίσῃ αὐτογνώμονως περὶ τοῦ ἔργου τῆς.

Συνεπῶς, ἡ χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας, (τὴν ὁποίαν, ἐπὶ ἐπιχειρηθεισῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ρυθμίσεων, εἶχεν ἐπιδιώξει καὶ ἐξασφαλίσαι

ὁ νομοθέτης — Βλ. Εἰσηγ. Ἐκθεσιν περὶ τοῦ ν. 4684/1930 εἰς Σιφναίου, Πανδέκτας νόμων καὶ διαταγμάτων 1930 σελ. 829 ἐπ.), πρόβλεψις ἐν τῷ νόμῳ περὶ τῆς συγκροτήσεως τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., ὁ ὁποῖος συγκεντρώνει σχεδὸν ὅλην τὴν ἐξουσίαν διοικήσεως, διαχειρίσεως καὶ διαθέσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἐκ μελῶν μὴ ἀναδεικνυομένων κατὰ πλειοψηφίαν παρὰ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων ἢ τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου παρίσταται ἀντισυνταγματική.

Συναφῶς σκόπιμον εἶναι νὰ γίνη καὶ ἡ ἐξῆς γενικὴ παρατήρησις. Ὅταν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος διατυπῶνται ἐπιφύλαξις ὑπὲρ τοῦ νόμου διὰ τὴν εἰδικωτέραν ρύθμισιν περὶ ἐνός ἀτομικοῦ δικαιώματος, (ὡς ἐν προκειμένῳ τὸ κατοχυρούμενον διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος), ἢ μιᾶς θεσμικῆς ἐγγυήσεως (ὡς ἐν προκειμένῳ ἡ κατοχυρουμένη διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος), ὁ κοινὸς νομοθέτης, ἐπεμβαίνων ρυθμιστικῶς εἰς τὴν σφαιρὰν τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος ἢ τῆς θεσμικῆς ἐγγυήσεως, καὶ ὅταν ἀκόμη κινήται ἐντὸς τῶν ὁρίων τυχόν εἰδικωτέρων ὁρισμῶν διατυπουμενῶν εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν συνταγματικὴν διάταξιν, ποῦ ἐμπεριέχει τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιφύλαξιν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐνεργῆ, ὅπως ἔχει γίνεαι νομολογιακῶς δεκτόν, ὅπως ἀδεσμεύτως κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀλλὰ περιορίζεται ἐξ ὁρισμένων συνταγματικῶν ἀρχῶν. Τοιαῦται εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναγκαιότητος, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὰς εἰδικωτέρας ἀρχὰς τῆς προσφορότητος καὶ τοῦ ἥττου ἐπαχθοῦς μέσου, ἐν τῇ ἐπιδιώξει ὑπὸ τοῦ νομοθέτου σκοποῦ χαρακτηριζομένου παρ' αὐτοῦ ὡς δημοσίου συμφέροντος, δικαστικῶς ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐλεγκτοῦ, ἢ ἀρχὴ τῆς ἀναλογικότητος, ἐπιβάλλουσα τὴν στάθμισιν τῆς ἐντάσεως καὶ ἐκτάσεως τῆς νομοθετικῆς ἐπεμβάσεως ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐπιδιωκομένου δημοσίου συμφέροντος σκοποῦ, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς διαφυλάξεως ὅπωςδῆποτε τοῦ οὐσιώδους περιεχομένου (πυρῆνος) τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος ἢ θεσμικῆς ἐγγυήσεως.

Ἐν προκειμένῳ, ὡς πρὸς τὴν συγκρότησιν τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π., ἀνατρέπεται παντελῶς ἡ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσα ρύθμισις, ἔχουσα θεσπισθῆ κανονιστικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας (Κανονισμὸς 14/1981, ὡς ὑστέρως ἐτροποποιήθη) κατὰ νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν παρασχεθεῖσαν διὰ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου αὐτῆς, ποῦ προβλέπει ἀνάδειξιν τοῦ συλλογικοῦ τούτου ὄργανου, τελούντος ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, παρὰ τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου, καὶ προβλέπεται πλέον συγκρότησις τοῦ ὄργανου τούτου κατὰ πλειοψηφίαν ἐκ μελῶν ὁριζομένων ὑπὸ τῆς Πολιτείας.

Ἡ τοιαύτη ὅμως νομοθετικὴ ἐπέμβασις, (πέραν τοῦ συνταγματικῶς ἐπιληψίμου αὐτῆς κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ὑπὸ στοιχ. I, ἀφοῦ καταργεῖ, ἀνευ ἐπικλήσεως οἰουδῆποτε ἀποχρῶντος λόγου, τὴν ἔχουσαν παρασχεθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κανονιστικὴν αὐτονομίαν,

που την αντικαθιστά με νομοθετική εξουσιοδότηση υπέρ οργάνων της Κρατικής Διοικήσεως), οὐδόλως τελεί ἐν ἀρμονία, ὡς πρὸς τὴν θεσπιζομένην οὐσιαστικήν ρύθμισιν, πρὸς τὰς ἀνωτέρω συνταγματικὰς ἀρχάς, ἀφοῦ, χωρὶς καὶ νὰ ἔχουν ἐμφανισθῆ εἰς τὸν ὀρίζοντα πραγματικὰ δεδομένα ὑπαγορεύοντα μίαν τοιαύτην ἀρδὴν μεταβολὴν τοῦ ὑφισταμένου νομικοῦ καθεστῶτος, οὐδὲ νὰ προσδιορίζεται τὸ διὰ τῆς τοιαύτης μεταβολῆς ἐξυπηρετούμενον δημόσιον συμφέρον, ἐπέρχεται, διὰ τῆς κατ' οὐσίαν ἀφαιρέσεως πάσης ἀποφασιστικῆς ἀρμοδιότητος ἐπὶ θεμάτων ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, οὐσιωδέστατος περιορισμὸς τῆς αὐτοδιοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἕκτασιν καὶ ἔντασιν, κατὰ τὰ προδιαληφθέντα, θίγουσαν αὐτὸν τοῦτον τὸν πυρῆνα τῆς ἀνωτέρω συνταγματικῆς ἐγγύσεως.

Δ. Ἀναφορικῶς πρὸς τὰ Μητροπολιτικὰ καὶ Ἐνοριακὰ Συμβούλια, τὰ ἀνακύπτοντα ζητήματα ἀνάγονται προεχόντως εἰς τὴν δι' ἐκλογῆς ἀνάδειξιν αἰρετῶν λαϊκῶν μελῶν αὐτῶν καὶ συνίστανται εἰς τὸ ἂν κατ' ἀρχὴν εἶναι ἐπιτρεπτή ἡ εἰσαγωγὴ τοιαύτου θεσμοῦ ἀρχαιρεσιῶν καί, περαιτέρω, εἰς τὸ πῶς εἶναι νοητὴ τοιαύτη ἐκλογή, ἀπὸ ἀπόψεως κύκλου προσώπων ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι.

Ὅπως ἤδη ἐξετέθη, διὰ τῶν ἀρθρῶν 3 παρ. 1 καὶ 13 τοῦ Συντάγματος κατοχυροῦνται οἱ τὴν ζωὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διέποντες Ἱεροὶ Κανόνες καὶ αἱ Ἱεραὶ Παραδόσεις.

Κατὰ τὴν νομολογίαν ὅμως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας (ΣΕ 2715/84, 3619/82, 2037/79 κ.λ.), ἡ συνταγματικὴ αὐτὴ κατοχύρωσις δὲν ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν κανόνων ἢ παραδόσεων τῶν ἀναφερομένων εἰς ζητήματα διοικητικῆς ἀποκλειστικῆς φύσεως, οἱ ὅποιοι, ἐπομένως, ὑπόκεινται εἰς τροποποίησιν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ νομοθέτου, ὁ ὅποιος ὅμως, πάλιν, δὲν δύναται νὰ χωρήσῃ καὶ μέχρι θεμελιώδους μεταβολῆς βασικῶν διοικητικῶν θεσμῶν καθιερωμένων παρὰ ἀπὸ μακροῦ ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἄν ὅμως εἰς τὸν μακράν βίον τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐμφανίζεται αἰεὶς τοιοῦτος θεσμὸς ἀναδείξεως δι' ἀρχαιρεσιῶν οργάνων τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι σφόδρα ἀμφίβολον ἂν τοιαύτου εἴδους νεωτερισμὸς, μεταβάλλων οὐσιωδῶς τὸ σύστημα διοικητικῆς ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι συνταγματικῶς ἐπιτρεπτόν νὰ εἰσαχθῆ σήμερον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ νομοθέτου, ἀντιμετωπίζοντος τὴν Ἐκκλησίαν ὅπως τὸν οἰονδήποτε Ὄργανισμὸν Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως ἢ δημόσιον σύλλογον ἐπιδρομητικῆς ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων. Ἀλλά, καὶ ἐπὶ τῇ ἐκδοχῇ ὅτι εἶναι συνταγματικῶς ἐπιτρεπτή ἡ εἰσαγωγὴ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ νομοθέτου τοιοῦτου συστήματος ἀρχαιρεσιῶν, τίθεται τὸ ἐρώτημα ποῖοι νοοῦνται ὡς «Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί», ἔχοντες τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι. Ἄν βούλησις τοῦ νομοθέτου εἶναι νὰ νοηθῆται ὡς Ὁρθόδοξος Χριστιανός, ἐγγραπτέος εἰς τοὺς ἐκλογικὸς καταλόγους τῶν ἐνοριῶν, οἰοσδήποτε

δηλώνει δι' ἑαυτὸν ὅτι ἔχει αὐτὴν τὴν ιδιότητα, ἀσχετῶς ἐκφραζομένων παρ' αὐτοῦ κοσμοθεωριακῶν ἀντιλήψεων ἢ ἀπόψεων ἐπὶ θεμάτων πίστεως, εἴτε διαγωγῆς βίου, τότε ἡ εἰσαγομένη ρύθμισις εἶναι καταφανῶς ἀντισυνταγματικὴ, ὡς ἄγουσα εἰς τὸ ἀποτέλεσμα νὰ ἐπιβάλλεται ἔξωθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅπως θεωρῆ ὡς μέλη τῆς πρόσωπα, τὰ ὅποια ἡ ἴδια, διὰ λόγους πίστεως ἢ ἠθικῆς, δὲν ἀποδέχεται ὡς τοιαῦτα, ἐνόσω αὐτὰ δὲν ἐπανερχονται εἰς τοὺς κόλπους τῆς διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς συνακολούθου συμμετοχῆς τῶν εἰς τὴν καθόλου μυστηριακὴν τῆς ζωῆν. Οὔτε ἄλλωστε εἶναι νοητὸν νὰ ὑποχρεωθῆ ἡ Ἐκκλησία ὅπως, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς καταρτίσεως τῶν ἀνωτέρω ἐκλογικῶν καταλόγων, ἐξαγγέλλῃ δημοσίως καὶ πανηγυρικῶς πᾶσα ἄτομα, δηλοῦντα δι' ἑαυτὰ ὅτι εἶναι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, δὲν ἀποδέχεται ὡς μέλη τῆς, διὰ λόγους πίστεως ἢ ἠθικῆς, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν προσέθει εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως καὶ δὲν μετέχουν εἰς τὴν καθόλου μυστηριακὴν τῆς ζωῆν.

Ἄν πάλιν ἡ ἔννοια τοῦ νόμου εἶναι ὅτι δικαίωμα ἐγγραφῆς εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῆς ἐνορίας ἔχουν ὅσοι κατοικοῦν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ἐνορίας καὶ εἰς τὴν ἀστυνομικὴν τῶν ταυτότητα ἀναγράφεται ὅτι, κατὰ δήλωσιν τῶν, εἶναι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ἀδιαφόρως ἂν ἡ Ἐκκλησία τοὺς ἀποδέχεται ὄχι ὡς μέλη τῆς κοινωρίας τῶν πιστῶν τῆς, τότε τὸ ἢ σύστημα τοῦτο τῆς ἐκλογῆς αἰρετῶν λαϊκῶν μελῶν τῶν Ἐνοριακῶν καὶ Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων ἔχει εἰς τὴν πραγματικότητα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνάδειξιν ἑτερονόμως τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν αὐτῶν τῶν οργάνων τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τρόπον ἀντιβαίνοντα καταδῆλως εἰς τὴν συνταγματικὴν ἐγγύησιν τοῦ αὐτοδιοικήτου τῆς Ἐκκλησίας.

III.

Σειρὰν ὀλόκληρον συνταγματικῶν ζητημάτων ἐγείρουν αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας διατάξεις τοῦ ἐν λόγω νόμου. Θὰ ἐπιχειρηθῆ ἀπαρίθμησις τῶν σπουδαιότερων ἐξ αὐτῶν:

A. Συμφυῆς πρὸς τὸ συνταγματικῶς προστατευόμενον δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας εἶναι ἡ ἐξουσία τοῦ ιδιοκτήτου πρὸς διαχείρισιν καὶ διάθεσιν παρ' αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ νομικοῦ προσώπου δι' ἴδιου ὄργανου, τῶν εἰς τὴν κυριότητά του πραγμάτων.

Ἐν προκειμένῳ ὅμως ἡ διοίκησις καὶ ἡ διαχείρισις, καθὼς καὶ ἡ διάθεσις τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας περιέρχεται ἀντισυνταγματικῶς εἰς τὸν Ο.Δ.Ε.Π., δεδομένου ὅτι, ὡς ἤδη ἐλέγχθη, τὸ Κεντρικὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦτου, κατὰ τὴν πλειοψηφίαν τῶν μελῶν του, δὲν ἀναδεικνύεται πλέον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἑτερονόμως ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ λογισθῆ ὡς ὄργανον τῆς, κατὰ τὴν ἐμπειρομένην εἰς τὸ ἀρθρὸν 3 τοῦ Συντάγματος θεσμικὴν ἐγγύησιν, ἀπολαουσίης αὐτοδιοικήσεως Ἐκκλησίας.

B. Οὐσιῶδες περιεχόμενον τῆς συνταγματικῶς

προστατευομένης ιδιοκτησίας είναι ἡ ἐξουσία χρήσεως καὶ καρπώσεως παρὰ τοῦ ιδιοκτήτου τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτὸν πραγμάτων, οὐσης ἀντισυνταγματικῆς τῆς ἀνευ ἀπαλλοτριώσεως ἀποστερήσεως τούτου ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐξουσίας καὶ περιορισμοῦ του εἰς μόνην τὴν ψιλὴν κυριότητα (βλ. ΣΕ 4050/76).

Ἐν προκειμένῳ, διὰ τὴν μὴ ἀστικὴν μοναστηριακὴν περιουσίαν, χωρὶς μάλιστα καὶ τὴν ἐξαίρεσιν ἀκινήτων ἐμπιπτόντων εἰς τὸ πεδίον ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθροῦ 109 τοῦ Συντάγματος, προβλέπεται παραχώρησις παρὰ τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. εἰς τρίτους τῆς χρήσεως καὶ καρπώσεως αὐτῆς ἔναντι οἰκονομικοῦ ἀνταλλάγματος πρὸς τὴν ἔχουσαν τὴν κυριότητα Ἰ. Μονὴν ἐκ ποσοστοῦ 5% τοῦ «ἀντιστοίχου» (;) ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος. Ἡ οὕτως ἕμως προβλεπομένη ἀποστέρησις τῶν Ἰ. Μονῶν ἀπὸ τῆς χρήσεως καὶ καρπώσεως τῆς περιουσίας των δι' ἀποφάσεων ὄργανου, μὴ ἀναδεικνυομένου — κατὰ τὰ προεκτεθέντα — ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἔναντι δὲ ἀναγκαστικῶς ὀριζομένου ἀνταλλάγματος οἰκονομικῶς ὅλως ἀσημάντου, (πού, κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ ἀπὸ ἐκεῖνο πού θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῆ, κατ' ἀντικειμενικὴν κρίσιν, δι' ἐλευθέρων διαπραγματεύσεων, συνιστᾷ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἀφανῆ φορολόγησιν εἰς βᾶρος τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τρόπον ὅλως ἀντισυνταγματικόν), ἀποτελεῖ, ἐν ὄψει τῶν προδιαληφθέντων, συνταγματικῶς ἀνεπίτρεπτον προσβολὴν τῆς ιδιοκτησίας τῆς Ἐκκλησίας.

Παρατηρητέον συναφῶς ἐν παρόδῳ ὅτι ἡ πρόβλεψις περὶ παραχώρησεως τῆς χρήσεως καὶ ἐμμεταλλεύσεως τῶν ἐν λόγῳ ἀκινήτων εἰς μόνους τοὺς συνεταιρισμένους ἀγρότας καὶ κτηνοτρόφους εἶναι ἀντισυνταγματικὴ, ὡς θίγουσα τὴν ἀρνητικὴν ἐλευθερίαν τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν ἀγροτῶν καὶ κτηνοτρόφων, ἀφοῦ διὰ τὴν τύχουσαν τοιαύτης παραχώρησεως ἐπιβάλλεται εἰς τούτους νὰ καταστοῦν μέλη αὐτῶν τῶν συνεταιρισμῶν (βλ. ΣΕ 2235/79).

Γ) Πολλαπλῶς ἀντισυνταγματικὴ εἶναι περαιτέρω ἡ διάταξις, ἡ ὁποία, ἐν σχέσει πρὸς τὴν μὴ ἀστικὴν μοναστηριακὴν περιουσίαν, (εἰς τὴν ὁποίαν συγκαταλέγει καὶ ἀκίνητα ἔχοντα ἤδη ἀπὸ τοῦ 1952 καὶ ἐντεῦθεν ἐνταχθῆ εἰς τὸ σχέδιον πόλεως, καί, συνεπῶς μόνον κατὰ πλάσμα δικαίου νοοῦνται ὡς μὴ ἀστικά), θεσπίζει τεκμήριον κυριότητος ὑπὲρ τοῦ Κράτους.

Ἐν πρώτοις, δι' αὐτοῦ τοῦ τεκμηρίου παραβιάζεται ἡ συνταγματικὴ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος, ἐφ' ὅσον δὲν θεσπίζεται γενικὸς κανὼν δικαίου περὶ συνδρομῆς τοῦ τεκμηρίου τούτου δι' ὁλόκληρον τὴν ἀγροτικὴν ιδιοκτησίαν, τὴν ἐν τῷ ἐλληνικῷ κράτει ὑπάρχουσαν, (ὅπως γίνεται λ.χ. ὡς πρὸς τὴν δασικὴν ιδιοκτησίαν μετὰ τὸ ἀρθρον 62 τοῦ δασικοῦ νόμου 998/79), ἀλλὰ καθιεροῦται τεκμήριον εἰς βᾶρος ἐνὸς συγκεκριμένου καὶ ἀτομικῶς ὀριζομένου ιδιοκτήτου, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ τεκμηρίου αὐτοῦ θὰ ἐξαρτᾶται ἐκάστην φορὰν ἀπὸ τοῦ συμπτωματικῶν γεγονότος τοῦ ποῖον θὰ εἶναι τὸ ὑποκειμενὸν δικαίον τὸ προβάλλον ἴδια δικαιώματα ἔναντι τοῦ Δημοσίου.

Ἴσως μάλιστα θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῆ ὅτι, καὶ ἐν

ἀκόμη καθιεροῦτο τοιοῦτο γενικὸν τεκμήριον κυριότητος διὰ τὴν ἀγροτικὴν ιδιοκτησίαν ὑπὲρ τοῦ Κράτους, θὰ παρίστατο δεδαικιοιογημένη, ἀν μὴ ἐπιβεβλημένη, ἢ ἐξαίρεσις ἀπ' αὐτοῦ εἰδικῶς τῆς Ἐκκλησίας, δεδομένου ὅτι, διὰ τῆς ἀπὸ 18-9-1952 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κυρωθείσης διὰ τοῦ, κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ ἀρθροῦ 36 παρ. 1 τοῦ ΝΔ 2185/1952 ἐκδοθέντος, ἀπὸ 26.9/8.10.1952 Βασιλ. Διατάγματος, ἀνεγνωρίσθη ἐμμέσως ὑπὸ τοῦ Κράτους ἡ ἔναντι αὐτοῦ κυριότης τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν ἀκινήτων αὐτῆς πού δὲν διετίθεντο εἰς τοῦτο διὰ τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως. Περαιτέρω λεκτέον ὅτι τὸ καθ' οἰονδήποτε τρόπον θεσπιζόμενον τεκμήριον κυριότητος ἔχει ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον δικονομικὴν σημασίαν, συνισταμένην εἰς τὴν μετᾶθεσιν τοῦ βάρους ἀποδείξεως τῆς κυριότητος, τὸ ὅποιον φέρει ὁ ἀντίδικος ἐκεῖνου ὑπὲρ οὗ τίθεται τὸ τεκμήριον (ΣΕ 1130/87). Καί, πάντως, δὲν εἶναι δυνατόν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς θεσπίσεως τεκμηρίου, νὰ εισάγωνται διατάξεις νόμων, κατ' ἄρ. ὅ φέρων τὸ βᾶρος τῆς ἀποδείξεως δύναται νὰ ἀποδείξῃ κυριότητα κτηθεῖσαν μόνον κατὰ ἓνα ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ κοινῶν δικαίου προβλεπομένων τρόπων κτήσεως κυριότητος.

Ἡ τοιαύτη ρύθμισις τυγχάνει ἀναμφιβόλως ἀντισυνταγματικὴ ὡς συνεπαγομένη, κατ' ἀλήθειαν καὶ πραγματικότητά, ἀφαίρεσιν διὰ τοῦ νόμου κτηθείσης κυριότητος ἐν τῷ παρελθόντι κατὰ νόμιμον τρόπον (ΣΕ 2008/1974 καὶ 467/75). Αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει ἐδῶ διότι ὁ νόμος περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας ὁμιλεῖ μόνον περὶ τῆς δυνατότητος τῶν Ἱερῶν Μονῶν νὰ ἀνατρέπουσιν τὸ τεκμήριον ἐάν τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητός των προκύπτῃ ἐξ ἐγκύρου καὶ νομίμως μεταγεγραμμένου τίτλου ἢ ἔξη ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ διατάξεως νόμου ἢ δι' ἀμετακλήτου δικαστικῆς ἀποφάσεως ἔναντι μόνον τοῦ Δημοσίου (!).

Ἡ Ἐκκλησία, ὅμως, προϋπῆρξε τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ ἔχει τίτλους ιδιοκτησίας ἐκ τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας, ιδιοκτησία δὲ καὶ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας δυνατόν νὰ ἔχουν, ἐξ ἄλλου, κτηθῆ εἴτε διὰ τακτικῆς, εἴτε δι' ἐκτάκτου χρησικτησίας. Ἀφαιρῶς πάντως ἡ δυνατότης ἐπικλήσεως παρὰ τῆς Ἐκκλησίας δι' ἐν ἀκίνητον, εὐρισκόμενον — ἐνδεχομένως μάλιστα ἀπὸ δεκαετιῶν ἢ ἑκατονταετιῶν — εἰς τὴν νομὴν τῆς τῆς συμπληρώσεως τοῦ χρόνου ἐκτάκτου χρησικτησίας, ἔχει δι' αὐτὴν ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα, ἀφοῦ τὴν ἀπαλλάσσει, ὅπως ἄλλωστε οἰονδήποτε διάδικον, τοῦ βάρους τῆς probatio diabolica.

Εἰδικῶς ὡς πρὸς τὴν δι' ἐκτάκτου χρησικτησίας δυναμένην νὰ ἔχη κτηθῆ περιουσίαν τῆς ἢ Ἐκκλησίας, αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ κ.λπ. δικαιούνται καὶ δύνανται νὰ προβάλλουν, κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον, καὶ ἀποδείξουν χρησικτησίαν, εἴτε ἔναντι τοῦ Δημοσίου, ἐφ' ὅσον ὁ χρόνος κτητικῆς παραγραφῆς ἔχει συμπληρωθῆ, μέχρι τοῦ ἔτους 1915 (βλ. ΑΠ 701/78), εἴτε ἔναντι τῶν λοιπῶν προσώπων, ὅποτε ὁ χρόνος τῆς ἐκτάκτου

Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΗΣ Α.Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ Κ.Κ. ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΤΟΥ Γ'

Με λαμπρότητα και συμμετοχήν εκπροσώπων όλων σχεδόν τών 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιών, τής Ρωμαιοκαθολικής 'Εκκλησίας και του Παγκοσμίου Συμβουλίου 'Εκκλησιών, καθώς και τής Κοπτικής 'Εκκλησίας και τών Κυβερνήσεων 'Ελλάδας και Αιγύπτου, ένεθρονίσθη τήν Κυριακήν τής 'Ορθοδοξίας, 8ην Μαρτίου 1987, εις τόν μεγαλοπρεπή 'Ι. Ναόν Ευαγγελισμαῦ τής Θεοτόκου 'Αλεξανδρείας ὁ με κανονικὰς ψήφους τής 'Ιερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου ἀναδειχθεὶς νέος Πάπας καὶ Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας καὶ πάσης 'Αφρικῆς Μακαριώτατος κ. κ. Παρθένιος ὁ Γ'.

Ὁ ἡλικίας 68 ἐτῶν ἀπὸ Καρθαγένης Πατριάρχης Παρθένιος ἀνεδείχθη με διαφοράν μιᾶς ψήφου ἀπὸ τὸν συνυποψήφιόν του Σεβ. Μητροπολίτην Πηλουσίου κ. Βαρνάβαν, Τοπατηρητὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Τὴν 'Ιερὰν Σύναδον τοῦ Πατριαρχείου 'Αλεξανδρείας συγκροτοῦν πλὴν τῶν ὡς ἄνω δύο, οἱ Σεβασμιώτατοι Νουβίας κ. Συνέσιος, 'Ερμουπόλεως κ.

Παῦλος, 'Ιωαννουπόλεως κ. Παῦλος, Καλῆς 'Ελπίδος κ. Παῦλος, Μέμφιδας κ. Διανύσιος, Κεντρῶας 'Αφρικῆς κ. Τιμόθεος, 'Αγκρας κ. Εἰρηναῖος, 'Αξώμης κ. Πέτρος καὶ Λεοντοπόλεως κ. 'Ιωακείμ.

Τόσον ὁ νέος Πατριάρχης ὅσον καὶ ὁ Σεβ. Πηλουσίου ἀνεδείχθησαν εἰς τὸ τριπρόσωπον, τὸ ὁποῖον εἶχον καταρτίσει προηγουμένως οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Κληρικολαϊκοῦ Σώματος, οἱ ὁποῖοι εἶχαν προσέλθει τὴν 10.30 ὥραν π.μ. τῆς Παρασκευῆς, 27ης Φεβρουαρίου, εἰς τὴν 'Ι. Μονὴν 'Αγίου Σάββα καὶ ἔδωσαν 91 ψήφους εἰς τὸν Μητροπολίτην Καρθαγένης, 119 ψήφους εἰς τὸν Μητροπολίτην Πηλουσίου καὶ ἀνὰ 70 ψήφους εἰς τοὺς Μητροπολίτας Νουβίας καὶ Κεντρῶας 'Αφρικῆς. Κατὰ τὴν ψηφοφορίαν τῶν μελῶν τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία ἠκαλοῦθησε, ἔλαβον ὁ Σεβ. Καρθαγένης 6 ψήφους καὶ ὁ Σεβ. Πηλουσίου 5 ψήφους.

Ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας καὶ Πάσης 'Αφρικῆς κ. κ. Παρθένιος ὁ Γ' ἐγεννήθη ἐν Πόρτ-Σαῖδ τῆς Αἰγύπτου ἐκ πατρὸς Χίου καὶ μητρὸς

χρησικτησίας εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη συμπληρωθῆ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ περὶ 'Εκκλησιαστικῆς περιουσίας νόμου.

Εἰς τὴν τελευταίαν δὲ αὐτὴν περίπτωσιν, ἐὰν ἐθεσπίζετο συνταγματικῶς ἐπιτρεπτόν τεκμήριον κυριότητος ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, χωρὶς δηλονότι νὰ ἀποκλείεται ἢ ὑπὸ τῶν 'Ιερῶν Μονῶν π.χ. ἀπόδειξις κτήσεως κυριότητος δι' ἐκτάκτου χρησικτησίας, τότε αἱ 'Ιεραὶ Μοναὶ ὑπεχρεοῦντο μόνον νὰ ἀποδείξουν: α) ὅτι μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου περὶ τῆς 'Εκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἐναντι δὲ τοῦ πρακτικότερου ιδιώτου, ἔχει συμπληρωθῆ ὁ ὑπὸ τοῦ 'Αστ. Κώδικος ὀριζόμενος χρόνος διὰ τὴν ἐκτακτὸν χρησικτησίαν καὶ β) ὅτι ὁ ἀνωτέρω ιδιώτης, ἐναντι τοῦ ὁποίου αἱ 'Ιεραὶ Μοναὶ ἔχουν χρησιδεσπῶσει, ἦτο προκτῆτωρ δυνάμει νομίμου τίτλου.

Δ. Ἐτέρα ἀντιβαίνουσα πρὸς τὸ Σύνταγμα διάταξις, καθιστῶσα ἐναργῆ τὸν ψευδοδικονομικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνωτέρω τεκμηρίου, ἐπιδιωκομένης εἰς τὴν πραγματικότητά τῆς οἰκειοποιήσεως ὑπὸ τοῦ Κράτους τῆς 'Εκκλησιαστικῆς περιουσίας, εἶναι ἢ προβλέπουσα, ὅτι ἡ νομὴ καὶ ἡ κατοχὴ τῶν 'Ι. Μονῶν ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν ἀκινήτων των, διὰ τὰ ὁποῖα καθιεροῦται τεκμήριον κυριότητος ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, ἀλῆγει καὶ περιέρχεται αὐτοδικαίως ἔκτοτε εἰς τὸ 'Ελληνικὸν Δημόσιον», τοῦτο δὲ ἀσχετῶς τοῦ χρόνου ἀφ' οὗ ταῦτα εὐρίσκονται εἰς τὴ νομὴν καὶ κατοχὴν τῆς 'Εκκλησίας καὶ τοῦ ἀν ποτὲ διετέλεσαν ταῦτα εἰς

τὴν νομὴν καὶ κατοχὴν τοῦ Δημοσίου, ἀποβληθέντος τούτου ὑστέρως ἐξ αὐτῆς. Ἡ ἀντισυνταγματικότης δὲ τῆς διατάξεως αὐτῆς ἐγκρίεται εἰς τὸ ὅτι διὰ ταύτης θεσπίζεται, ὅχι δικονομικὸς (περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως τῆς κυριότητος), ἀλλ' οὐσιαστικὸς κανὼν δικαίου περὶ καταργήσεως τοῦ, ὡσαύτως διὰ τοῦ ἀρθροῦ 17 τοῦ Συντάγματος προστατευομένου, δικαιώματος νομῆς καὶ κατοχῆς καὶ περιελεύσεως αὐτοῦ τοῦ δικαιώματος ex lege εἰς τὸ Δημόσιον, ἐκ μόνης τῆς καθιερώσεως τοῦ ρηθέντος τεκμηρίου, χωρὶς καὶ νὰ παρέχεται πρὸς τὴν τοιαύτην διὰ τοῦ νόμου ἀφαιρέσεως πραγματικῶν δικαιωμάτων, με ἀπειλὴ μάλιστα ποινικῶν κυρώσεων ἐναντι τῶν ὀργάνων τῆς 'Εκκλησίας, ἀρνούμενων τὴν παράδοσιν τῶν πραγμάτων αὐτῶν εἰς τὸ Δημόσιον, δυνατότης προηγουμένης δικαστικῆς κρίσεως πρὸς προάσπισιν τῶν ἀκαταργουμένων δικαιωμάτων.

Συνακολούθως δὲ πρὸς τὰ ἀνωτέρω πρέπει νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι καὶ ἡ πρόβλεψις διαδικασίας ἐκδόσεως διοικητικῶν πρωτοκόλλων ἀποβολῆς, καθ' ὃ μέτρον νόμιμον βάσιν τῶν πρωτοκόλλων αὐτῶν μέλλει νὰ ἀποτελέσῃ ἢ τοιαύτη διὰ νόμου κατάργησις δικαιωμάτων νομῆς καὶ κατοχῆς τῆς 'Εκκλησίας καὶ περιελεύσις αὐτῶν εἰς τὸ Δημόσιον, παρίσταται ὡσαύτως ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἀνίσχυρος.

'Αθῆναι τῆ 11-4-1987

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ Ι. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ
Δικηγόρος παρ' 'Αρείῳ Πάγῳ

Κυθηρίας. 'Εσπούδασε τὴν ἱεράν ἐπιστήμην εἰς τὴν ἱστορικὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης καὶ μετεξε-
 παιδεύθη εἰς τὴν 'Οξφόρδην. 'Εχρημάτισε 'Αρχιδιά-
 κωνος τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Χριστοφύρου, 'Αρ-
 χιγραμματεὺς τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου
 καὶ Πατριαρχικὸς 'Επίτροπος 'Αλεξανδρείας. Τὸ
 1958 ἐξελέγη Μητροπολίτης Καρθαγένης μὲ ἔδραν
 αὐτοῦ τὴν Τρίπολιν τῆς Λιβύης καὶ ἐδραστηριο-
 ποιήθη ἰδιαιτέρως εἰς τὸν χώρον τῆς Οἰκουμενικῆς
 Κινήσεως. 'Υπῆρξε μέλος τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς
 τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τῆς 'Ορθοδόξου ἀντιπροσωπείας εἰς
 τὸν Θεολογικὸν Διάλογον μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολι-
 κῶν. 'Εδημοσίευσε πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔθρα καὶ
 μελετήματα εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρ-
 χείου 'Αλεξανδρείας «Πάνταῖνος», τὰ «'Ανάλεκτα
 τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης 'Αλεξανδρείας

Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας
 κ. κ. Παρθένιος Γ'.

κ.λ.π. Τὰ κυριώτερα δημοσιεύματά του εἶναι:
 «'Εκκλησία καὶ νέοι μεταπολεμικοί», 1944,
 «Μερικὰ μεταπολεμικὰ προβλήματα καὶ ἡ 'Ορθόδο-
 ξος 'Εκκλησία», 1946, «Χριστιανικὴ Παιδεία», 1949,
 «'Εκκλησία καὶ 'Αγωγή», 1950, «'Η 'Ορθοδοξία
 καὶ τὸ Βυζάντιο», 1953, «Μάρτυς Φιλέας, 'Επίσκοπος
 Θμουέως», 1955, «Μάρτυρες τῆς Αἰγύπτου», 1956,
 «Βησσαρίων ὁ Καρδινάλιος», 1957, «Τελευταῖαι
 ἡμέραι τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος», 1958, «Θεο-
 λογία τῆς ἐποχῆς μας», 1959, «'Η Μία 'Ορθοδοξία»,
 1968, «'Εκκλησιαστικὰ θέματα», 1961, «'Η ἐνότης

τῶν Χριστιανῶν. 'Η 'Ορθοδοξία καὶ ἡ Β' Οἰκουμενικὴ
 Σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς 'Εκ-
 κλησίας», 1962, «'Ορθοδοξία καὶ Βατικανόν», 1963,
 «Διάλογος», 1964, «Τὸ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῆς
 'Ορθοδοξίας», 1966, κ.λ. π.

'Η ἀντιπροσωπεία τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος,
 ἡ ὀρισθεῖσα ὑπὸ τῆς Διαρκοῦς 'Ιερᾶς Συνόδου διὰ τὴν
 ἐκπροσώπησην τῆς 'Εκκλησίας μας εἰς τὴν ἐνθρόνισιν
 τοῦ νέου Πατριάρχου, ἀφίχθη ἀεροπορικῶς εἰς 'Αλε-
 ξανδρείαν τὴν Παρασκευὴν 8ην Μαρτίου, ὅπου τὴν
 ὑπεδέχθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται 'Ιωαννουπόλεως
 κ. Παῦλος, Κεντρῶας 'Αφρικῆς, κ. Τιμόθεος, 'Αζώ-
 μης κ. Πέτρος, ὁ Θεοφ. 'Επίσκοπος Μαραώνιδος κ.
 'Αμβρόσιος καὶ ὁ ἐν 'Αλεξανδρείᾳ Πατριαρχικὸς 'Ε-
 πίτροπος Θεοφ. 'Επίσκοπος Ταμιάθεως κ. Τίτος.

Τὴν ἀντιπροσωπείαν μας ἀπέτελουν ὁ Σεβ. Μη-
 τροπολίτης Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Σεραφεῖμ καὶ ὁ
 ὑπαγραφόμενος Μητροπολίτης Σερρών καὶ Νιγρίτης
 Μάξιμος. 'Εξ 'Ελλάδος παρέστησαν, ἐξ ἄλλου, ὁ Σεβ.
 Μητροπολίτης Καμπανίας κ. Κοσμάς καὶ αἱ Θεοφ.
 'Επίσκοποι 'Ανδρούσης κ. 'Αναστάσιος (Τοποτηρη-
 τῆς τῆς χηρευούσης 'Ι. Μητροπόλεως Εἰρηνοπόλεως
 τοῦ Πατριαρχείου 'Αλεξανδρείας) καὶ Δωδώνης κ.
 Χρυσόστομος. 'Οσαύτως ἰδιωτικῶς παρέστησαν καὶ
 οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Σεβ.
 Μητροπολίται Λέρου, Καλύμνου καὶ 'Αστυπάλαιας
 κ. Νεκτάριος καὶ πρ. Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Γεώρ-
 γιος.

Τὸ Σάββατον, 7ην Μαρτίου, εἶχαμεν τὴν εὐκαι-
 ρίαν ἐπισκέψασθαι εἰς τὴν 'Ι. Μονὴν 'Αγίου Σάββα, εἰς
 τὰ παραικίαικά ἰδρύματα κ.ἀ. ἀξιοθέατα τῆς ἑλλη-
 νιστικῆς 'Αλεξανδρείας.

Τὴν Κυριακὴν τῆς 'Ορθοδοξίας, 8ην Μαρτίου,
 τὴν Θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν 'Ι. Ναὸν τοῦ Εὐαγγελι-
 σμαῦ τῆς Θεοτόκου ἐτέλεσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
 'Ιωαννουπόλεως κ. Παῦλος. 'Η Θ. Λειτουργία, κατὰ
 τὴν ὁποίαν ὁ Μακαριώτατος καὶ τὰ μέλη τῆς 'Ιερᾶς
 Συνόδου, ὅπως καὶ ἐκεῖνα τῶν 'Ορθοδόξων ἀντιπρο-
 σωπειῶν συμπροσηύχοντο εἰς τὸ ἱερόν. Βῆμα, ἔληξε
 τὴν 10ην π.μ. Μετὰ μίαν ὥραν ἤρχισε ἡ τελετὴ τῆς
 ἐνθρονίσεως μὲ δέησιν, τὴν ὁποίαν ἀνέπεμψε ὁ νέος
 Πατριάρχης. Κατόπιν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ναυβίας
 κ. Συνέσιος, ὡς πρῶτος τῆ τάξει 'Ιεράρχης τοῦ Θρό-
 νου, ἀνέγνωσε τὸ Μέγα Μήνυμα τῆς ἐκλογῆς, ὁ Σεβ.
 Μητροπολίτης Πηλουσίου κ. Βαρνάβας ἐπέδωκε εἰς
 τὸν Μακαριώτατον τὴν παιμαντορικὴν ράβδον καὶ ὁ
 Σεβ. Μητροπολίτης 'Ερμουπόλεως κ. Παῦλος ἔθηκε
 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Μακαριωτάτου τὴν πατριαρχι-
 κὴν τιάραν.

Εἶτα εὐλόγησαντος τοῦ Πατριάρχου τὸν λαὸν καὶ
 ἀνελθόντος εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον, ἐψάλη ἡ
 «φήμη» του καὶ εὐθὺς ἀμέσως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
 Μέμφιδας κ. Διονύσιος ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ Κλήρου
 καὶ τοῦ Λαοῦ προσεφώνησε τὸν Μακαριώτατον. Τὸ
 κείμενον τῆς προσφωνήσεως ἔχει ὡς ἐξῆς:

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Λέσποτά,

*Σεβασμιώτατοι 'Αγιοὶ 'Αδελφοὶ 'Αρχιερεῖς καὶ
 Συλλειτουργοὶ τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχείου καὶ τῶ,*

λοιπῶν ἀδελφῶν Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐδλαβέστατοι Ἱερεῖς,

Ἱερῶτατοι Ἐκπρόσωποι τῶν Ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν,

Ἐξοχώτατοι Ἐκπρόσωποι τοῦ Προέδρου τῆς φιλοξένου, φίλης καὶ ἀδελφῆς Χώρας τῆς Αἰγύπτου, ἐξοχωτάτου Κυρίου Μοχάμεντ Χόσι Μπουμπάρεκ,

Ἐξοχώτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐντιμώτατοι κ.κ. ἐκπρόσωποι Αὐτῆς, Ἐντιμώτατοι κ.κ. Ἐκπρόσωποι καὶ Πρόξενοι τῶν φίλων Κρατῶν, Ἀξιότιμοι Κύριοι Πρόεδροι τῶν ἑλληνοφώνων καὶ ἀραβοφώνων ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων καὶ Σωματείων τῆς Αἰγύπτου καὶ λοιπῶν Παροικιῶν τῆς Ἀφρικῆς, Λαὸ τοῦ Κυρίου πιστέ,

Εἶναι ἡ δεύτερη φορὰ πὸν ἔλαχεν ὁ κλῆρος εἰς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον νὰ προσφωνήσω κατὰ τὴν ἐνθρονιστήριον τελετὴν, τὸν Πάπαν καὶ Πατριάρχην τοῦ πρεσβυγενοῦς, παλαιφάτου καὶ ἀγιοτάτου Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου, ἐκ μέρους Κλήρου καὶ Λαοῦ.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἐκτὸς τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀγάπης, πὸν μὲ κατεῖχαν τὴν πρώτην φορὰν, εἰς τὴν προσφωνήσιν μου, τούτην τὴν φορὰν διαπιστώνω ὅτι μὲ διακατέχουν καὶ πλημμυρίζουν τὴν ψυχὴν καὶ αἰσθήματα βαθύτατης συγκινήσεως, χαρᾶς πολλῆς, ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἠθικῆς ἱκανοποιήσεως.

Μακαριώτατε, συναισθάνομαι καὶ διαπιστώνω, ὅτι καὶ ἡ καρδιά ὅλων Κλήρου καὶ Λαοῦ σήμερον, πάλλει ἀπὸ ἀγαλλίαςιν, εὐφροσύνην καὶ ἔξαρσιν πνευματικὴν, διότι ὁ Πανάγαθος Θεός, Σᾶς ἀνέδειξε τὸν 114ον Πατριάρχην καὶ Ποιμένα τοῦ Παλαιφάτου, Ἀγιωτάτου Θρόνου τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἐπαγγελιστοῦ καὶ Ἀποστόλου Μάρκου. Τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ πὸν διαγράφει τὰ γεγονότα ὅπως Ἐκεῖνος γνωρίζῃ καὶ προγνωρίζῃ καὶ ὅπως Ἐκεῖνος θέλει νὰ κατευθύνῃ, Σᾶς ἔταξε εἰς αὐτὴν τὴν Σκοπιὰν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἀναμφιβόλως ἐνήργησεν, ἐφάρτισε καὶ Σᾶς ἀνέδειξε διὰ τῶν ψήφων Κλήρου καὶ Λαοῦ, ὥστε νὰ ἀνέλθετε εἰς τὸν Ἀγιώτατον Ἀλεξανδρινὸν Θρόνον, τὸν ὁποῖον ἐτίμησαν, ἐδόξασαν καὶ ἐκλέισαν διὰ μέσου τῶν αἰῶνων Μεγάλοι, Σοφοὶ καὶ Ἁγιασμένοι Πατριάρχαι.

Τὸ πλήρωμα τῶν πιστῶν σήμερον χαιρετίζει, χαίρει καὶ συγκαίρει πὸν δεξιούται τὸν Πνευματικὸν αὐτοῦ Ἀρχηγόν, Οἶον ἀπὸ πολλοῦ ὄνειροπόλησεν, ἐπόθησε καὶ εἰς τὰς καθημερινὰς του προσευχὰς ἐξήτησεν ἀπὸ τὸν Ἀρχιποίμενα Χριστόν. Ὁ Κύριος τῶν Δυνάμεων, ὁ Θεός, εἰσήκουσε τὰς δεήσεις ἡμῶν καὶ ἐπλήρωσε τοὺς πόθους ἡμῶν, ἐπραγματοποίησε τὰ ὄνειρα ἡμῶν καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὰ θεμέλια τῆς Σιών, λίθον πολυτελή, ἐκλεκτόν, ἀκρογωνιαῖον καὶ ἐντιμον.

Ὁ περιούσιος Λαὸς τοῦ Κυρίου, ἐπὶ πολλὰ ἔτη παρηκολούθησε τὸν καλὸν Σας ἀγῶνα, τὴν καλὴν Σας μαρτυρίαν, τὴν τιμίαν ζωὴν Σας, τὸ ἦθος καὶ τὴν εὐλικρινειάν Σας, τὸ ὑψηλὸν Σας φρόνημα καὶ τὴν ἀπλότητά Σας.

Ἡ συνεχὴς προστασία καὶ παραμυθία πὸν δεικνύετε εἰς τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς θλιβομένους, τοὺς

ἀδικουμένους, τοὺς διωκομένους, τοὺς ἀσθενεῖς συνανθρώπους Σας, τοὺς ἐλάχιστους τοῦ Χριστοῦ, μᾶς συγκινεῖ βαθύτατα.

Ἡ μεγάλη Σας ἀγάπη, Σᾶς ἔκαμε νὰ ὑπηρετῆτε μὲ πολλὴν αὐταπάρνησιν καὶ μεγάλῃν θυσίαν τὸν ἄνθρωπον, πὸν ἀποτελεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Βάσιν καὶ ἀρχὴν εἶχατε εἰς τὴν ζωὴν Σας τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὅτι μεγαλύτερος εἶναι ὁ ὑπηρετῶν ἀπὸ τὸν ὑπηρετούμενον. Τὸ «οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι».

Συνηθισμένος εἶσθε νὰ σηκώνετε τὰ βάση «τῶν ἄλλων», τῶν ἀδυνάτων, τῶν ἐλαχίστων τοῦ Χριστοῦ, ὡς Καλὸς Ποιμὴν καὶ νὰ μεταμορφώνετε ὅλα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ, εἰς χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως Χριστοῦ. Τὴν ἀγάπην Σας πρὸς τὸν Θεόν, τὴν ἀποδεικνύετε καὶ τὴν καθαγιάζετε μὲ τὴν ἀγάπην Σας πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ ἔνθεος καὶ ἔνθερος ζῆλος Σας Μακαριώτατε, καὶ τὸ ἀδιάπτωτον ἐνδιαφέρον Σας διὰ τὴν ἱεραποστολήν, εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους. Σεῖς εἶσθε ὁ κατάλληλος καὶ ἐνδεδειγμένος πὸν θὰ καταστήσετε τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, Φάρον πραγματικόν, ἀκτινοβολοῦντα τὸν ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμόν, τὴν Ὁρθοδοξίαν, εἰς τὰ ἀχανῆ τῆς μαύρης Ἡπείρου μέρη, διὰ νὰ φωτισθοῦν «οἱ ἄλλοι», οἱ ἐκτὸς τῆς αὐλῆς τῆς Ἐκκλησίας εὐρισκόμενοι ἀδελφοὶ μας Ἀφρικανοί.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ Σας δραΐσις Μακαριώτατε, οἱ τίμιοι ἀγῶνες Σας διὰ τὸ ταλαίπωρον Πατριαρχεῖον μας, ἡ ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον Σας διὰ τὰς ἀδελφὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας καὶ δὴ, διὰ τὸν Ἀγιώτατον Οἰκουμενικὸν Θρόνον, τὴν Μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ὡς καὶ αἱ προσπάθειαι Σας διὰ τὴν προαγωγήν τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν, εἶναι ἀξιθαύμαστα καὶ ἀποτελοῦν παράδειγμα δι' ὅλους μας.

Ἡ πνευματικὴ Σας δραΐσις, ἡ ὑψηλὴ ὑπηρεσία Σας, ἡ σεμνὴ διακονία Σας, αἱ προσπάθειαι Σας διὰ τὴν προβολὴν τῆς Ὁρθόδοξου ἡμῶν πίστεως, εἰς τὰ διάφορα παγκριστιανικὰ καὶ διαχριστιανικὰ Συμβούλια, ὡς καὶ ἡ πλουσία συγγραφικὴ Σας προσφορά, ἀποτελοῦν τιμὴν διὰ τὴν πολιάν, γεωραὶν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ἡ ὁποία Σᾶς ἐγαλούχησε καὶ Σᾶς ἀνέδειξεν Οἶος εἶσθε.

Μὲ τὴν ἐνθρονισίν Σας σήμερον, τιμοῦμεν καὶ ἐνθυμούμεθα μὲ συγκίνησιν καὶ σεβασμὸν τὴν κοινὴν ἡμῶν τροφὸν καὶ σεβασμίαν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, τοῦ Ἀγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου, ἡ ὁποία ὡς στοργικὴ μητέρα, ἐγαλούχησε μὲ τὰ νάματα τῆς Ὁρθοδοξίας, πλείστους ὄσους ἐργάτας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου. Ἀνέδειξε δὲ ἐκκλησιαστικὰς φροσγνομίας πὸν κατεκόμισαν καὶ κατακοσμοῦν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Ὁ περιούσιος Λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐγγνώριζε τὰ πολλὰ Σας προσόντα, προτερήματα καὶ τὰς ἀρετὰς Σας, ἀλλὰ καὶ τὴν μακρὰν, πλουσίαν καὶ εὐδόκιμον διοικητικὴν καὶ ποιμαντικὴν Σας πείραν, εἰς τὸ

πρόσωπόν Σας εξέλεξε τὸν πλέον Ἄξιον Ἱερόρχην, ὡς τὸν πρῶτον τῶν Ἀρχιερέων τῆς δευτεροβόρουης προσβυγενούς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως του, τὴν καθοδήγησίν του εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας καὶ εἰς ὑπηρεσίαν καὶ προσανατολισμόν του, εἰς ἓνα νέον καὶ ἀνασχηματιζόμενον κόσμον, εἰς μίαν μεταμορφωμένην Κοινωνίαν.

Θὰ ἤθελα νὰ ἀναμνησθῶ, Μακαριώτατε, καὶ τῆς σεμνῆς, ταπεινῆς, πολυετοῦς διακονίας Σας, ὡς Ἀρχιδιακόνου, Ἀρχιεραμαματέως καὶ κατόπιν ὡς Πατριάρχικου Ἐπιτρόπου, πλησίον τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Χριστοφόρου καὶ τοῦ μακαριστοῦ προστάτου Σας Μητροπολίτου Πηλουσίου Παρθενίου. Οἱ παλαιοὶ Ἀλεξανδρινοὶ γνωρίζουν τὴν διακονίαν Σας αὐτὴν, τὴν ὁποίαν ἐκτιμοῦν καὶ ἐνθυμοῦνται μετ' ἀγαθῆς μνήμης.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀειμνήστων Χριστοφόρου καὶ Παρθενίου, θὰ πτερουγίσουν ἀγαλλόμεναι καὶ θὰ συμμετέχουν νοερώς κατὰ τὴν ἁγίαν αὐτὴν στιγμήν καὶ θὰ παρακολουθοῦν τὰ τελούμενα.

Μὰ, ἡ πρόθεσίς μου δὲν εἶναι Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, νὰ ἐξυμνήσω τὴν στιγμήν αὐτὴν τὸ λαμπρὸν καὶ θεάρεστον ἔργον Σας διότι ὁ χρόνος δὲν μὲ ἐπαρκεῖ, ἀλλὰ οὔτε εἶμαι ἄξιος ἐγὼ ὁ ταπεινός, νὰ ἀποπειραθῶ νὰ περιγράψω τὴν διεθνή καὶ παγκόσμιον ἀκτινοβολίαν, φήμην καὶ ἀξίαν Σας. Μὰ καὶ ἐὰν προσπαθῶ νὰ τὸ κάμω, φοβοῦμαι ὅτι θὰ προσκρούσω εἰς τὴν ἐγνωσμένην μετριοφροσύνην Σας.

Ἐνα δύναμαι νὰ εἶπω μόνον, ὅτι ἡ μέχρ' αὐτῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διακονίαν Σας, προοιωνίζει καὶ ἐγγράται καὶ τὴν μετὰ ταῦτα πορείαν Σας. Θὰ ἤθελα ὅμως ὡς ἀν πνευματικῶς Σας παιδί καὶ ἀδελφός ἐν Χριστῷ ἐλάχιστος, ταπεινῶς νὰ ἐπισημάνω ὅτι ἡ πορεία Σας ἀπὸ τώρα δὲν θὰ εἶναι ἄμοιρος θλίψεων καὶ στενοχωριῶν. Τὸ ἔργον Σας Μακαριώτατε, θὰ εἶναι ἐπίμοχθον καὶ βαρὺ. Πολλὰ θὰ εἶναι τὰ ἀναμέροντά Σας προβλήματα, πού θὰ Σᾶς ἀπασχολήσουν καὶ θὰ Σᾶς πικράνουν. Διότι εἶναι γνωστὸν πλέον καὶ θλιβερόν τὸ γεγονός — δι' αὐτὸ καὶ δὲν τολμῶ νὰ τὸ ἀποκρύψω — ὅτι ἡ σημερινὴ κατάστασις τοῦ Πατριαρχείου μας εἶναι ἀπελπιστικὴ καὶ αἱ περιστάσεις χαλεπαί, τραχεῖαι καὶ δύσκολαι, ἀλλὰ ὁ Θεὸς πού εἶναι βοηθός (ἐν πᾶσι) εἶθε νὰ σώσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Του.

Ἡ τῶρα Σας Μακαριώτατε, θὰ γίνεται πολλὰ φορὰς ἀκάνθινον στεφάνι καὶ ὁ Θρόνος Σας γολγοθᾶς. Ἀλλὰ μὴ πτοεῖσθε. Ἔχετε μπροστά Σας τὸν Ἐσταυρωμένον Κύριον. Ἀπὸ Ἐκεῖνον θὰ ἀντλήτε δύναμιν, ἀντοχήν καὶ σοφίαν. Ἐμεῖς οἱ ταπεινοὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς Σας, θὰ πορευόμεθα μαζί Σας, εἰς τὸν δύσκολον καὶ ἀνηφορικὸν δρόμον Σας. Θὰ ἀνερχόμεθα ὁμοῦ τὸν γολγοθᾶ διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν Ἀνάστασιν, εἰς τὴν νίκην, εἰς τὴν ἀνανέωσιν, εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ ἀναβάθμισιν τοῦ Πατριαρχείου.

Λαεὶ τοῦ Κυρίου πιστέ, καλούμεθα ὅλοι ὅπως συμβάλωμεν εἰς τὸ ἀναληφθὲν ἔργον τῆς Αὐτοῦ Θεοτάτης Μακαριότητος, διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἀπαστολής τοῦ Πατριαρχείου μας, τὴν πρόοδον τῆς κατὰ Χρι-

στὸν ζωῆς μας, καὶ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ὁμόνοιαν ὄλων μας πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον τῶν ψυχῶν ἡμῶν, διὰ τὴν προβολὴν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ διὰ τὴν δόξαν τῆς Τρισηλίου Θεότητος.

Λαεὶ τοῦ Κυρίου πιστέ, αἱ ἡμέραι μας εἶναι χαλεπαί. Ἡ Ἐκκλησία πανταχόθεν βάλλεται καὶ προσβάλλεται. Ὁ κόσμος συνταράσσεται καὶ κινδυνεύει ποικιλοτρόπως. Τὸ ἔγκλημα, ἡ βία, τὸ μίσος, ἡ κακία καὶ ἡ ἀμαρτία ὀργιάζουν. Ἡ ἀναρχία πανταχοῦ ἐμφανίζεται καὶ ἀπειλεῖ ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους. Ἡ πείνα, ἡ ξηρασία, ἡ δυστυχία καὶ αἱ νέαι ἐπάρταται ἀσθένειαι ἐξαπλοῦνται ὡς δράκοντες ἐναντίον τῶν κατοίκων τῆς Γῆς. Στῶμεν λοιπὸν καλῶς ἀδελφοί καὶ ἄς ἔχωμεν πίστιν ἀκράδαντον εἰς τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα τοῦ Κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, πτωχὴ εἶναι ἡ γλῶσσα μου καὶ ἀδυνατεῖ αὐτὴ νὰ ἐκφράσῃ ὅλας τὰς σκέψεις μου, δι' αὐτὸ βιάζομαι νὰ τελειώσω, ὑποσχόμενος καὶ διαβεβαιώνων Ὑμᾶς ὅτι κανεὶς δὲν θὰ καθυστερήσῃ νὰ συνδράμῃ τὸ μεγάλο Σας ἔργον διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ.

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα νὰ παρακαλέσω ὄλους νὰ ὑψώσωμεν ψυχὴν καὶ καρδίαν πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα, τὸν ποιῶντα μεγάλα καὶ θαυμαστά καὶ ἀπὸ τὸν Ὅποιον προέρχεται (πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον) καὶ ὅπως τὸν ἱκετεύσωμεν λέγοντες: Ἐνίσχυσον Κύριε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἡμῶν, Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς Παρθενίον τὸν Γ', πρὸς ἐπιτέλεσιν κάθε ἔργον ἀγαθοῦ. Σκέπε, φρούρει, φύλαττε Αὐτόν. Γενοῦ βοηθός καὶ σύνδρομος Του, ἀφοῦ Σὺ ἐξέλεξες Αὐτόν, διὰ νὰ ποιμάνῃ εὐσεβῶς, κατὰ τὸ θέλημά Σου, τὸν λαόν Σου. πρὸς δόξαν τοῦ προσκωνητοῦ καὶ Παναγίου Ὄνόματος Σου.

Ἀμήν.

Ἀμέσως μετὰ ἡ Α.Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. κ. Παρθενίας ὁ Γ' ἐξεφώνησε τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του, τὸν ὁποῖον παραθέτομεν κατωτέρω:

Ἔχω χρέος νὰ ὑπακούσω εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μας.

Δὲν ἔχω τὴν δύναμιν νὰ ἐρευνήσω τὰς βουλάς τοῦ Θεοῦ. Οἱ δρόμοι τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι δικοὶ μας δρόμοι καὶ οἱ νόμοι Του δὲν εἶναι οἱ δικοὶ μας. Τὸ ἔμαθα αὐτὸ καλὰ στὴ ζωὴ μου, καὶ ὅταν σπούδαζα στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, καὶ ὅταν διακονοῦσα τὴν Ἀλεξανδρινὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τῶρα αὐτὴ τὴ στιγμή. Ταπεινῶς κλίνω τὸν ἀσχένα, ὑποτάσσομαι, δέχομαι τὴν ἀπόφασιν, ἐν ὀνόματι Του, τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, τῶν ἀδελφῶν Ἀρχιερέων, τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Παρακαλῶ ὄλους σας νὰ μὲ βοηθήσετε. Γενθήτω τὸ θέλημά Σου Πάτερ καὶ Κύριε.

Ζητῶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ

τῆς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν προσευχή Σας.

Θυμᾶμαι τὴν μητέρα μου μ' ἀγάπη πολλή. Θυμᾶμαι μὲ πολλὴν ἐγγνωμοσύνη τὸν μακαριστὸ Πατριάρχη Χριστοφόρο, τὸν Μητροπολίτη Πηλουσίου Παρθένιο καὶ τὸν μακαριστὸ Πατριάρχη καὶ συμμαθητῆ μου Νικόλαο, προκατόχό μου, πὸν τοὺς θφείλω πολλά. Αἰωνία νά'ναι ἡ μνήμη τους.

Οἱ ὥρες γιὰ τὸ Πατριαρχεῖο μας εἶναι δύσκολες καὶ οἱ ἀνάγκες πολλὲς καὶ διάφορες, σὲ κρίσιμη ἐποχή.

Ἄφείλω νὰ σημειώσω — τὸ νοιώθω αὐτὸ πολὺ ζωντανὰ μέσα μου — ὅτι γιὰ πρώτη φορὰ εἰς τὰ χρονικὰ τῶν τελευταίων αἰώνων τῆς ἱστορίας τοῦ Πατριαρχείου μας, τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ἐκλέγεται Πατριάρχης, πὸν εἶναι Αἰγυπτιώτης Ἕλληνας. Αὐτὸς εἶναι ὁ ταπεινὸς ἔπιανός μου, καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Πατριαρχείου μας ἐδῶ καὶ στήν Ἑλλάδα μας ξεύρον τὴ θὰ πῆ αὐτό.

Γεννήθηκα καὶ ἔζησα στήν Αἴγυπτο. Τὴν ἀγαπῶ. Εἶναι ὁ τόπος μου. Ἡ Χώρα τῶν ἀδελφῶν Αἰγυπτίων μᾶς προσφέρει πάντα τὴν ἀγάπη τῆς, μᾶς χαρίζει τὴν βοήθεια καὶ συμπαράστασή τῆς. Εἴμαστε ἐλεύθεροι, νὰ κρατᾶμε τὴν παράδοσή μας καὶ ζῆ αἰῶνες τὸ Πατριαρχεῖο μας κοντὰ τῆς καὶ μαζί τῆς, ἐκλέγομε ἐλεύθερα τὸν Ἀρχηγὸ τῆς Ἐκκλησίας μας πάντοτε. Καὶ ἐμεῖς τῆς ἀφιερώνουμε τὴν ἀγάπη μας καὶ τοὺς ταπεινοὺς κόπους καὶ τὸν καλὸ μας ἀγώνα.

Τὴν ἐγγνωμοῦμε καὶ εὐχαριστοῦμε τὸν Ἀρχηγὸ τῆς τὸν Ἐξοχώτατο Πρόεδρό τῆς κ. Μοχάμεντ Χόσνι Μουμπάρεκ, τὴν Κυβέρνησή του καὶ τὸν λαὸ τῆς.

Τὸ ἑλληνορθόδοξο Πατριαρχεῖο μας συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως πορεύεται εἴκοσι αἰῶνες. Ζῆ τὸν Χριστόν, πὸν χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας εἶναι ὁ Αὐτός. Εἴμαστε σήμερα Ἕλληνες καὶ Ἀραβες Ὀρθόδοξοι, καὶ συνεχίζομε τὴν πορεία μας μὲ πίστι, ἐλπίδα καὶ ἀγάπη. Ἔχουμε ἐδῶ τὴς Κοινότητές μας καὶ σ' ὅλην τὴν Ἀφρικήν. Οἱ Ἕλληνες μὲ τὰ δικὰ μας ἦθη καὶ παραδόσεις τοῦ Γένους μας καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, παντοῦ σ' ὅλην τὴν Ἀφρική, καὶ οἱ Ἀραβες Ὀρθόδοξοι κυρίως ἐδῶ. Ἐνωμένοι πορευόμεθα καὶ ἀγωνιζόμεθα, σὲ μιὰ ἐποχή, πὸν ἡ Ἀφρική κινεῖται, μὲ καταστάσεις, περιστάσεις, πὸν δὲν εἶναι ὁμοιες, ἀλλὰ, πὸν φανερώνουν, ὅτι οἱ Ἀφρικανοί, ἐλεύθεροι τώρα ζητοῦν δικαιοσύνην, νὰ μὴ ποροῦν, καὶ νὰ μὴ πειροῦν καὶ δὲν δέχονται, δικαίως, τὴς φυλετικῆς διακρίσεις.

Τὰ παιδιὰ τοῦ Πατριαρχείου μας, ὅπως θέλει ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του, σὲ ὅλες τὴς χώρες τῆς Ἀφρικής, προσφέρουν τὸν ἀγώνα καὶ τὸ χρέος τους, καὶ αὐτὴν τὴν πορείαν θὰ ἀκολουθεῖ ὁ θρόνος τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ὅπως γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος ἢ Ἕλληνας, βάρβαρος, σκύθης, ἄρσεν ἢ θήλυ, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός». Ἡ Ἀφρική ἀγωνίζεται νὰ γίνῃ καινὴ κτίσις. Ἡ Ἐκκλησία μας πρέπει, ὅσο μπορεῖ νὰ ναι μαζί τῆς. Νοιώθουμε τὴν ἀποστολή μας, καὶ εἴμαστε καὶ θὰ μείνουμε προκεχωρημένα φυλάκια τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τοῦ Γένους.

Εἴμαστε λίγοι οἱ Ὀρθόδοξοι εἰς τὴν Ἀφρικήν. Εἴμαστε, ὅτι μείναμε, τὸ λῆμμα, ἡ μικρὰ ζύμη, πὸν μπορεῖ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, νὰ ζυμώσει ὅλο τὸ φύραμα. Ὁ Θεὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν μετροῦνε μὲ μέτρα καὶ σταθμὰ ἀνθρώπινα, γιὰ τὴν καὶ οἱ λίγοι εἶναι πολλοί, ὅταν ὁ ἀγώνας των εἶναι καλὸς καὶ ἔχει μέσα του πνοὴν Θεοῦ.

Προσφέρει τὸ ἑλληνορθόδοξο Πατριαρχεῖο μας τὴν κληρονομιά τοῦ Γένους μας. Πανανθρώπινη διαθήκη, γιὰ ὅλους, μὲ τὴν βοήθεια καὶ ἐνίσχυση τῆς Πατριδος μας, πὸν τὴν ἀγαποῦμε καὶ τὴν εὐχαριστοῦμε.

Μὲ τὰς Κοινότητες ὅλας καὶ ἐδῶ καὶ παντοῦ εἰς τὴν Ἀφρικήν συνεργαζόμεθα καὶ παλαίουμεν, γιὰ νὰ δώσωμε ὅσο μποροῦμε ἀγάπη στοὺς Ἀφρικανούς, μιὰ πὸν ὅσοι ἐδῶ γεννηθήκαμε, εἴμαστε καὶ Ἀφρικανοί.

Τὸ Πατριαρχεῖο μας εἶναι ὑπερήφανο διὰ τὴν πορείαν καὶ τὸν ἀγώνα τῶν Κοινοτήτων, ἑλληνικῶν καὶ ἀραβικῶν, τῶν Παροικιῶν μας εἰς ὅλην τὴν Ἀφρικήν καὶ ζητεῖ τὴν συνεργασίαν των, καὶ προσφέρει τὴν ἰδική του. Εἴμεθα ἐνωμένοι, καὶ θὰ προχωροῦμε μαζί, στὸν δρόμο τῆς πορείας γιὰ τὸ καλὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἰδιαίτερα ζητῶ τὴν συνεργασία τῶν Κοινοτήτων Ἀλεξανδρείας καὶ Καΐρου καὶ τοῦ λαοῦ, πὸν εἶναι τὸ ἀγαπητὸ μου ποίμνιο, κοντὰ μου πάντα.

Εἰς τὴν ἱεροποστολήν μας τὴν πορείαν τῆς ἐνότητος θὰ συνεχίσουμε. Ζοῦμε τὴς δυσκολίες αὐτῆς τῆς πορείας, μὲ τὰς πολλὰς μας ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίας. Τὸ Πατριαρχεῖο μόνο τον ἔριψε τὸν σπόρον καὶ ἔφερε ὀλίγον καρπὸν. Θὰ ἀγωνισθεῖ γιὰ νὰ ναι ὁ καρπὸς πολὺς. Ἔχει τοὺς ἀφρικανούς ὀρθόδοξους εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἀφρικήν, εἰς τὴν Δυτικὴν καὶ Κεντρικὴν. Ἔχει εὖρει ἐνισχύσεις, ὄχι πολλὰς, εἰς τὴν πορεία αὐτή. Ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸ τοῦ Χριστοῦ, τῆς μαθητείας ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὄχι διὰ νὰ χωρίση τοὺς λαούς, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐνώση, δὲν ἀσκεῖ προσηλυτισμόν, ἀλλὰ μὲ γνώση τῆς πορείας του καὶ μὲ ἀβίαστο τὸ θέλημα τῶν Ἀφρικανῶν κηρύσσει τὴν Ὀρθοδοξία.

Οἱ Ἀφρικανοί, ἂν εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ, πιθανόν, αὐριοῦν ἂν ἀλλάξουν οἱ καιροί, νὰ εἶναι συνεχιστές τῆς παρουσίας τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὸν χῶρον αὐτόν.

Ποιὸς ξέρει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ;

Τὴν ἴδια πορεία ἀκολουθεῖ τὸ Πατριαρχεῖο μας διὰ τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανῶν, μὲ τοὺς διαχριστιανικούς Διαλόγους. Εἶναι προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ ἡ ἐνώση τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐδῶ, ἔξω ἀπὸ χριστιανικούς καθαρὰ χώρους, νοιώθουμε τὸ δράμα τῆς διαίρεσεως καὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν. Γι' αὐτὸ μένει τὸ Πατριαρχεῖο μας πιστὸν εἰς τὴν πορείαν τῶν Διαλόγων, «ἵνα πάντες ἐν ὧσι». Τὸ Πατριαρχεῖο μας θὰ μείνῃ μέλος ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Διαλόγων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Ἡ Οἰκουμένη Πορεία εἶναι παράδοσις τῆς Ὀρθοδοξίας μας. Καμιά Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ μένη κλειστὴ εἰς τὸν

ἐαυτὸν της. Πρέπει νὰ ἀγωνίζεται νὰ δῖνῃ ζωὴν Χριστοῦ εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ Πατριαρχεῖον θὰ πληρώσῃ τὸν ὄβολόν του εἰς τὴν πορείαν αὐτήν. Χρέος μας εἶναι ἡ μία ποίμνη καὶ ὁ Ἕνας Ποιμὴν, ὁ Χριστός, διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν, ὄλου τοῦ κόσμου καὶ τῆς κτίσεως. Εὐχομαι νὰ μὴν ἀλλάξῃ τὸν δρόμον αὐτὸν ἢ Ὁρθοδοξία μας, ἀλλὰ νὰ τὸν συνεχίξῃ καὶ νὰ τὸν ζῆ.

Καὶ ὁ Διάλογος αὐτὸς τῆς ἐνότητος νὰ προχωρήσῃ σὲ μᾶκρος καὶ βάθος μὲ ὄλες τις θρησκείες καὶ προπάντων μὲ ὄλες τις μονοθεϊστικὲς Θρησκείες, μὲ τὸ Ἰσλάμ, μὲ τὸν μωαμεθανικὸν Κόσμον. Τὸ Πατριαρχεῖον μας ἔχει αὐτὸ τὸ καθῆκον, ἀφοῦ ζεῖ μέσα εἰς τὸν Ἰσλαμικὸν Κόσμον καὶ ἡ ζωὴ του εἶναι δεμένη μὲ τοὺς ἀδελφούς Μουσουλμάνους, ποὺ εἶναι παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ πιστεύου εἰς ἓνα Θεόν.

Καὶ ἐρχομαι εἰς τὴν πορείαν τῆς Ὁρθοδοξίας μας πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον. Μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἶναι ἡ ὥρα μας, ὥρα Χριστοῦ, ὁ καιρὸς Του, γιὰ νὰ προσφέρουμε εἰς τὰ παιδιὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, ἐνότητα, ὄχι διαίρεσιν, εἰρήνην, ὄχι πόλεμον, δικαιοσύνην, ὄχι ἀδικίαν, ἀγάπην, ὄχι μῖσος.

Ἡ πορεία αὐτή, νομίζω, δὲν ζητεῖ μόνον κοινὴν ἔκφρασιν καὶ διατύπωσιν τῆς ἀληθείας τῆς πίστεως τῆς Ὁρθοδοξίας, μὲ λόγους καὶ ἐννοίας, ποὺ θὰ ἐννοῆ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι μιὰ ζωντανὴ ἀπάντησιν εἰς τὰ προβλήματα, τὰ αἰτήματα καὶ τὰς ἀγωνίας τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ καιροῦ μας, εἰς τὴν πάλιν τῶν ψυχῶν καὶ τῶν πνευμάτων, μιᾶς ἐποχῆς, ποὺ ἀληθινὰ ἀγωνιᾷ, καὶ πονεῖ γιὰ μιὰ νέα γέννα, τώρα ποὺ τελειώνει ὁ αἰώνας μας καὶ ἀρχίζει σὲ λίγο ὁ εἰκοστὸς πρῶτος αἰώνας.

Ἡ Ἐκκλησία ἢ Ὁρθόδοξος, χθὲς καὶ σήμερον εἰς τοὺς αἰώνας ἢ Αὐτὴ, ἔχει μέσα Τῆς τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀγάπην, νὰ μείνῃ μὲ τὸν λόγο καὶ τὴν ζωὴ της κοντὰ εἰς τὰ παιδιὰ της, μαζί μὲ τὰ παιδιὰ της, μὲ κάθε ἄνθρωπο.

Ἐφθασε ἡ ὥρα μιᾶς συνεργασίας τῶν Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ζωντανῆς σὲ κάθε βῆμα τῆς ζωῆς των, ποὺ σημαίνει τὴν συμμετοχὴ τῆς ζωῆς κάθε Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας, στὴν ζωὴν τῆς ἄλλης, γιὰ νὰ μπορέσουμε μὲ θυσία καὶ προσφορὰ νὰ βαστάζουμε («ἀλλήλων τὰ βάρη»), τὸν πόνο μας, τὴν δίψα καὶ πείνα μας, τὰ δάκρυά μας, τὴν χαρὰ μας. Αὐτὸ ποὺ μᾶς εἶπε ὁ Χριστὸς γιὰ τὴν Ἐκκλησία Του καὶ ὄλο τὸν Κόσμον («κλαίει μετὰ κλαιόντων καὶ χαίρει μετὰ χαιρόντων»), μὲ τὸν λόγο τοῦ ἀποστόλου Του.

Σηκάνει εἰς τοὺς ὄμους της ἡ Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας διὰ μέσον τῶν αἰώνων μιὰ ζωὴ δική της, Θεολογία ποὺ ἀνοίξε ὀρίζοντες δι' ὄλην τὴν Ἐκκλησίαν, αἰρέσεις ποὺ ἐγιναν αἰτία νὰ διατυπώσῃ τὸ πιστεύω της, διωγμούς ποὺ ἐχάρισαν καρπὸς πολλοὺς μὲ τὸν θάνατον τοῦ κόκκου τοῦ σίτου, ἀκμὴν πορείας καὶ παρακμὴν, πτώσιν καὶ ἀνάστασιν, Πατέρας, μο-

ναχούς, ἀγίους, αἱρετικὸς, αἰχμαλώτους διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, μάρτυρας ὑπὲρ Χριστοῦ, δούλους, ἐλεύθερους, ἄνδρας, γυναῖκας, παιδιά, πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπ' ἀρχῆς ἕως τῶν ἐσχάτων, καὶ τώρα ἐμᾶς, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ἔλληνας εἰς ὄλην τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἔλληνας καὶ ἄραβας εἰς τὴν Αἴγυπτον. Εἴμαστε ἡ παρουσία τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ἀφρικὴ. Σηκῶνουμε αὐτὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία καὶ ζωὴ τοῦ Πατριαρχείου μας. Θα φανοῦμε ἀξιοὶ τοῦ «βάρους» αὐτοῦ, γιὰ τὴν πίστεύω, ὅτι μὲ τὸν Θεόν μας, τὸ Χριστὸ μας, τὸ φροστὶν μας θὰ εἶναι «ελαφρόν». Δὲν φοβούμεθα, θὰ μένουμε ἀγωνιστὲς καλοί.

Σᾶς παρακαλῶ νὰ προσευχηθῆτε διὰ τὴν Ἐκκλησία μας εἰς τὴν Ἀφρικὴ ποὺ εἶναι τὸ Παλαίφατον Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, κληρονομία Χριστοῦ διὰ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἁγίου Μάρκου.

Παρακαλῶ ὄλους Σας νὰ μὲ ἐνισχύσετε, παρακαλῶ τὸν λαόν, τὸν κλήρον καὶ τοὺς ἀγαπητοὺς Συνοδικὸς Ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς, ποὺ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή μου ἔδειξαν τὴν ἀγάπην των.

Ὁ Θεὸς μαζί Σας.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ προσφώνησις τοῦ Ἁγίου Μέμφιδος πρὸς τὸν Μακαριώτατον ἐξεφωνήθη εἰς τὴν ἀραβικὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐρμουπόλεως κ. Παύλου καὶ περιλήψις αὐτῆς εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰωαννουπόλεως κ. Παύλου καὶ εὐθύς ἀμέσως ἐγένοντο αἱ προσφωνήσεις ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀντιπροσωπειῶν κατὰ τὴν ἐξῆς σειράν: ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κ. Μαξιμίμου (Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον), ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐπιφανείας κ. Ἡλία (Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας), ὑπὸ τοῦ Πανιερ. Ἀρχιεπισκόπου Διοκαισαρείας κ. Ἰακώβου (Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύων), ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὁδησσοῦ καὶ Χερσῶνος κ. Σεργίου (Πατριαρχεῖον Μόσχας), ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀρντεάλ (Τρανσυλβανίας) κ. Ἀντωνίου (Πατριαρχεῖον Ρουμανίας), ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Χωρεπισκόπου Σαλαμῖνος κ. Βαρνάβα (Ἐκκλησία Κύπρου), ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Σεραφεῖμ (Ἐκκλησία Ἑλλάδος), ὑπὸ τοῦ Μακαρ. Μητροπολίτου Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωροθέου, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Τζιοβάννι Μορέττι, Ἀποστολικῶ Νουντσίου εἰς τὸ Κάιρον, ὅστις μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Μπάρι κ. Μαριάνου Μαγκράσσι καὶ τοῦ Ἀποστολικῶ Βικαρίου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Monsegneur κ. Σανπιέρι ἐξεπροσώπησαν τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τοῦ Βοηθοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Π.Σ.Ε. Καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου Σάμπεφ καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Νταμαγχοῦρ κ. Βασιλείου (Κοπτικὴ Ἐκκλησία).

Ἡ προσφώνησις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπροσω-

Ὁ Μακ. Πατριάρχης κ.κ. Παρθένιος δέχεται τὰς συγχαρητήριους εὐχὰς Κλήρου καὶ Λαοῦ μετὰ τὴν ἐνθρόνισίν του.

πείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Σεραφεῖμ, εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Τυχόντες τῆς ὑψίστης τιμῆς καὶ τῆς ἀνεκφράστου χαρᾶς, μετὰ τοῦ Ἁγίου Ἀδελφοῦ, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερρών καὶ Νιγρίτης κ. Μαξίμου, εἰς μίαν ἀπὸ τὰς χρυσᾶς σελίδας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἐκπροσωπῶμεν τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Μακαριώτατον Πρόεδρον Αὐτῆς, Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριον Κύριον Σεραφεῖμ, κατὰ τὴν ἱερωτάτην ταύτην στιγμήν τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Μακαριότητος ὡς Πατριάρχου τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, μέχρι μνελοῦ ὁστέων τὴν χαρὰν καὶ τὴν τιμὴν ταύτην αἰσθανόμεθα. Διότι γεγονός μέγα ἐν τῇ Διαδοχῇ Σεπτῶν Μεγάλων Ἀθανασίων καὶ Κυρίλλων καὶ τόσων ἄλλων διακεκοιμένων πατριαρχικῶν μορφῶν, συναριθμεῖται σήμερον, διὰ τῆς ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Καρθαγένης ἀναρρήσεως τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Μακαριότητος εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Θρόνον Ἀλεξανδρείας.

Διαδέχεσθε, Μακαριώτατε Δέσποτα κ. κ. Παρθένιε, ἐν ταῖς Δέλτοις τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας

πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως διαλάμπαντα καὶ ἤδη βουλή Κυρίου ἐν μακαρία ἀναπαύσει συναριθμούμενον Κυρὸν Νικόλαον τὸν ΣΤ', ὡς ὁ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι νέος «Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, Λιβύης, Πενταπόλεως, Αἰθιοπίας καὶ πάσης Ἀφρικῆς, Πατῆρ Πατέρων, Ποιμὴν Ποιμένων, Ἀρχιερεὺς Ἀρχιερέων, τρίτος καὶ δέκατος τῶν Ἀποστόλων καὶ Κριτῆς τῆς Οἰκουμένης», ὡς ἔδοξε τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, κομίζων ἐκ τῆς παλαιφάτου μητροπόλεως Καρθαγένης λαμπρότητα, ἱερὰν καὶ στίλβουσαν πνεύματος καὶ σοφίας, οὐχ ὑστεροῦσαν τῆς τῇ Ὑμετέρα Θειοτάτῃ Μακαριότητι νῦν παραδιδομένης λαμπαδηδρόμου οἰκοστροφίας ἐν τῇ Δευτέρῃ ὀρθοδόξῳ πνευματικῇ Ὀλκάδι τῆς ἐπὶ γῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὡς Κορυφαῖος Πνευματικὸς Ἡγέτης ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ Γωνίᾳ τῆς Γῆς, Μακαριώτατε, θὰ ἔχετε τὸ μέγα καὶ ζηλευτὸν προνόμιον νὰ συνεχίσετε διαποιμαίνων ψυχὰς, ὑπὸ τὴν πεμπτοσύνην τῆς ἀγιογραφικῆς διακηρύξεως «...οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλληνι, οὐκ ἐν δούλῳ οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θῆλυ, πάντες γάρ... εἰς ἐν Χριστῷ» (Γαλ. 3,28), ἥτις εἰς τοὺς κρισίμους καιροὺς μας πρέπει νὰ σελαγίζῃ ὑπὲρ τὴν οἰκουμένην δόσκληρον, ὡς σωτήριος ἐπιταγὴ διὰ τὴν συναδέλφωσιν πάντων τῶν λαῶν, παντὸς χρώματος καὶ φύλου καὶ ὡς ἀσφαλὲς ἐδραῖωμα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς πολυποθίτου παγκοσμίου

είρηνης, επί καταργήσει εξοντωτικών εξοπλισμών γης και αϊθέρων και εις τήν διαβίωσιν ανθρώπων, ψαλλόντων τὰ ἄσματα τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλευθερίας και τῆς εὐτυχίας.

Τοιούτων μηνυμάτων κομισταὶ γινόμενοι, Μακαριώτατε και Θειώτατε Προκαθήμενε τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μεταφερομεν σὺν τούτοις τὰς διαπύρους ἀδελφικὰς εὐχὰς τοῦ τε Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος Κυρίου Κυρίου Σεραφεῖμ και συμπάσης τῆς Σεπτῆς Ἑλλαδικῆς Ἱεραρχίας, ὑπὲρ ἐπιτυχίας τοῦ ὑψηλοῦ Σας ἔργου και ὑπὲρ ὑγείας και μακροημερεύσεως τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Μακαριότητος, ὁμοῦ μετά τῶν ἐνθέρμων συγχαρητηρίων ἡμῶν και πάντων, ἐπὶ τῇ λίαν ἐπαξία Ὑμῶν ἐκλογήῃ εις τὸν περίπυστον τούτον θρόνον, ἐπ' ἀγαθῶ παντὸς τοῦ χριστεπωνόμου πληρώματος.

Μακαριώτατε και Θειώτατε Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας Κύριε Κύριε Παρθένιε, εἶψαν τὰ ἔτη Σου, ἔτη μακρά, ὑγιεινὰ κατ' ἄμφω και ὑπὸ τὴν σκέπη Κυρίου ἀδιαλείπτως εὐλογημένα.

Εἰς τὴν ἐνθρόνισιν παρέστησαν ἐπίσης: ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὁ ἐν Καίρῳ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀ. Νομικός και ἐκ μέρους τῆς Διευθύνσεως Ἐκκλησιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ὁ Ὑποδιευθυντῆς αὐτῆς κ. Ἀθαν. Ἐξηντάρης, Πληρεξούσιος Ὑπουργὸς Β'. Ἦταν ἐπίσης παρόντες οἱ ἐν Καίρῳ και Ἀλεξανδρεία Γενικοὶ Πρόξενοι τῆς Ἑλλάδος κ. κ. Ἰ. Ζέππος και Π. Βλασόπουλος, καθὼς και ὁ Σύμβουλος τῆς Ἑλλ. Πρεσβείας κ. Δαραζίκης.

Ὁ Μακ. Πατριάρχης, ἐν μέσῳ τῶν Σεβ. Ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν Αἰγυπτιακὴν Κυβέρνησιν ἐξεπροσώπησε ἀντιπροσωπεῖα ὑπὸ τὸν Διοικητὴν Ἀλεξανδρείας, ἐνώ

οἱ ἐν Ἀλεξανδρεία Πρόξενοι τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Κύπρου, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Φινλανδίας και τῆς Σουηδίας ἐξεπροσώπησαν τὰς οἰκείας αὐτῶν Κυβερνήσεις.

Τὴν ἐνθρόνισιν παρηκολούθησαν ὡσαύτως και ὁ Γενικός Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς Δρ. Γαβριήλ Χαμπίμπ, ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τῶν Μελχιτῶν και τῶν Ἀρμενίων, οἱ Πρόεδροι τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων και Σωματείων Αἰγύπτου, οἱ μαθηταὶ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων Ἀλεξανδρείας κ.λπ. Τιμὰς ἀπέδιδε ἡ ἱστορικὴ Ἑλληνικὴ Φιλαρμονικὴ Ἀλεξανδρείας.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Μετροπόλι» ἐπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου και τῶν Ὁρθοδόξων ἀντιπροσωπειῶν ὑπὸ τοῦ Πραέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας κ. Παν. Σούλου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ἀντηλλάγησαν προσφωνήσεις μεταξύ τοῦ Μακ. Μητροπολίτου Πράγας κ. Δωροθέου ἐκ μέρους τῶν προσκεκλημένων και τοῦ Μακ. Πατριάρχου.

Τὴν πρωίαν τῆς Δευτέρας ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπεσκέφθη τὸν ἐν Ἀλεξανδρεία Γενικὸν Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος κ. Π. Βλασόπουλον, τὸ Μουσεῖον Καβάφη και τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Καθηγητοῦ Εὐγενίου Μιχαηλίδη, πού στεγάζονται ἐντὸς τοῦ κτιρίου τοῦ Προξενείου, κ.λπ. Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις αὐτάς, καθὼς και εἰς ἕλας τὰς ἄλλας ἐξόδους, τὴν ἀντιπροσωπεῖαν μας συνώδευον λίαν φιλοφρόνως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωαννουπόλεως κ. Παῦλος και ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Νικοπόλεως κ. Χρυσόστομος.

Τὴν μεσημβρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας τὰ μέλη τῶν ἀντιπροσωπειῶν παρεκάθησαν εἰς γεῦμα, παρατεθὲν ἐν Ἀμπευκίρ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ ὁμώνυμου παραλιακοῦ κέντρου, ὁμογενοῦς κ. Τσαπάρα. Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν τὸσον ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης, ὅσον και οἱ Σεβασμιώτατοι και Θεοφιλέστατοι Ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου.

Τὴν ἐπομένην, Τρίτην 10ην Μαρτίου, ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἐπέστρεψεν ἀεροπορικῶς εἰς Ἀθήνας, προπεμφθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Μακ. Πατριάρχου και πολλῶν Ἀρχιερέων.

ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ τοῦ νέου Πάπα και Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας και πάσης Ἀφρικῆς Π Ο Λ Α Τ Α Ε Τ Η.

† Ὁ Σερρών και Νιγρίτης ΜΑΕΙΜΟΣ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΝ ΤΗΣ Α.Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ Κ.Κ. ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑ·Ι·ΡΟΝ

Κατ' ἐπικρατήσασαν παλαιῶν συνήθειαν ἑβδομάδα μίαν μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει τῆς Ἀλεξανδρείας, λαμβάνει χώραν δευτέρα ἐνθρόνισις ἐν Καίρῳ ἐν τῷ Πανσέπτῳ Καθεδρικῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Οὕτω τὴν Παρασκευὴν, 13ην Μαρτίου 1987, ἡ Α.Θ. Μακαριότης ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Παρθένιος, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Πηλουσίου κ. Βαρνάβα, Μέμφιδος κ. Διονυσίου καὶ Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Τιμοθέου, ἀνήλθε εἰς Καίρον ἐνθα τοῦ ἐπεφυλάχθη θερμὴ ὑποδοχὴ ὑπὸ τῶν συγκεντρωθέντων πιστῶν, τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βαβυλώνος κ. Πέτρου καὶ τοῦ Κλήρου τῆς Ἐπιτροπείας Καίρου, ἐν τῷ Πανσέπτῳ Καθεδρικῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὅπου ἀνεπέμφθη σύντομος δέησις.

Τὴν Κυριακὴν, 15ην Μαρτίου, παρουσία τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὅστινες παρέστησαν καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τοῦ Παπικοῦ Νουντσίου, τῶν Κοπτῶν, τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, τῶν Ἀρμενίων, τῶν Κοπτοκαθολικῶν, τῶν Μαρωνιτῶν, τῶν Γκρεκοκαθολικῶν, τῶν Διαμαρτυρομένων, τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Καίρου, τοῦ Πρέσβευος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀντωνίου Νομικοῦ μετὰ τῶν διπλωματικῶν ὑπαλλήλων, τῶν Στρατιωτικῶν Ἀκολούθων, τῆς διευθυνούσης τὸ Γραφεῖον Τύπου, τοῦ Ἐπιτετραμιμένου τῆς Κύπρου, τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Καίρῳ κ. Ἰωάννου - Ἀλεξ. Ζέπου, πολλῶν διπλωματῶν τῶν χριστιανικῶν Κρατῶν καὶ πλήθους πιστῶν, ἡγουμένων τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τῆς Ἑλληνικῆς Παροικίας, ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρόνισεως.

Κατ' αὐτὴν τὸν Πάπαν καὶ Πατριάρχην κ.κ. Παρθένιον προσεφώνησε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Τιμόθεος ὡς ἑξῆς:

Ἀκολουθῶντας παράδοσι παλαιὰ ἀνέβηκες σὺν Καίρῳ, τὴν «Θεοφύλακτον» πόλιν. Ὡδήγησες, Μακαριώτατε, τὰ δῆματά Σου σὺν ἴγνη τῶν προκατόχων Σου Πατριαρχῶν.

Καὶ νά, στέκεσαι, ὅπως σιάθηκες σὴν Ἀλεξανδρεία, τὴν ὥρα αὐτὴ τὴν ἱερῇ, ἐνώπιον τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Χαίρει ὁ πιστὸς λαὸς καὶ συγκαίρει, γιὰ τὸν πνευματικὸν του ποιμένα ὑποδέχεται.

Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἀγιωτάτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν περιβάλλον τὸν Θρόνον Σου. Ὁ Μέγας Ἰωάννης καὶ Πρόντις τοῦ Ἄζχαρ Σείτης Γκάνι ἐλ Χάκ - Ἄλν Γκάνι ἐλ Χάκ, οἱ Ἐντιμώτατοι Ἀρχόντες τῆς Χώρας, πὺν μᾶς φιλοξενεῖ καὶ τῆς παιριδος μας, με ὅσους τὰ πρῶτα φέρον ἀξιώματα, πρὸ τοῦ θρόνου Σου.

Στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀλεξανδρείας, ἐπισκοπὴ Σου Πάπα καὶ Πατριάρχα, ἀνήκει καὶ τὸ Καίρον, ἡ

πολυπληθὴς καὶ μεγάλη πρωτεύουσα τῆς εὐλογημένης γῆς τοῦ Νείλου, τῆς Αἰγύπτου.

Μακαριώτατε Δέσποτα, τὶς θαυμίδες ἀνέβηκες τοῦ θρόνου Σου τοῦ Ἐπισκοπικοῦ, σὴν δευτέρα ἔδρα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Σου, σὺν Πάνοσιτο Καθεδρικῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ, πὺν σὺν ὄνομα τιμᾶται τοῦ πατρὸς τῆς ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ.

Κλῆρος καὶ λαὸς σὲ περιβάλλον με τὰ αἰσθήματα τοῦ σεβασμοῦ, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς, πὺν Σοῦ πρόπον. Καὶ Σὺ, ἐκλεκτὸς τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ, ἀτινίζεις πρὸς αὐτοὺς. Διαβλέπεις. Διαισθάνεσαι τὸν ὀραματισμὸν τους, τὴν προσδοκία τους, τὴν ὅποια ἐλπὶδα, πὺν ἀναθέτουν σὲ Σένα.

Ἀτινίζεις, ἀπὸ τοῦ θρόνου Σου τὸ ὕψος, με ταπεινοφροσύνη καὶ ἀπλότητα πιστεύουμε. Θὰ ἤθελες, ἴσως, νὰ ἦσουν ἀνάμεσά τους. Νὰ μὴ ξεχωρίζεις ἀπ' αὐτοὺς. Ἀναλογίζεσαι τὸ ὕψος καὶ τὸ βάθος τῆς εὐθύνης, πὺν Σοῦ ἀνέθεσε ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ Ἐκεῖνος μόνος σώζει τὴν Ἐκκλησία Του. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ «ἀλλοίωση» αὐτῆ δὲν εἶναι ἔργο ἀνθρώπου, ἀλλὰ «ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου».

Σοῦ ἔγραφα, Μακαριώτατε, πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες γιὰ τὶς ἐορτές: «Ἐὐχόμαι ὁ καινούργιος χρόνος νὰ εἶναι γιὰ ὅλους μας χρόνος προσευχῆς καὶ εὐθύνης». Καὶ νά, Μακαριώτατε, ὅτι τραγὴ ἡ εὐθύνη Σου με τὸν καινούργιο χρόνο, ἐναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ Του, καὶ γι' αὐτὸ πολλὴ πρόπει καὶ ἡ προσευχὴ ὅλων μας γιὰ Σένα καὶ γιὰ ὅλους μας.

Θάταν ἄπρεπο πρὸς τὴν ἱερῇ στιγμή νὰ φανῶ ρηχὸς καὶ νὰ ἀναλυθῶ σὴν ἐξύμνησι τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἰκανοτήτων Σου. Γιατὶ εἶσι καὶ τὸν κίνδυνον διατρέχω νὰ φοραθῶ κολακέων, πρᾶγμα ξένο πρὸς τὸν τρόπο μου, καὶ τὴν ἰδική Σου φρόνησι νὰ παρασύρῃ σὲ ὑπερφροσύνη. Σιὸς καιροὺς δὲ καὶ σὶς περιστάσεις, πὺν ζοῦμε δὲν ἀρμύζει ὑπερφροσύνη, ἀλλὰ σέφερι ἀληθινὴ καὶ συνετὴ γιὰ τὸ χάρισμα τῆς πίστεως καὶ τῆς θέσεως πύ, ὁ Θεὸς σύμφωνα με τὸ δίκαιο μέτρο Του, μᾶς ἔχει δώσει, ὅπως τονίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «μὴ ὑπερφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως» (Ρωμ. ιβ' 3).

Ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, μέσω τῆς Ἐκκλησίας Του, Σοῦ ἐμπιστεύθηκε, Μακαριώτατε, τὸ βαρὺ φορτίο τῆς διαπομπάνσεως τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, πὺν τὰ ὀριά της ἐκτείνονται ἀπὸ τὴν πύλη τῆς Ἀφρικῆς, τὴν Ἀλεξανδρεία μέχρι τὸ ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἑλπίδος. Γι' αὐτὸ καὶ ἐμεῖς ὅλοι, οἱ συνεπισκοποὶ Σου, οἱ συμπροσβύτεροι καὶ ὁ πιστὸς λαὸς, με καλὴν καὶ πολλὴν τὴν ἐλπίδα προσβλέπουμε πρὸς Σέ.

Σὲ θέλουμε λειτουργὸν τοῦ θουσιαστηρίου, τῆς τραπέζης τοῦ Κυρίου, καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Τοῦ ἀνθρώπου τοῦ καιροῦ μας, πὺν συμ-

πνίγεται μέσα στον κόσμο της φθοράς και της ἀρνήσεως κάθε πνευματικῆς ἀξίας. Τοῦ ἀνθρώπου, πὸν θαυμάζει τὴν ἀναίδεια σὺν ἀρετῇ καὶ εὐαγγελίζεται τὸ πνεῦμα γιὰ ἀλήθεια. Τοῦ ἀνθρώπου, πὸν τὴν ἀδικία τὴν ὀνομάζει δικαιοσύνη καὶ τὴν καταπίσει ἐλευθερία. Τοῦ ἀνθρώπου, πὸν ἀνατρέπει τοὺς ὄρους καὶ τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ διαστρέφει τὸ ἔργο καὶ τὴν δημιουργία τοῦ Θεοῦ. Τοῦ ἀνθρώπου, πὸν νοσταλγεῖ τὴν εἰρήνη καὶ ἐξοπλίζεται γιὰ πόλεμο. Τοῦ ἀνθρώπου, πὸν γίνεται «εἰκονοκλάστης» καὶ καταστρέφει τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πῶς καὶ μέσα του. Γιατὶ λημονεῖ ὅτι «εἴμαστε μιὰ χούφτα λάσπη γεμάτη ἀπὸ Θεοῦ» (Ν. Καζαντζάκης). Τοῦ ἀνθρώπου τοῦ παραλόγου καὶ τῆς παραφροσύνης, πὸν «ὁ Θεὸς παρέδωκεν εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα» (Ρωμ. α' 28).

Μακαριώτατε, μέχρι χθὲς ἦσοννα ποιμένας. Τώρα Σὲ κατέκτησε, ὁ Ἀρχιποιμένας Χριστός, Ποιμένα Ποιμένων. Μέχρι χθὲς ἦσοννα πατέρας. Τώρα Σὲ ἀνέβασε ἡ Ἐκκλησία νὰ εἶσαι Πατέρας Πατέρων. Μέχρι χθὲς ἦσοννα Ἀρχιερέας. Τώρα Σὲ ἔχρισε, ὁ Μέγας Ἀρχιερέας, Ἀρχιερέα Ἀρχιερέων. Σὲ ὠνόμασε τρίτον καὶ δέκατον τῶν Ἀποστόλων. Σὲ ἀνέδειξε διάδοχον Μάρκον τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων ἰδρυτοῦ.

Στέκεσαι σὲ χῶρο ἱστορικὰ ἀναπαλλοτριωτο. Θάλεγα μὲ τόλμη ὅτι «αὐτὸ τὸ χῶμα εἶναι δικό τους καὶ δικό μας». Γιατὶ μένει ἀλήθεια ἱστορικὴ ὅτι ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι δεμένος μὲ πολλὴ προσφορὰ τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ πρῶτα καὶ ὕστερα καὶ τώρα. Τί σημασία ἔχει, ἂν δὲν Σὲ περιβάλλει ἡ πρότερη αἴγλη καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ὁ ἀριθμὸς ὁ πολὺς τοῦ ποιμνίου Σου; «Μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸ ποίμνιο». Καὶ σὲ περασμένους χρόνους ὑπῆρξαν καιροὶ αὐχμηροὶ «διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὴν Ἀλεξάνδρειαν Χριστιανούς» (Πατριαρχικὰ Γράμματα πρὸς τὸν Τσάρον). Ὁ Θρόνος ὅμως τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου καὶ σιγῶν εὐαγγελίζετο μὲ τὴν φωνὴν τῆς φιλανθρωπίας πρὸς τοὺς ἐλαχίστους ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν πανσεβάσμια Μονὴ Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου.

Μικρὸ καὶ σήμερον τὸ ποίμνιο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Σου, μὲ τὰ ὅσα τὸ παρακολουθοῦν προβλήματα, πὸν τὴ λύσι τους ἀπὸ Σένα προσδοκᾷ. Μεγάλῃ ὅμως καὶ τρανῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ θρόνου Σου σὴν ὅλη Ἀφρική. Ἐοήμανε, ἀληθινά, ἡ ὥρα τῆς ἐξόδου. Τοὺς πρώτους σκαπανεῖς ἀνάγκη νὰ ἀκολουθήσουν οἱ ἐργάτες τῆς σπορᾶς τοῦ λόγου καὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς προσφορᾶς. Ὅσοι ταχθήκαμε καὶ εὐλογηθήκαμε νὰ περπατοῦμε ἐκεῖ, νὰ κρατοῦμε τὸν τόπο, συμπάσχουμε καὶ μὲ τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ μὲ τοὺς ὁμογενεῖς, γιὰ τὴν δικαιοσύνη τους καὶ τὴν ἐλευθερία τους καὶ ζητοῦμε καὶ Σένα, Μακαριώτατε, συνατιλήπτορα.

Σὲ θέλουμε πιστὸ θεματοφύλακα τῶν ὅσων πνευματικῶν ἀγαθῶν ἀποθησαύρισαν οἱ αἰῶνες σὲ διά-

βα τῆς ἱστορίας τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας. Τηρητὴ καὶ μεταλαμπαδευτὴ Σὲ θέλουμε τοῦ πνεύματος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τοῦ γράμματος. Ἐκεῖνος Σὲ «κάνωσε διάκονον καινῆς διαθήκης» ὄχι τοῦ γράμματος ἀλλὰ τοῦ πνεύματος· γιὰ τὸ γράμμα ἀποκτενεῖ ἐνῶ τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Β' Κορ. γ' 6). Σὲ θέλουμε ἄγρυπνο φρουρὸ τῶν ἀκαταλύτων καὶ ἀπαγραφάτων δικαιωμάτων ἀκαταμάχητο ἀγωνιστὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας, εἰρηνοποιὸ καὶ συμφιλιοτὴ τῶν λαῶν, συνεχιστὴ τοῦ ἔργου τοῦ ἀναγεννητικοῦ καὶ ἀνορθωτικοῦ, πὸν δὲν ἐπέτρεφαν οἱ καιροὶ νὰ προφθάσουν οἱ αἰοίδιμοι προκατόχοί Σου καὶ νὰ δλοκληρώσουν.

Σὲ θέλουμε τῆς ἀρετῆς πρόμαχο καὶ τῆς ἀληθείας βεβαίωσι. Καὶ σὲ τὸν ἀγῶνα Σου αὐτὸν τὸν καλόν, νὰ εἶσαι βέβαιος, Μακαριώτατε, θὰ ἔχῃς τοὺς ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς «συμπύχους» συναθλητῆς, «τὸ ἐν φρονούντες» ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου ἐν πάσῃ παρορησία, ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστός» (Φιλιπ. α' 22-27). Καὶ τὸν εὐσεβῆ Κλήρον καὶ τὸν πιστὸν λαὸν συμπαραστιάτην θὰ ἔχῃς.

Πλήρωμα τῆς διακονίας Σου τὸ αὐτὸ φρόνημα, ἢ αὐτὴ ἀγάπη «μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινώσει ἀλλήλους ἠγουμένοι ὑπερέχοντες ἑαυτῶν» (Φιλιπ. 6' 2-3). Ἄν δὲ καὶ πὸν διαφοροποιῶνται, ἢ διαφοροποιήσῃ, γιὰ τὰ πράγματα, τὰ πρόσωπα καὶ τὶς καταστάσεις, δὲν σημαίνει ἄρνησι, ἀλλὰ θέσι ἀντικειμενικῆ, εἰλικρινῆς καὶ ὄχι ἀντίθεσι ὑποκειμενικῆ. Γιὰ τὸ συμφέρον καὶ μόνον πάντα τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς μικρότητες καὶ ἰδιοτέλειες, πὸν ἀμαυρώνουν τὴν διακονία καὶ ταλαιπωροῦν τὸν Λαὸ τοῦ Θεοῦ.

Μακαριώτατε Δέσποτα, μὴ σαλευθῆ τὸ πνεῦμα Σου ἀπὸ τὸν ἴλιγο τοῦ ὕψους, τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν δόξα τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. Τὸ γνωρίζεις καλά! «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πὸν εἶναι μέσα μας» δὲν εἶναι «θρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ ἄσκησις σὺν ἀγιασμῶ». Δὲν εἶναι ἀκόμη «κατάκτησι» ἀξιωματίων, ἀλλὰ διακονία λειτουργικῆ, πὸν σημαίνει προσφορὰ χωρὶς προσμονὴ «ἀνταποδόσεως». Μᾶς τὸ δίδαξε Ἐκεῖνος, ὁ Ἕνας καὶ Μοναδικός, ὁ ταπεινὸς τῆς Ναζαρεθ Ἰησοῦς ὅτι «οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν... ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλη ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος» (Μάρκ. ι' 42-45).

Κάμε, Μακαριώτατε, τὸ ὕψος τοῦ θρόνου Σου ταπεινοφροσύνη, τὴν λαμπρότητα τοῦ ἀπλότητα καὶ τὴν δόξα του μαρτύριο. Σὲ μᾶς χαρίσθηγε τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνον νὰ πιστεύουμε σὲ Χριστό, ἀλλὰ καὶ νὰ πάσχουμε γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ» (Φιλιπ. α' 29).

Μνημόνευε τῶν μεγάλων μορφῶν καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ καὶ ὅλης ἐκείνης τῆς χορείας τῶν ἀγιοπαιδῶν

προκατόχων Σου, πὸν ἔταξαν σκοπὸ τῆς διακονίας τῶν τῆν ἀναγέννησι καὶ στόχευαν σὴν πνευματικὴ ἀνόρθωσι τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας.

Θέλησαν νὰ δειχθῆ ὁ θρόνος φάρος σὶν ἀδελφὸ ἀφρικανικὸ λαό. Ἐπιθυμία δική Σου, ἀσφαλῶς, εἶναι «φῶς Χριστοῦ» νὰ φανῆ, πὸν θὰ φωτίζη καὶ ἀγιάζη κάθε ἀνθρώπο, πὸν ἔρχεται σὶν κόσμο. Νὰ τὸν ὀδηγῆ σὴν λύτρωσι καὶ τῆν αἰώνια ζωῆ, πὸν εἶναι ἡ γνῶσι τοῦ Ἐνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Ἐκείνου, πὸν ἔστειλε ὁ Θεός, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἰωάννου ις' 3).

Σοῦ ἔδωκε ὁ Θεός, Μακαριώτατε, τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος. Γίνε «οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τῶν πνευματικῶν». Ἀγωνίσου γι' αὐτό.

Θὰ εἶναι ὁ ἀγῶνας Σου τραχύς. Θᾶρθουν σιγμῆς, πὸν μόνος, μονώτατος, «ὥσει νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ», θὰ ζῆς μὲ σύντροφο τὴν πολλὴ θλίψι καὶ τὴν πολλὴ ὀδύνη. Τότε, σὶς σιγμῆς αὐτῆς θυμῆσου, Μακαριώτατε, ὅτι «ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ ἐλπίδα καὶ ἡ ἐλπίς οὐ καταίσχυνει». Ἡ μόνωσί Σου νὰ γίνῃ «φυγὴ» μέσα σὴν ἔρημο τῆς ψυχῆς Σου. Νὰ τὴν δεχθῆς σὸν δοκιμασία. Νὰ ἀποβῆ ὄρα προσευχῆς, αὐτοσυγκέντρωσης, περισυλλογῆς. Καὶ τότε θὰ εἶναι ἡ θλίψι «δημιουργία». Θὰ εἶναι ἡ ὄρα, πὸν θὰ φωτισθῆ ἡ σκέψι Σου γιὰ τὴν ὀρθὴ πορεία.

Θᾶρθουν σιγμῆς καὶ ἡμέρες, πὸν πολλοὶ θὰ Σε πλησιάσουν. Τότε, Μακαριώτατε, δοκίμαζε «τὰ πνεύματα πόθεν εἰσὶν». Καὶ θᾶρθουν ἀκόμη ὄρες, πὸν θὰ «πληθύνουν οἱ θλίβοντές Σε καὶ πολλοὶ θὰ ἐπανίστανται κατὰ Σοῦ» θὰ λαλοῦν ματαιότητες καὶ δολιότητες ὅλην τὴν ἡμέραν». Τότε μνημόνευε τοῦ ψαλμικοῦ λόγου «προσωρῶμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ» (Ψαλμὸς ε').

Κάθε τὴν ζωὴν Σου «μέριμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν» (Β' Κορ. ια' 28) μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι «ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» καὶ ὅτι «ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι δική μας».

Κράτα, Μακαριώτατε, τὴν «ἀγία δειλία» σὴν ψυχὴ Σου. Ἔχε τὸν «θεϊκὸ φόβον» σὸ πνεῦμα Σου. Φέρε σὶὰ χεῖλή Σου, σὸν τῆς καρδιᾶς Σου ἀναζήτησι, διὰν «κατάμονος» θὰ διαλέγεσαι μὲ τὸν Θεὸ καὶ ζήτα καὶ πὲς Του «τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλεις ἀπ' ἐμοῦ».

Καὶ διὰν, Μακαριώτατε, θὰ στέκης ἐνώπιον τοῦ θνoιασθηρίου, σὲ σὺναξι λαιρευτικῆ καὶ τὴν ἀνάμικτη θὰ προσφέρῃς θυσία, «γιὰ τὶς δικές Σου ἁμαρτίες καὶ τοῦ λαοῦ τὰ ἀγνοήματα», τότε διὰν θὰ ὑψώγῃς φωνὴ καὶ χέρια γιὰ νὰ πῆς ὁ Ἐκείνου, πὸν ἀργίξει τὰ θονὰ καὶ πυροποῦνται», «νὰ ἐπιβλέψῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, νὰ δῆ καὶ νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν ἄμπελο, πὸν ἐφύτευσε ἡ δεξιὰ Του», τότε, παρακαλῶ, ὕψωνε τὰ

χέρια Σου σὲ θερμὴ προσευχῆ γιὰ τὴν «εὐσιμία τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἔνωσι τῶν πάντων», γιὰ τοὺς ἀνήμπορους ὄλου τοῦ κόσμου, γιὰ τοὺς πολλούς, πὸν ζοῦν σὶς πόλεις καὶ γιὰ τοὺς ὀλίγους, τοὺς ἐλαχίστους, πὸν ζοῦν καὶ μοχθοῦν σὲ κάποια γωνία τῆς ἀφρικανικῆς ζούγκλας, γιὰ αὐτοὶ ἐκεῖ «κρατοῦν τὸν τόπον» καὶ, μὲ τὴν χωρὶς ἀνταπόδοσι προσφορὰ τους, παρέχουν μαρτυρία ἀληθείας καὶ πίστεως.

Δαὲ τοῦ Θεοῦ. Μίλησα σὶν Πάπα καὶ Πατριάρχῃ μας ἔτσι ἀπλά. «Ὅπως ἔνοιωθε ἡ ψυχὴ μου.» Ἐφθάσα σὸ πέρασ τοῦ λόγου.

Μακαριώτατε, αὐτὸ πὸν διδάχθηκες σὶς Ἑλλίδος τὸ Ἀόφο, αὐτὸ πὸν τράνεψε μέσα σὴν ψυχὴ Σου, σὸν προσφορὰ γιὰ τὸν ἀνθρώπο, νὰ Σε ἐμπνέῃ σὴν πορεία Σου. Τῆς κοινῆς πνευματικῆς Τροφῆς Σχολῆς τῆς αὔρα ἡ πνευματικὴ νὰ ἐμψυχῶνῃ τὸν ἀγῶνα Σου. Ἀγῶνας εἶναι τὸ Πατριαρχικὸ λειτουργημα. Ἀγῶνας πνευματικός. Καὶ «ἡ πάλη δὲν εἶναι πρὸς σάρκα καὶ αἷμα, ἀλλά... πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκοτίους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις» (Ἐφ. σ' 12 κ.έ.). Δὲν θὰ μᾶς κολῆνῃ ὁ Θεός τόσο γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, ὅσο γιὰ τὴν εὐθύνη μας.

«...» Ἐντεινε, λοιπόν, καὶ κατευοδῶ καὶ Πατριάρχῃ, ἔνεκεν ἀληθείας καὶ προαίτητος καὶ δικαιοσύνης... Κύριος φυλάξει Σε, Κύριος σκέπη Σοι ἐπὶ χεῖρα δεξιάν Σου».

Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχῃς Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Παρθένιος ἀντιφωνῶν ἀνεφέρθη εἰς τὰ ὅσα εἶπε κατὰ τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐνθρόνισίν Του καὶ ἐτόνισε ὅτι ζητεῖ τὴν συμπαράστασιν ὅλων πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς Του.

Μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια πάντων εἰς τὴν Αἴθουσαν τοῦ Θρόνου, τὴν δὲ μεσημέριαν ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Καίρου παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου.

† Ὁ Κεντρὸς Ἀφρικῆς ΤΙΜΟΘΕΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπευθύνει θερμὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κέντρου διὰ τῆς ἀποστολῆς παντὸς εἶδους συγγράμματος ἀναφερομένου εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ γενικώτερον εἰς τὸ ἀντικείμενον μελέτης πασῶν τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Ἐκκλησίας Ἑλλάδος, Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήναι.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ(*)

Χαιρετίζοντας τὸν λαὸ στὸ Συλλαλητήριο (1.4), ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ εἶπε:

«Ἀδελφοί, Ἕλληνες,
πλήρωμα εὐσεβῆς τῆς Ἐκκλησίας μας,
πιστὰ τέκνα αὐτῆς,

Δὲν θὰ ὀμιλήσω ἐγὼ πρὸς τὴν ἀγάπη σας, ἄλλος θὰ εἶναι ὁ ὀμιλητὴς ἀπὸ μέρους τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας μας. Ὡς πρόεδρος ὅμως αὐτῆς ἐκφράζω θερμὰς τὰς εὐχαριστίας της διὰ τὴν πρόθυμον προσέλευσίν σας καὶ τὴ θερμὴν συμπαράστασίν σας εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας μας. Εὐχόμαι δὲ ὅπως ὁ Θεὸς αὐτῆς δομήτωρ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς φωτίζει καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην ὥραν τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἔθνους, πού εἶναι κι αὐτοὶ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα πράξουν τὸ πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν πατρίδα μας ἱερὸν χρέος των πού εἶναι σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ αὐτοδιοικητὸν τῆς Ἐκκλησίας.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 298 τοῦ ὑπ' ἀρ. 7 τεύχους.

Εἰς πάντας ὑμᾶς δέ, τοὺς παρόντες καὶ τοὺς νοε-
ρῶς μεθ' ὑμῶν εὐρισκομένους κατὰ τὴν κρίσιμον ταύ-
την στιγμήν εὐχόμαι πᾶν κατὰ Θεὸν ἀγαθόν.

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί».

Χαιρετισμὸ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν πιστὸ λαὸ στὸ Συ-
λλαλητήριο τῆς 1.4.87 στὸ Σύνταγμα καὶ ὁ Σεβ. Μητρο-
πολίτης Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑσθονίας κ. Αὐ-
γουστίνος, ὁ ὁποῖος εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν
διακινδυνεύει τὸ ὄψιστον ἀγαθὸν τῆς ἐλευθερίας τῆς
Ἐκκλησίας, ἀναγκαιοτάτης προϋποθέσεως διὰ τὴν ἐκ-
πλήρωσιν τοῦ ὕψηλοῦ αὐτῆς προορισμοῦ, συνετάχθη
καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ ὄλων τῶν
ἱεραρχῶν. Οὕτω ἡ Ἱεραρχία, διὰ πρώτην φοράν εἰς
τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
παρουσιάζεται ἡνωμένη καὶ δίδει τὴν ἱστορικὴν της
μάχην ὑπὲρ τοῦ αὐτοδιοικητοῦ καὶ τῆς αὐτονομίας αὐ-
τῆς... Ἡ Ἐκκλησία καὶ χωρὶς τὴν συμπαράστασιν τοῦ
κράτους δύναται νὰ ζήσῃ, ὡς ἀπέδειξαν αἰῶνες σκλη-

* Ἀποφῆ τῆς πλατείας Συντάγματος κατὰ τὸ ἐντυπωσιακὸ συλλαλητήριον τῆς 1ης Ἀπριλίου 1987.

Ἐνα τμήμα τοῦ λαοῦ, ἐνῶ διαδηλώνει κατὰ τῶν ἀντικκλησιαστικῶν ρυθμίσεων.

ρῶν διωγμῶν. Ἄλλὰ Ἑλλάς χωρὶς Ὁρθοδοξίαν δὲν δύναται νὰ ζήσῃ καὶ νὰ εὐτυχήσῃ. Ἡ ἐὰν ζήσῃ, θὰ ζεῖ καὶ θὰ κυλίεται εἰς τὰ τέλματα ἐνὸς ὕλιστικοῦ καὶ ἀθέου θείου, ἐνὸς τρόπου ζωῆς μὴ ἀνταποκρινομένου πρὸς τὰς ὑψηλὰς ἀγατάσεις τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἐν τῷ Χριστῷ καὶ μόνον εὐρίσκει τὴν ἀνάπαυσίν της... Σύνθημα ὄλων μας ἄς εἶναι τὸ "Ζητοῦμεν ἐλευθέραν, ζωντανὴν καὶ δυνατὴν Ἐκκλησίαν". Ἀπευθυνόμενοι δὲ πρὸς πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιόν της, ἄς εἴπωμεν μεγαλοφῶως: "ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ", διότι «εἶναι σκληρὸν νὰ λακτίζει κανεὶς πρὸς κέντρα».

Ἀντιπροσωπεῖα τῶν Ἱεραρχῶν παρέδωσε ἀμέσως μετὰ στὴ Βουλὴ τὸ ἀκόλουθο ψήφισμα:

Σήμερα τὴν 1η Ἀπριλίου 1987 χιλιάδες Ἑλληνες πολῖτες τοῦ Λεκανοπεδίου Ἀττικῆς, πιστὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συγκεντρωθήκαμε στὴν ἱστορικὴ πλατεῖα Συντάγματος τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁμόφωνα ἐψηφίσαμε:

1. Δηλώνουμε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴν πίστη καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἀφοσίωσή μας στὴ Μητέρα Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, στὴν διὰ μέσου τόσων αἰῶνων τροφὴ καὶ κιβωτὸ τοῦ Γένους μας.

2. Καταδικάζουμε τὸ συζητούμενο στὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων Νομοσχέδιο, τὸ δῆθεν περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, τὸ ὁποῖο ὁμῶς στὴν πραγματικότητα ἀποβλέπει στὴν ἀλωση τῆς Ἐκκλησίας, στὴν ὑποδούλωσή της στὴν ἐκάστοτε κυβέρνησι καὶ στὴ δέσμευσή της ἐλευθερίας της. Τὰ ἄρθρα 7, 8 καὶ 9 τοῦ Νομοσχεδίου δοῦναι γιὰ τὴν ἀπειλούμενη αἰχμαλωσία τῆς Ἐκκλησίας.

3. Ζητοῦμε νὰ ἀποσυρθεῖ ἀμέσως τὸ Νομοσχέδιο αὐτὸ ἀπὸ τὴ Βουλὴ, ὥστε γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία μὲ ἀγαθὴ διάθεση νὰ ἐπανεξετάσουν καὶ νὰ λύσουν ὀριστικὰ τὸ πρόβλημα.

4. Ἀπαιτοῦμε ὅπως ἐπιτέλους παύσει «ἅπαξ διὰ παντός» ἡ ἐπέμβαση τῆς πολιτείας στὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ μείνει ἐλεύθερη στὴν πορεία της, τὴν ὁποῖαν ὀριοθετοῦν οἱ ἱεροὶ Κανόνες, ἡ παράδοση καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

5. Ἐξουσιοδοτοῦμε τριμελῆ ἐπιτροπὴ νὰ ἐπιδώσει στὸν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς τὸ παρὸν Ψήφισμα, ποῦ ἐκφράζει τὴν ἀγωνία ἑκατομμυρίων Ἑλλήνων γιὰ νὰ διατηρηθεῖ ἡ Ἐθνικὴ ἐνότητά μας καὶ παρακαλεῖ νὰ ἀναγκασθεῖ στὴν ἀποφινὴ Συνεδρία τῆς Βουλῆς.

Οἱ ἐκπρόσωποι Κλήρου καὶ Λαοῦ:

Μητροπολίτης Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Ἱερώνυμος.

Πρωτοπρεσβύτερος Νικόλαος Αὐγερινόπουλος.

Στυλιανὸς Παπαδόπουλος, Καθηγητῆς.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1987
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ
ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΙΩΑΝΝΗ - ΠΑΥΛΟΥ Β'
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ Κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Τὴ συμπάραστασή του ἐξέφρασε ὁ ἴδιος ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος ὁ Β' μὲ προσωπικὸ μῆνυμά του μετὰ τὴν εὐκαιρία τοῦ Πάσχα στὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ γιὰ τὴ δοκιμασία τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ παπικὸ γράμμα

έχει ήμερομηνία 14 Άπριλίου 1987 και έφθασε δια της διπλωματικής οδού στα Συνοδικά γραφεία χθές. Το πλήρες κείμενό του έχει ως έξης:

«Πρός τον Μακαριώτατον Άρχιεπίσκοπον Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ.

“Αύτη ή ήμέρα, ήν έποίησεν ο Κύριος, άγαλλιασώμεθα και εύφρανθώμεν έν αύτῃ”
(Ψαλμός 117,24)

Κάθε χρόνο, οι άκολουθίες του Πάσχα μας οδηγούν να ζήσουμε, μέσα στην πίστη, την Άνάσταση του Ίησου Χριστού, του μοναδικού Σωτήρα μας, και καλούμαστε να γιορτάσουμε, όπως την Καινούργια Ημέρα, που ο Κύριος δημιούργησε για την Άνθρωπότητα όλόκληρη. Η ανθρώπινη φύση του Χριστού άπόλυτα μεταμορφωμένη άπό το “Άγιον Πνεύμα μέσα στην Άνάσταση, φέρνει στους ανθρώπους, άντρες και γυναίκες, όλων των έποχών και όλων των όμολογιών, το πιο συγκλονιστικό μήνυμα που είναι: Διά του Χριστού, έν Πνεύματι, είσαστε καλεσμένοι σε μία καινή και μυστηριακή ζωή, που δέν θα γνωρίσει τέλος.

Ένώ, λοιπόν, έτοιμαζόμαστε γι’ αυτές τις πασχάλινές γιορτές, άπευθύνω στη Μακαριότητά σας έναν άδελφικό χαιρετισμό ειρήνης και αγάπης.

Η κοινή πίστη στην Άνάσταση, όπως έκφράσθηκε στο Σύμβολο Νικαίας - Κωνσταντινουπόλεως και όμολογείται σε όλες τις άκολουθίες, μας ένώνει και μας έδραιώνει στην “έλπίδα της κλήσεως αυτού” (Έφεσ. 1,18). Λειτουργώντας τις πασχάλινές αυτές ήμέρες, πώς να μην ξαναθυμηθούμε ότι ή ζωή που δόθηκε άπό τον σαρκωθέντα Λόγο, δόθηκε με σκοπό να επιτευχθεί ή κοινωνία μεταξύ των μαθητών του, έπιβεβαιώνοντας την κοινωνία τους με τον Πατέρα και τον Υίο του Ίησου Χριστού (βλ. Α’ Ίωάν. 1,3); Αυτές τις ήμέρες αισθανόμαστε έπείγουσα την ανάγκη να άποκαταστήσουμε την πλήρη ένωση στην πίστη και στην αγάπη όλων εκείνων που πιστεύουν ότι ο Ίησους Χριστός είναι “ή όδός, ή αλήθεια και ή ζωή” (Ίωάν. 14,6).

Φέτος έχουμε τη χαρά να γιορτάζουμε μαζί, την ίδια μέρα, τη γιορτή του Πάσχα. Έτσι θα είναι έμφανεστερη ή μαρτυρία της έλπίδας μας και περισσότερο κοινή ή άγγελία: “την ζώνη την αιώνιον, ήτις ήν προς τον Πατέρα και έφανέρωθη ήμίν” (Α’ Ίωάν. 1,2).

Ένώ πολλοί άπό τους άδελφούς και τις άδελφές μας διερωτώνται σήμερα γύρω άπό την αξία και το νόημα της ζωής, που τόσο συχνά την έπιβουλεύονται ποικιλοτρόπως, όφείλουμε να τους άπευθύνουμε και να άπευβύνουμε και προς άλλήλους τη σωτηριώδη άγγελία του αναστάντος Χριστού προς τους Άποστόλους του: “Ειρήνη ήμίν” (Λουκ. 24,36). Τα λόγια αυτά συνοψίζουν όλα όσα ή αγάπη του Θεού έκανε και δέν έπαψε να κάνει για τον άνθρωπο και που άποτελούν πηγή άσφάλειας και ζωής.

Με λύπη πληροφορήθηκα ότι ή Έκκλησία σας άντιμετωπίζει δυσκολίες και φοβείται μήπως άπολέσει την άυτονομία στη λήψη άποφάσεων, που είναι ίδιον της Έκκλησίας δικαίωμα και άπαραίτητη στη διοίκηση της. Συμμεριζόμενος τις άνησυχίες σας, εύχομαι άπό καρδιάς, όπως με τον διάλογο και με την καλή θέληση όλων, έξευρεθεί μία λύση που θα σέβεται την κανονική παράδοση της Έκκλησίας.

Με τα αισθήματα αυτά, σας διαβεβαιώνω, Μακαριώτατε, για τη θαθεία και άδελφική μου αγάπη έν Χριστώ.

Άπό το Βατικανό, 14 Άπριλίου 1987

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ Ο Β΄.

(Άπό το Γραφείο Τύπου της Ί. Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 1 ΜΑΪΟΥ 1987

Ο κ. Κυβερνητικός Έπίτροπος δήλωσε άπαντώντας σε έρώτηση δημοσιογράφου, σύμφωνα με όσα άναγράφηκαν στον άθηναϊκό Τύπο, ότι το Γραφείο μας έδωσε στη δημοσιότητα το τηλεγράφημα του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχη μας κ. Δημητρίου προς τον κ. Πρωθυπουργό. Αυτό δέν είναι διόλου άκριβές. Το Γραφείο μας δέν έδωσε ποτέ τέτοιο τηλεγράφημα στη δημοσιότητα και γιατί δέν το είχε και γιατί δέν έχει την άρμοδιότητα να το κάνει (άρμόδιο είναι το γραφείο του άποδέκτη). Άπό όσα γνωρίζουμε, το Γραφείο Τύπου της Έρας Συνόδου έδωσε στη δημοσιότητα το τηλεγράφημα του Παναγιωτάτου προς τον Μακαριώτατο Άρχιεπίσκοπο Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ. Άν το περιεχόμενο του συμπίπτει με εκείνο που στάλθηκε στον κ. Πρωθυπουργό το Γραφείο μας το άγνωεί.

(Άπό το Γραφείο Τύπου της Άρχ/πής Άθηνών)

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ 6 ΜΑΪΟΥ 1987

Συνήλθε ή Έπιτροπή Άγώνα της Έραρχίας και άποφάσισε κατ’ έντολήν της Έρας Συνόδου της Έραρχίας την όργάνωση σε συνεργασία με την Ί. Μητρόπολη Πατρών Συλλαλητηρίου στην άχακή πρωτεύουσα στα πλαίσια του Άγώνα της Έκκλησίας της Ελλάδος για την περιφρούρηση του Άυτοδιοικητού και της Άνεξαρτησίας της και την άνάκληση του άντιεκκλησιαστικού και άντικανονικού νομοθετήματος που ψηφίσθηκε πρόσφατα άπό τη Βουλή. Η πιθανότερη ήμερομηνία είναι το άργότερο ή 3η Ίουνίου.

Η Έκκλησία με ίκανοποίηση χαιρετίζει την άνακοίνωση της Έταιρίας Προστασίας του Συντάγματος, που ύπογράφουν έκ μέρος των έκατοντάδων διακεκριμένων έπιστημόνων μελών της ο Πρόεδρος της κ. Θαλής Μυλωνάς και ο Ειδ. Γραμματέας της κ. Μόσχος Κεφάλας και ή όποία έπισημαίνει τον άντισυνταγματικό χαρακτήρα του νομοθετήματος ύποδεικνύοντας την προσβολή του στα άρμόδια δικαστήρια. Είναι ένα κείμενο με ειδικό θάρος, που όφείλουν να μελετήσουν όλοι οι ένδιαφερόμενοι και να συναγάγουν τά συμπεράσματά τους.

Πάντως ή Έκκλησία στην προσπάθειά της να ένημερώσει πλατύτερα τον έλληναϊκό λαό θα ζητήσει άπό την Έλληνική Τηλεόραση όρισμένο χρόνο με έγγραφο της, που θα ύποβάλει άρμοδίως.

Αύριο το μεσημέρι, στις 12, θα συναντηθεί με τον Μακαριώτατο Άρχιεπίσκοπο Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, σκοπό για τον όποιο έρχεται ειδικά στην Ελλάδα, ο Γεν. Γραμματέας του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών, που έχει έκφράσει έκ των πρώτων τη συμπάραστασή του στον άγώνα της.

Την Παρασκευή, 7.30 μ.μ., στη συζήτηση στοργυλλής τράπεζας που όργανώνει για το Άυτοκέφαλο ή Έταιρία Χριστιανικού Θεάτρου στον «Παρνασσό» θα λάβουν μέρος ο Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος και ο Διευθυντής του Γραφείου Τύπου της Έρας Συνόδου κ. Ί. Μ. Χατζηφώτης.

Με θέματα «Η νέα φτώχεια στην Εύρώπη», το πολιτικό άσυλο, το προσφυγικό ζήτημα, τον προγραμματισμό της διεκκλησιαστικής βοήθειας για όλες τις χώρες της Εύρώπης, πραγματοποιείται αυτές τις ήμέρες στην Άθήνα Συνδιάσκεψη του Τμήματος Διεκκλησιαστικής Βοήθειας του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών και του Συμβουλίου Εύρωπαϊκών Έκκλησιών με όργάνωση του Γραφείου Άλληλοβοήθειας της Έρας Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος. Λαμβάνουν μέρος 33 σύνεδροι άπό 16 εύρωπαϊκές χώρες άνήκοντες σε διάφορες χριστιανικές όμολογίες. Άνάμεσα τους περιλαμβάνονται ο Γεν. Γραμματέας του

Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν κ. Ζάν Φίσερ καὶ ἡ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Διεκκλ. Βοηθείας τοῦ Π.Σ.Ε. κ. Ἀνίτα Χόισερμαν. Χθὲς οἱ σύνεδροι ἐπισκέφθηκαν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεὶμ καὶ τοῦ ἐξέφρασαν τὴν πλήρη συμπαράσταση καὶ κατανόηση γιὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ μας ζήτημα. Οἱ ἐργασίες τῆς Συνδιάσκεψως λήγουν τὴν Παρασκευή. Τὸ Σάββατο - Κυριακή θὰ ἐπισκεφθοῦν τὴ Στέγη Κατακοιτῶν Γερόντων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ.ἀ. ἐκκλ. ιδρύματα στὴ Νέα Σμύρνη, Ἀργυρούπολη κ.λπ., ὅπου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐφαρμόζει σὲ συνεργασία μὲ τὸ Π.Σ.Ε. εἰδικὰ ποιμαντικά προγράμματα γιὰ περιθωριακὰς ὁμάδες (πρόσφυγες) καθὼς καὶ τὸ Κέντρο Παλιννοστούντων Μεταναστῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στὴν Ἀθήνα, τὸ παράρτημά του στὴ Θεσσαλονίκη, τὴ σεισμὸπληκτη Ἱ. Μ. Μεσσηνίας κ.λπ.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ
ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ 7 ΜΑΪΟΥ 1987
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ ἀνοσιούργημα ἐπιτελέσθηκε. Ἀπὸ χθὲς, σύμφωνα μὲ τὶς πληροφορίες τῶν σημερινῶν ἐφημερίδων, ἀπὸ ὑπογράφηκε καὶ ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, τὸ ἀντικανονικὸ, ἀντεκκλησιαστικὸ καὶ ὅπως ἀκόμη καὶ ἡ Ἐταιρία γιὰ τὴν προστασία τοῦ Συντάγματος ἀποφάνθηκε, ἐρχόμενο σὲ κατάφωρη ἀντίθεση πρὸς τὸ Σύνταγμα νομοθέτημα περὶ δῆθεν ρυθμίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας εἶναι δυστυχῶς Νόμος τοῦ Κράτους.

Ἡ Ἐκκλησία γιὰ μιά ἀκόμη φορὰ διακηρύσσει ὅτι πιστὴ στὸν ὑπέρτατο Νόμο τοῦ Εὐαγγελίου, στοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, στὸ ἀποστολοπαράδοτο σύστημα διοικησεῶς τῆς, στὶς ἀποφάσεις τῶν Ἁγίων καὶ Ἱερῶν Συνόδων καὶ τὴν Ἱερά Παράδοση, ἀλλὰ καὶ σεβομένη τὸ Ἑλληνικὸ Σύνταγμα, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ δὲν πρόκειται ἐπ' οὐδενὶ νὰ δεχθεῖ ἐπέμβαση στὴν ἐσωτερικὴ τῆς διοίκηση, ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὸ ὅλο δόγμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν ἀποτελεῖ ὑπόθεση ποὺ διαχωρίζεται ἀπὸ τὴν πνευματικὴ τῆς ἀποστολή. Δὲν πρόκειται νὰ ἐπιτρέψει κατάργηση τοῦ Αὐτοδιοικητοῦ τῆς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμόσει πολιτικοκρατικὰς ἀντιλήψεις ἀντίθετες πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσία, τῆς ὁποίας ἐπιχειρεῖται ἐρήμνη τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀρπαγή, ὅπως ἔχει ἐπανειλημμένα τονίσει, ἡ Ἐκκλησία θὰ προσβάλλει κάθε διοικητικὴν πράξη καὶ Προεδρικὸ Διάταγμα ποὺ θὰ ἐδράζεται στὸν ἀντεκκλησιαστικὸ Νόμο, ὄχι μόνον στὰ ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ στὰ πέραν τῆς Ἑλλάδος διεθνή δικαστήρια καὶ θὰ ἀσκήσει ἐν γένει κάθε νόμιμο μέσο γιὰ τὴν διασφάλιση τῶν ἀναφαιρέτων καὶ διεθνῶς κατοχυρωμένων δικαιωμάτων ἰδιοκτησίας τῆς.

Ἡ Ἐκκλησία ἀνέθεσε ἤδη σὲ διακεκριμένους νομικοὺς τὴ μελέτη γιὰ τὶς προσφυγὰς τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὸν διεθνὴ χῶρο, ἀκόμη καὶ γιὰ τὰ λεγόμενα «διακατεχόμενα» κτήματά τῆς, ποὺ ἔχουν μακροχρόνια χρησιμότητα ὀλόκληρων ἑκατονταετιῶν.

Σὲ ἐφαρμογὴ τῶν μέχρι τοῦδε ἀποφάσεών τῆς, ἡ Ἐκκλησία συνεχίζει τὸν ἀνένδοτο ἀγῶνα τῆς κλιμακώοντας τὶς ἐκδηλώσεις ἀντιστάσεώς τῆς μὲ ἀποκορύφωμα τὴν κήρυξη τῆς Ἐκκλησίας ἐν διωγμῷ καὶ τὴν ἄρση τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς, ἐφ' ὅσον ἡ Πολιτεία προχωρήσει στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου.

—Τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἐπισκέφθηκε σήμερα (7.5) τὸ μεσημέρι ὁ Γεν. Γραμματέας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Δρ Αἰμίλιο Κάστρο. Κατὰ τὴ συνάντηση παρίσταντο Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθο-

δόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων Σεβ. Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων. Σὲ δηλώσεις του μετὰ τὴ συνάντηση, ὁ Δρ Κάστρο εἶπε:

«Ἐχει ἰδιαίτερη σημασία γιὰ μᾶς ἡ δυνατότητα νὰ ἔχουμε πνευματικὴ ἐπικοινωνία ἐν Χριστῷ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἰδρυτικὸ μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ ἐκτιμοῦμε βαθιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ θεολογικὴ προσφορά τῆς στὴ συνολικὴ ζωὴ τῆς χριστιανικῆς Οἰκουμένης. Ἡ ἐπίσκεψή μου ἐδῶ ἔχει κατ' ἀρχὴν σκοπὸ νὰ ἐκφράσει τὴν πνευματικὴ αὐτὴ ἔξαρση ποὺ ζοῦμε στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν.

Βεβαίως ἀντιμετωπίσαμε τὴν κατάσταση, στὴν ὁποία περιήλθε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸ Νόμο ποὺ ψηφίσθηκε πρόσφατα. Εἶναι πολὺ σημαντικό τὸ σημείο, στὸ ὁποῖο καταλήξαμε, ὅτι πρέπει νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἐλευθερία τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἐκκλησίες δὲν ἐπιδιώκουν συγκρούσεις μὲ τὰ Κράτη, ἀλλὰ νὰ υπηρετοῦν τὸ κοινωνικὸ σύνολο. Γι' αὐτὴ ὅμως τὴν προσφορά εἶναι βασικὸ νὰ ὑπάρξει ἐσωτερικὴ ἐλευθερία στὴν Ἐκκλησία. Προσωπικὰ διατηρῶ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ὑπερπηδηθεῖ ἡ δύσκολη κατάσταση καὶ ὁ Νόμος εἶς τροποποιηθεῖ στὸ προσεχὲς μέλλον, ὥστε νὰ μπορέσει ἡ Ἐκκλησία, ἡ Κυβέρνηση καὶ ὁ Λαὸς νὰ ἐπιδοθοῦν στὸ ἔργο τῆς ἀνοικοδόμησις μιᾶς κοινωνίας ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ.

Σὰν Ἐκκλησίες ἔχουμε πάντοτε μέριμνα γιὰ τὰ καθημερινὰ προβλήματα τοῦ λαοῦ, γι' αὐτὸ καὶ στὴ συνάντησή μιλήσαμε καὶ γιὰ ἄλλα προβλήματα. Ὅπως γνωρίζετε ὑπάρχουν πολλοὶ πρόσφυγες στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴ Μέση Ἀνατολή καὶ ἡ Παγκόσμια Κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιδιώκει νὰ βοηθήσει αὐτὴ τὴν ἀνθρώπινη ἀνάγκη. Συζητήσαμε τρόπους καὶ μεθόδους γιὰ τὴ θελίτωση τῆς προσφοράς μας καὶ εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴ διαπίστωση ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι πρόθυμη νὰ συμβάλει πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Ἡ ἐπίσκεψή μου πέραν ἀπὸ ἕνα τρόπον ἐπιβεβαίωσε τῆς ἀλληλεγγύης ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐπέχει καὶ θέση ἐκκλησεως πρὸς τὴν ἑλληνικὴ κοινὴ γνώμη, τὴν Κυβέρνηση καὶ τὴν Ἐκκλησία, γιὰ νὰ ξανακοιτάξουν τὸ πρόβλημα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ θρεθοῦν κάποιες θετικὲς λύσεις».

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ 12 ΜΑΪΟΥ 1987

Μόνον ὡς μαῦρο χιοῦμο μοροῦν νὰ ἐκληφθοῦν οἱ φημολογίες ποὺ κυκλοφόρησαν αὐτὲς τὶς μέρες. Ἄς ὑποθεθεῖ ὅμως ὅτι ἐπικρατοῦσε ἕνας τέτοιος παραλογισμὸς, ποὺ καὶ ἡ πιὸ νοσηρὴ φαντασία δὲ θὰ μποροῦσε νὰ συλλάβει, καὶ βρισκόνταν κάποιοι νὰ συμπήξουν οχισματικὴ ψευτο-Ἐκκλησία τύπου παπα-Εὐτύμ. Ἀπομονωμένη ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, καθὼς καὶ τὶς ἑτερόδοξες, ποὺ ἔχουν ἐκφράσει ἀμέριστη συμπαράσταση στὴ δοκιμαζόμενη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, καὶ καταδικασμένη ἀπὸ τὴν ἀρρηκτὰ ἐνωμένη κανονικὴ Ἱεραρχία μας, τὸ μόνον ποὺ θὰ πετύχαινε θὰ ἦταν ἡ πλήρης γελοιοποίησή τῆς. Καὶ ἀσφαλῶς ὡς ἐκεῖ δὲν εἶναι δυνατό νὰ φθάσει οὔτε ὁ πιὸ σφοδρὰ ἀντιτιθέμενος πρὸς τὴν Ἱεραρχία καὶ τὴν ἐμμονή τῆς (ὡς ἔχει ὑποχρέωση) νὰ τηρεῖ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καὶ τὴ μακραίωνη παράδοσή τῆς, ἐφ' ὅσον θέβαια διαθέτει αὐτὸς στοιχειώδη σοβαρότητα. Καὶ οὔτε μπορεῖ νὰ ὑπάρξει κανονικὸς κληρικὸς μὲ σῶες τὶς φρένες ποὺ θὰ ἀποτολήσει ἕνα τέτοιο ἐγγχεῖρημα, ποὺ θὰ σήμαινε τὴν ἐκκλησιαστικὴ αὐτοχειρία του.

—Σὲ βαρυσήμαντη γνωμοδότηση, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία οἱ ρυθμίσεις, ὅπως ἔγιναν μὲ τὸν νόμο ποὺ ψηφίσθηκε (1700/87) «σημειώωνον παρέκκλινον ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας, δηλαδὴ τῆς Ὁρθοδόξου δογματικῆς διδασκαλίας περὶ Ἐκκλησίας καὶ περὶ

τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς, εἶναι ἀντικανονικά καὶ ὡς τοιαῦτα εἶναι καὶ ἀντισυνταγματικά» προέβη ὁ Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τ. Πρύτανης τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Σεβ. Μητροπολίτης Τυρολόης καὶ Σερεντίου κ. Παντελεήμων Ροδόπουλος. Ὁ Σεβ. εἶναι σήμερον Πρόεδρος τῆς Διεθνούς Ἑταιρίας Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, πού ἔχει τὴν ἔδρα τῆς στὴ Βιέννη.

(Ἐκ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου)

ΟΙ ΙΕΡΕΣ ΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΟΥΝ ΟΜΟΦΩΝΑ

Ψήφισμα διαμαρτυρίας τῶν Ἡγουμενοσυμβουλίων τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοῦ Ἀντικλησιαστικοῦ Νόμου 1700)87.

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 15ην Μαΐου 1987 τὰ ἡγουμενοσυμβούλια τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνήχθημεν εἰς τὸν Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

Μετὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν συνεζητήσαμεν ἐπὶ τοῦ ψηφισθέντος Νόμου, ὁποῖος δῆθεν ρυθμίζει θέματα Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, στὴν οὐσία ὅμως ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν κατάργησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς καὶ τὴν διάλυσιν τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ ὁμοφώνως ἀπεφασίσαμεν:

Καταδικάζομεν τὸν προκλητικὰ ἀντιμοναστικό, ἀπροκάλυπτα ἀντικλησιαστικό καὶ ἔθνικα ἀπαράδεκτο νόμο, διότι:

1. Καταλύει κάθε ἔννοια κανονικῆς τάξεως σὲ ὅλες τὶς πτυχές τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πνευματικοῦ βίου,

2. Παραδίδει τὴν ἐνορία στὴ λαίλαπα τῶν κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ συγκρούσεων,

3. Εἰσάγει τὸ κοσμικὸ κριτήριον τοῦ ἀντικληρικοῦ καὶ ἀντιμοναστικοῦ λαϊκισμοῦ στὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴ λειτουργίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν,

4. Συρρικνώνει ἢ καὶ καταργεῖ τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀποστολὴ τοῦ Μοναχισμοῦ, ὅπως τὴ βίωσε ἐπὶ αἰῶνας ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία,

5. Περιφρονεῖ ἢ ἀγνοεῖ τὴν προσφορὰ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν στοὺς μακροαίωνους ἀγῶνες τοῦ ἔθνους μας γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν τῆς πίστεώς του,

6. Κηρύσσει τὴν αἵρεσιν τῆς διχοτομίας μεταξὺ τοῦ πνευματικοῦ ἀγωνίσματος καὶ τῶν ὑπηρετούντων τὴν ἀσκήσιν πραγμάτων, πού καταδικάσθηκε ἀπὸ τοὺς κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ ἀπὸ τὴν καθόλου παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας,

7. Θεμελιώνει ἀγῶνα τάξεων στὸ ἐνιαῖο καὶ ἀδαιρέτο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ,

8. Καταργεῖ ὅλες τὶς δομὲς τοῦ μοναστικοῦ βίου καὶ ὑποτάσσει τὰ μοναστήρια στὸν διευθυνόμενον ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ Παιδείας κρατικὸ φορέα τοῦ ΟΔΕΠ καὶ μᾶς ἐπαναφέρει στὴν ἐποχὴ τῆς Βαυαροκρατίας,

9. Προσβάλλει ὅλους τοὺς ἀφιερωμένους στὴν ἀσκήσιν μοναχούς καὶ τοὺς ἀναγκάζει ἢ νὰ ἀποδοθοῦν εἰς ἱεροὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν προστασίαν τῶν ἱερῶν πραγμάτων τῶν Μονῶν ἀπὸ τὴν βέβηλην χεῖρα τοῦ Κράτους ἢ νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς Ἱεράς Μονάς στὴ διαλυτικὴν μάστιγαν τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸ τῶν καταλυτικῶν γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν Μοναχισμό καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸ ρυθμίσεων τοῦ νόμου, ἡμεῖς οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δηλώνομε πρὸς κάθε κατεῦθυνση, ὅτι:

1. Θὰ ἀγωνισθῶμεν μετὰ ἱερὸ ζῆλον καὶ ἀνύστακτον ὄφθαλμόν γιὰ τὴν υπεράσπισιν τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ τοῦ Μοναχισμοῦ ἀπὸ κάθε αὐθαίρετη καὶ καταχρηστικὴ ἐπέμβαση τοῦ Κράτους στὸ χωρὸ τῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως, σύμφωνα μετὰ τὶς ἐντολὰς τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἱερῶν Παραδόσεων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. Θὰ καταδικάσωμεν κάθε μονομερῆ πράξιν τῆς Πολιτείας καὶ θὰ ἀσκήσωμεν κάθε κανονικὸ καὶ νόμιμον μέσον γιὰ τὴν προστασίαν τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἱερῶν πραγμάτων τῶν Μονῶν, συμφώνως πρὸς τὶς ἐντολὰς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

3. Θὰ παραμείνωμε ἀμετακίνητοι στὸ πλευρὸ τῆς Ποιμανούσης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἀγῶνων, γιὰ τὰ ἱερά καὶ ὅσια τῆς πίστεώς μας.

4. Θὰ καταγγεῖλωμε πρὸς κάθε κατεῦθυνση τῆς καταπιέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ δὲν θὰ διστάσωμε, ἂν χρειασθῇ, νὰ κλείσωμε τὰ μοναστήρια, ἂν αὐτὸ κριθῇ ἀναγκαῖον ἀπὸ τὴν Ποιμαίνουσα Ἐκκλησία.

Οἱ Ἐκπρόσωποι τῶν Ἱερῶν Μονῶν

† Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσ. Λουκά Ἀρχιμ. Νικόδημος Ζαλούμης.

† Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Βαρλαάμ Μετεώρων Ἰσιδώρος Τσιατᾶς.

† Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίας Λαύρας Ἀνθιμος Δημακόπουλος.

† Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Μεγάλου Σπηλαίου Νικηφόρος Θεοδωρόπουλος.

† Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Μεταμορφώσεως Ναυπάκτου Σπυρίδων Λογοθέτης.

† Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ξενιάς Ἀρχιμ. Νεκτάριος Ντόβας.

† Ἡ Καθηγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Ἰωάννου Μακρυνοῦ Μακρίνα Σάλτα.

† Ἡ Καθηγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Φανερωμένης Σαλαμίνας Χριστονούμφη Τσιγκέλη.

† Ἡ Καθηγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Λουκοῦς Χριστονούμφη Κάρτσωνα.

† Ἡ Καθηγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Στεφάνου Μετεώρων Χριστονούμφη Ζάννη.

† Ἡ Καθηγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Σπυρίδωνος Προμυρίου Εὐθυμία Γκελτῆ.

† Ἡ Καθηγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Συκῆς Ἀγαθοφῆμη.

(Τὸ Χρονικὸ θὰ συνεχισθῇ στὸ ἐπόμενο τεῦχος).

Ἐπιμέλεια: Ε. Π. Λ.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώσουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ Χαιρετισμὸς τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ τῇ 150ετηρίδι τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ μὴν Μάϊος ἀφιερῶθη ἰδιαίτερος εἰς τὸν ἑορτασμόν τῆς 150ετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἥτις συνεβάλετο τὰ μέγιστα εἰς τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ παραθέσωμεν εἰς προσεχῆ τεύχη ἐκτενέστερον Χρονικόν, περιοριζόμεθα εἰς τὸ παρὸν τεύχος νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ κήρυξις τῆς ἐνάρξεως τοῦ Διήμερου Θεολογικοῦ Συμποσίου, τὸ ὁποῖον διωργανώθη ὑπὸ τῆς Σχολῆς μὲ θέμα «Θεολογία καὶ Κόσμος» ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ διὰ τῶν ἐξῆς λόγων, τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς συνέδρους:

«Ἡδύχησα, ἀγαπητοί, νὰ εἶμαι φοιτητής, ὅταν ἐρωτάζετο ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ «ἑκατοστὸν» μάλιστα Πρύτανιν τὸν αἰόδιμον Καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς μας Σχολῆς καὶ διδάσκαλόν μου καὶ διδάσκαλον πολλῶν ἐξ ὑμῶν Γρηγόριον Παπαμιχαήλ.

Σήμερον χαιρετίζομεν τὴν συμπλήρωσιν 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἀνωτάτου τούτου Ἐκπαιδευτηρίου τῆς χώρας μας. Πλημμυρίζει ὁμως ἰδιαίτερος τὴν καρδίαν μου, ὅπως καὶ τὴν καρδίαν πάντων τῶν Θεολογούντων, μὲ συναισθήματα χαρᾶς ἢ πανηγυρικῆ αὐτῆ ἐκδήλωσις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, διότι ἡ κοινὴ αὐτῆ Τροφὸς ὄλων μας ὑπῆρξε ἡ πρώτη τῇ τάξει ἐκ τῶν πρώτων Σχολῶν τοῦ νεοσυστάτου τότε Ἰδρύματος, — ὀλίγα μόλις ἔτη μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος μας—, ἡ ὁποία ἐτροφοδότησε διεθνῶς τὸν πνευματικὸν κόσμον καὶ ἰδιαιτάτα τὴν Πατρίδα μας μὲ σοφοὺς διδασκάλους εἰς τε τὴν Παιδείαν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Συμπεριελήφθη ἐκ τῶν πρώτων ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, διότι ἐξετιμῆθη τότε ὑπὸ πάντων τῶν ἐπαϊόντων ἢ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ κιβωτὸς καὶ ὁ ἐρμηνευτὴς τῆς Θεολογίας.

Οἱ Ἰδρυταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος. Ἀγνίζε ἀκόμη τὸ αἷμα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 21. Δι' αὐτὸ ἠσθάνοντο τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκδηλώσεως τῆς βαθείας πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα. Ἀλλὰ ἦθη τότε, ἄλλοι καιροί. Ὁμορφοὶ καιροί!

Τελειῶνω μὲ τὴν εὐχὴν, ὅπως εἶρη τὸ ἑορτάζον Πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ καὶ ἡ Θεολογικὴ μας Σχολή, τὸν ὁμορφον δρόμον τόσοσ τῆς παροχῆς πλουσιωτέρον

γνώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀναμφισβητήτως πρέπει σήμερον νὰ παρέχονται εἰς τοὺς νέους, ὅσον καὶ τῆς καλλιέργειας καὶ δημιουργίας χαρακτήρων πιστῶν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν μας καὶ ἀφωσιωμένων εἰς τὴν ἀγαπημένην μας Πατρίδα».

Ὡς εἶναι φανερόν, ὁ τόσοσ εὐσύνοπτος καὶ περιεκτικὸς χαιρετισμὸς τοῦ Μακαριωτάτου ὑπενθυμίζει δι' ὀλίγων ὀλόκληρον τὴν δεοντολογίαν τοῦ ἔργου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἰδιαίτερος τῆς Θεολογικῆς του Σχολῆς.

«Δαμόκλειος σπάθη».

Ὁ ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας ψηφισθεὶς διάτρητος Νόμος, πρὸς διάφρεσιν τῶν ἐλπίδων πολλῶν, ἐπεκρωσθή καὶ διὰ τῆς — κατὰ τὰ φαινόμενα τυπικῆς — ὑπογραφῆς τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Κυβέρνησις ἔχει εἰς χεῖράς της τὸ ἀντικανονικὸν καὶ ἀντισυνταγματικὸν αὐτὸ κατασκευάσμα ὡς «δαμόκλειον σπάθη», ἐτοίμη νὰ πλήξῃ τὴν Μητέρα καὶ Τροφὸν τοῦ ἔθνους Ἐκκλησίαν πρὸς μεγάλην χαρὰν τόσοσ τῶν ἐχθρῶν της, ὅσον καὶ μερικῶν «μελῶν» της, διὰ τὰ ὁποῖα ἰσχύει ὅτι ἐσημειώθη εἰς — πᾶν ἄλλο ἢ προκατελιγμένον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας — ἄρθρον τοῦ «Βήματος», ἐν τῷ ὁποίῳ τονίζεται, ὅτι περὶ τοῦ Νόμου τούτου, ὅστις ἀποβλέπει εἰς τὴν «ἀποσύνθεσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος, ὀρχοῦνται καὶ κορυβαντιοῦν, μύωπεσ πάντα καὶ ἀνοποφίαστοι, οἱ «προοδεντικοὶ» Ἀὐτὸν Κιχῶτες, σίγουροι ὅτι κατατροπῶνον κάποιον ἐγκύριον Βατικανόν, ποὺ ἀντιμάχεται ἐπὶ αἰῶνες τὴν «προόδο» (δηλαδὴ τὴν ὑποταγὴν κάθε πτυχῆς τοῦ βίου τῆς Ἐκκλησίας στοὺς «ἀτεγκτους νόμους» τῆς Οἰκονομίας).

Θέλομεν νὰ διατηρῶμεν τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὴν ἐσχάτην ὥραν ἢ ἀπαθῶς ἐμμένονσα εἰς τὴν ἀντικλησιαστικὴν θέσιν της Κυβέρνησις θὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἀπαράδεκτον Νόμον εἰς ἀχρησίαν, λαμβάνονσα ἐπὶ τέλος ὅπ' ὄφιν τὴν καθολικὴν ἐναντίον αὐτοῦ ἀντίδρασιν. Ἡ ἀντίδρασις αὐτῆ προέορχεται τόσοσ ἐξ ὀλοκληρῶν τοῦ Χριστεπωνόμενου πληρώματος καὶ τῶν κορυφαίων ἐπαϊόντων ἐκπροσώπων αὐτοῦ, ὅσον καὶ ἐκ συμπάσης τῆς Χριστιανικῆς Οἰκουμένης καὶ πρὸ πάντων ἐκ μέρους πασῶν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου τῇ τάξει Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

«Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον».

Ἡ εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευομένη ἐξάιρετος γράμματευσ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βλασίον Ἰ. Φειδᾶ τονίζει, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν συν-

ταγματική» διάταξιν, «γνωρίζει ὡς κεφαλή της τὸν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό» καὶ ὅτι «ὁ ὅρος 'κεφαλή' εἶναι σημαντικός τόσο γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιολογία, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἱστορία τῆς σχετικῆς συνταγματικῆς διατάξεως, γιατί», ἐκτὸς τῶν ἄλλων, «ἀποκλείει κάθε τάση ἀνακηρύξεως τοῦ φορέα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὡς 'κεφαλῆς' τῆς Ἐκκλησίας».

Ὅθεν διὰ τῆς τυχόν ἐφαρμογῆς τοῦ ἀντικανονικοῦ καὶ ἀντισυνταγματικοῦ Νόμου, ὅστις ἐψηφίσθη εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας, ἀνατροπέται ὄχι μόνον ἡ παραδεκτὴ βάση τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἀλλὰ καὶ παραμορφώνονται οἱ ἴδιες οἱ ἐσωτερικὲς δομὲς καὶ ἡ λειτουργία τους στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ τὸν νόμο ἐπιχειρεῖται, συνειδητὰ ἢ ἀσυνειδητὰ, ἡ προβολὴ τῆς ἀρχῆς τῆς λαϊκῆς κριαρχίας ὡς πηγῆς κάθε ἐξουσίας στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀγνοεῖται ἡ θεμελιώδης διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ἡ Κεφαλή αὐτῆς εἶναι ἡ πηγὴ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας». Ἐπομένως (σὲ κάθε ρύθμιση ζητημάτων μὲ προεδρικά διατάγματα ἢ ὑπουργικὰς ἀποφάσεις θὰ ὑπάρχει ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀντιπαράθεση — διακήρυξη: «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις»).

Ἡ ρίζα τῶν ἐπὶ μέρους ρυθμίσεων τοῦ Νόμου, ὡς ἐπισημαίνει ὀρθῶς ὁ κ. Φειδᾶς, «τρέφεται ἀπὸ τὸ ἐκκοσμικευμένο σύνδρομο τοῦ συγχρόνου ἀπόλυτου Κρατισμοῦ καὶ νοθεύει τὸ αὐθεντικὸ περιεχόμενο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησιολογίας. Στὸ καίριο αὐτὸ ζήτημα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησιολογίας δὲν ὑπάρχοντων πράγματι σημαντικὰ περιθώρια συμβιβαστικῆς ὑποχωρήσεως τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ἀντανακλᾶ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Καθ' ἃ ἐπληροφορήθημεν ἐκ τοῦ λαμπροῦ περιοδικοῦ («Ἐπίσκοπος»), τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἐν Chambésy (Γενεύη) Ὁρθόδοξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἢ Ρωμαιοκαθολικῆ Θεολογικῆ Σχολῆ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βόννης ἀπένεμε προσφάτως τὸν τίτλον τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορος τῆς Θεολογίας εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνόν. Ἡ τιμητικὴ αὐτὴ διάκρισις ἐγένετο διὰ (τὴν ἀφιέρωσιν τῆς ζωῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῶν διηρημένων Ἐκκλησιῶν) διὰ τὴν πλουσίαν συγγραφικὴν καὶ ἐκδοτικὴν του δραστηριότητα, (διὰ τῆς ὁποίας ἐπλούτισε τὸν διάλογον μεταξὺ Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως διὰ τῶν θησαυρῶν τῆς ἀδιασπαστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Α' χιλιετίας) διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1980 διοργάνωσιν τακτικῶν Οἰκουμενικῶν Σεμιναρίων καὶ Συμποσίων, τὰ ὁποῖα κατέστησαν τὸ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διεθνῶς ἀγνωρισμένον χῶρον θεολογικῶν συναντήσεων καὶ διαλόγων, τὰ δὲ δημοσιεύματα τῶν Σεμιναρίων τούτων ἐναύσματα οἰκουμενικῆς συναντήσεως καὶ καταλλαγῆς διὰ τὴν ὑπὸ εὐρύτερον οἰκουμενικὸν πνεῦμα ἀσκουμένην διακονίαν αὐτοῦ ὡς Γραμματέως

πρὸς προπαρασκευὴν τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ διὰ τὴν ἐν πνεύματι ἀγάπης πεφωτισμένην ἀσκήσιν τῶν ποιμαντικῶν του καθηκόντων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἑλβετίας.

Εἶναι περιττὸν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ πρὸς τὸν διακεκομμένον Ἱεροῶρον δεικαιολογημένη ἀπόδοσις τῆς τιμῆς ταύτης ἀντανακλᾶ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ πληροῖ χαρᾶς τὸ καθ' ὅλου Χριστεπώνυμον πλήρωμα αὐτῆς, ὅπερ εὐχεται ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δωρηθῆται εἰς τὸν Ἅγιον Ἑλβετίας ἔτη πολλά, εὐλογίαν καὶ δύναμιν πρὸς συνέχισιν τῆς λαμπρᾶς ἐνδοορθόδοξου, διορθόδοξου καὶ διεκκλησιαστικῆς του δραστηριότητος.

Προβολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν Μονάχῳ.

Εἶναι λίαν εὐχάριστον τὸ γεγονός, ὅτι διὰ πέμπτην φορὰν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐωρτάσθη ἐν Μονάχῳ ἡ «Ὁρθόδοξη Ἑβδομάδα» (8 ἕως 14 Μαρτίου) διὰ τῆς αὐτοπαρουσιάσεως τῶν Ὁρθόδοξων (Ἑλλήνων, Σέρβων, Ρουμάνων καὶ Βουλγάρων). Οἱ ἑορτασμοί, οἱ ὁποῖοι ἐστράφησαν περὶ τὴν 1200ετηρίδα τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο αἰσθητὴ ἡ παρουσία τῶν ἐπικρατούντων εἰς ἀριθμὸν Ἑλλήνων, ἤρχισαν μὲ πανηγυρικὸν ἑσπερινόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐχοροστάτησεν ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Θεομῶν κ. Δημήτριος καὶ συμμετέσχον πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς τῆς περιοχῆς. Ἐν συνεχείᾳ ἐγένετο γερμανιστὶ διάλεξις τοῦ ἀξιεπαίνως προβάλλοντος τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν εἰς τὴν Δύσιν Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου κ. Θεοδώρου Νικολάου, ὅστις ἐξῆρε τὴν «οἰκουμενικότητα τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου». Τὴν ἐκδήλωσιν ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των πολλοὶ ἐπίσημοι, ὡς λ.χ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μονάχου Καρδινάλιος Βέττερ καὶ ἡ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης Μπερχόφερ-Βάιχνερ.

Εἰς ταῦτα θὰ ἔπροπε νὰ προσθέσωμεν, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδ. Νικολάου διευθυνόμενον («Ἰνστιτούτον Ὁρθόδοξου Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου»), ἐξ ἀφορμῆς τῆς 1200ῆς ἐπετείου τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁργανώνει ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Πρωτανικῶν Ἀρχῶν σειρὰν μαθημάτων δι' εὐρύτερον ἀκροατήριον, τὰ ὁποῖα θὰ γίνωνν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερινοῦ ἐξαμήνου (Μαῖος-Ἰούνιος) καὶ θὰ περιστρέφονται περὶ τὸ κεντρικὸν θέμα: «Εἰκὼν καὶ Πίστις». Ὁμιληταὶ θὰ εἶναι δέκα συνολικῶς Καθηγηταὶ τῶν ἐξ διαφορετικῶν Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐνῶ τὴν ἐναοξὴν τῆς σειρᾶς αὐτῆς τῶν διαλέξεων ἐκήρυξε τὴν 12ην Μαΐου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Αὐγουστίνος. Τὰ κείμενα τῶν παραδόσεων τούτων θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ β' τεῦχος τοῦ λαμπροῦ περιοδικοῦ «Orthodoxes Forum», ὅπερ προσφάτως ἤρξατο ἐκδιδόμενον μερίμνη τοῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθόδοξου Θεολογίας.

Ὁφείλονται ἔπανοι καὶ συγχαρητήρια εἰς τὴν Ἱ. Μητροπόλιν Γερμανίας καὶ εἰς τὸν Καθηγητὴν κ. Θεοδ. Νικολάου διὰ τὴν ἐξαιρετὸν αὐτὴν δραστηριότητα, ἣτις ἀναμφιβόλως καθιστᾶ γνωστοὺς εἰς τὸν

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σ ε ρ α φ ε ί μ, τοὺς μήνες Μάρτιο καὶ Ἀπρίλιο:

—Π ρ ο έ σ τ η στή Συνοδική θεία Λειτουργία ποὺ τελέσθηκε στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας (8/3) παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας· κατ' αὐτὴν τὸν βεῖο λόγο κήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος.

—Π ρ ο ή δ ρ ε υ σ ε τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ.Ι.Σ. (9-13/3), καθὼς καὶ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἡ ὁποία συγκλήθηκε ἐκτάκτως ἐξαιτίας τοῦ προκύψαντος προβλήματος μὲ τὸ γνωστὸ νομοσχέδιο.

—Χ ο ρ ο σ τ ά τ η σ ε κατὰ τὶς Ἀκολουθίες τῶν Α', Γ', Δ' Χαιρετισμῶν καὶ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου στὸ Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναὸ· στὴν πανηγυρικὴ Δοξολογία γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Ἐπέτειο στὸν Ἱ. Ν. Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν, μετὰ τὴν θεία Λειτουργία τὴν ὁποία τέλεσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Λαρίσης κ. Σεραφεῖμ, Σερρῶν καὶ Νιγρίτης κ. Μάξιμος καὶ Θήρας κ. Παντελεήμων καὶ κατὰ τὴν ὁποία τὸν βεῖο λόγο κήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ὑδρας - Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἱερόθεος, μὲ τὴν σ υ μ μ ε τ ο χ ῆ ὅλης τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἀναριθμήτου πλήθους λαοῦ ποὺ εἶχε κατακλύσει τὸν Ἱερό Ναὸ καὶ τοὺς γύρω χώρους· ἐπίσης, στὶς Ἀκολουθίες τῶν Νυμφίων, τῶν Ἁγίων Παθῶν, τῆς Ἀποκαθλώσεως καὶ τοῦ Ἐπιταφίου στὸ Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναὸ, συμπαραστατούμενος ἀπὸ τοὺς Θεοφιλεστάτους Βοηθούς Ἐπισκόπους Εὐρίπου κ. Βασίλειο καὶ Ἀχελώου κ. Εὐθύμιο καὶ τὸν ἱερό Κλῆρο καὶ μὲ τὴν συμμετοχὴ πολυπληθοῦς Ἐκκλησιασματος.

—Ἡ γ ή η κ ε μαζί μὲ τὰ μέλη τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τοῦ ὀγκωδεστάτου παλλαϊκοῦ Συλλαλητηρίου στὴν Πλατεία Συντάγματος (1/4), πρὸς τὸ ὅποιο ἀπήϋθυνε χαιρετισμὸ καὶ εὐχαριστίες.

—Κ α τ έ θ ε σ ε τὸν θεμέλιο λίθο γιὰ τὴν προσηκνῆ τριῶν δρόφων καὶ γιὰ τὴν ἀνέγερση τοῦ Παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου τῆς Στέγης Γερόντων τῶν Φιλοπτῶχων Ταμείων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, στὴν Ἑνορία τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς (29/3).

—Δ έ χ η κ ε τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ἐλαιγκίου κ. Ἰωάννη μὲ ὁμάδα Φιλανδῶν Ὁρθοδόξων (3/4) καὶ τὸν πανος. Πρωτοσύγκελλο Βελιγραδίου π. Φιλάρετο ἐπικεφαλῆς πεντηκονταμελοῦς ὁμάδος πιστῶν ἀπὸ τὴν

Γιουγκοσλαβία (29/4)· ἐπίσης, τὸ προσωπικὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς —κληρικούς καὶ λαϊκοὺς— πρὸς τὸ ὁποῖο μαζί μὲ τὶς ἐόρτιες εὐχές διένειμε τὰ πατροπαράδοτα τσουρέκια καὶ λαμπάδες (15/4).

—Τ έ λ ε σ ε τὴν Ἀκολουθία τῆς Ἀναστάσεως, παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ἄλλων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν, καθὼς καὶ τὴν βεῖα Λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναὸ· τὸ πρωὶ τῆς ἴδιας ἡμέρας, συμπαραστατούμενος ἀπὸ τοὺς Θεοφιλεστάτους Βοηθούς Ἐπισκόπους καὶ τὸν ἱερό Κλῆρο, προσήλθε μὲ ἱερὴ πομπὴ ἀπὸ τὸ Ἀρχιερατικὸ Μέγαρο στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναὸ γιὰ τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀγάπης, μετὰ τὸ πέρασ τῆς ὁποίας στὸ Ἀρχιεπισκοπικὸ καὶ πάλι Μέγαρο, δέχθηκε τὶς εὐχές κλήρου καὶ λαοῦ καὶ διένειμε τὰ πασχάλινά αὐγά (19/4).

—Π ρ ο έ σ τ η στὴν ἐξόδιο Ἀκολουθία - κηδεῖα τοῦ κοιμηθέντος Βασιλείου Ὁρφανοῦ, πατρὸς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λαρίσης κ. Σεραφεῖμ, στὸν Ἱ. Ν. Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Μεγάρων συμπαραστατούμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Μεγάρων κ. Βαρθολομαῖο (20/4).

—Ε ὄ λ ό γ η σ ε τοὺς Γάμους τοῦ κ. Βασιλείου Θ. Τίκα μὲ τὴν ἰδία Τατιάνα Θεμελῆ στὸν Ἱ. Ν. Ἁγίου Ἰωάννου ὁδοῦ Βουλιαγμένης (25/4).

—Τὴν Τρίτη 31 Μαρτίου στὸ Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναὸ πραγματοποιήθηκε ἐκτακτὴ Σύναξη ὅλων τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, κατὰ τὴν ὁποία, μετὰ ἀπὸ σύντομες προσφωνήσεις - ἀνακρινώσεις τῶν αἰδ. π. Νικολάου Αὐγερινόπουλου, Προέδρου τοῦ ΙΣΚΕ, καὶ π. Νικολάου Φίλια, ὁ παν. Πρωτοσύγκελλος ἔκανε σύντομη εἰσήγηση τονίζοντας τὴν ἀντι-παράδοσιακότητα τοῦ λαϊκισμοῦ ποὺ εἰσήγαγε τὸ περιώνυμο νομοσχέδιο καὶ στὴ συνέχεια ἔδωσε τὶς ἀπαραίτητες ὁδηγίες γιὰ τὴν καλύτερη δυνατὴ ὀργάνωση τοῦ παλλαϊκοῦ συλλαλητηρίου στὸ Σύνταγμα.

—Ὁλοκληρώθηκαν οἱ προγραμματισμένες Συνάξεις Νέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς στὸν Ἱ. Ν. Ἁγίας Εἰρήνης Αἰόλου, οἱ ὁποῖες —ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς συμμετοχῆς— εἶχαν μεγάλη ἐπιτυχία. Στους περισσότερους Κατανυκτικούς Ἑσπερινοὺς χοροστάτησε ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχελώου κ. Εὐθύμιος, ἐνῶ ὁ παν. Πρωτοσύγκελλος καὶ Διευθυντὴς

δυτικῶν κόσμον τοὺς πνευματικοὺς θησαυροὺς τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως.

Ἐπάνοδος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ ἡμερήσιος καὶ περιοδικὸς Τύπος ἐδημοσίευσε πρόσφατον ἀνταπόκρισιν ἐκ Μόσχας, σημειοῦσαν, ὅτι «ἐβδομήντα ἔτη μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Θεοσεκίας ἀπὸ τοὺς νεαροὺς Ρώσους Ἐπαναστάτας, μετὰ τὴ σὺλησιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆ λεηλάτησιν τῶν θησαυρῶν τους, μία μικρὴ ὁμάδα καλλιτεχνῶν ἀνακαλύπτει ἐκ νέου τὴν τέχνην τῆς ἀγιογραφίας... Ἐξὶ καλλιτέχνες ἀναφέρθησαν σὲ ἓνα κοινὸ χαρακτηριστικόν: Ὅλοι πιστεύουν στὸν Θεὸ ἀπὸ τὴν παιδικὴν τους ἡλικία. Τὴν πίστιν τους ἐξέθρεψαν οἱ

γιαγιές τους, ποὺ ἐπύργωναν τακτικὰ στὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐπαινοῦσαν καὶ τὰ ἐγγόνια τους μαζί».

Καὶ ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνταπόκρισις συμπληροῦναι χαρακτηριστικῶς: «Ἡ ἀναγέννησις τῆς ἀγιογραφίας εἶναι συναφῆς μὲ τὴν ὁλονὲν ἐντεινωμένην τάσιν ἐπανόδου στὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ποὺ παρέμεινε παρὶσχυρη κατὰ τὰ δύσκολα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἐντεῦθεν».

Ἄς ἐλπίζωμεν, ὅτι ἡ ἔντονος αὐτῆς θεοσκεντικῆς νοσταλγίας τῶν Ρώσων καὶ ἡ πολλαχόθεν μαρτυρομένη ἀναζωπύρωσις τῆς πατροπαράδοτου θεοσκεντικότητός των ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς ἀξιοθαυμάστου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας θὰ ὀδηγήσῃ εἰς μεταβολὴν τῆς ἐναντι τῶν πιστῶν μονολιθικῆς στάσεως τοῦ ἀβεῖστικῶ ὀσοβιετικῶ καθεστῶτος.

Νεότητος ἔκανε σύντομη παρουσίαση τῶν ὁμιλητῶν καὶ τοῦ θέματος τῶν εἰσηγήσεων. Ὁμιλητὲς ἦταν κατὰ σειράν ὁ κ. Κων. Γρηγοριάδης, ὁ π. Γεώργιος Μεταλληνός, ὁ κ. Ἰω. Παναγόπουλος, ὁ π. Φιλόθεος Φάρος καὶ ὁ π. Νικ. Ἰωαννίδης. Τὸν τελευταῖο Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ τέλεσε ὁ παν. ἀρχιμ. π. Νικόλαος Πρωτοπαπᾶς, ἐνῶ ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀχελώου παρουσίασε τὸν κληρικὸ ὁμιλητὴ, διηύθυνε τὴν συζήτηση καὶ, στὸ τέλος, ἀπήυθινε σύντομες πατρικές ὑποδείξεις γιὰ τὴν θίωση τῶν μηνυμάτων αὐτῶν τῶν συναντήσεων μὲ τὸν παραδοσιακὸ κοινοτικὸ τρόπο, ἐπισημαίνοντας τὴν θετικὴ συμβολὴ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μὲ τὸ «Ἀρχονταρίκι», τὸ «Κέντρο Ἐπικοινωνίας Νεότητος» καὶ τὰ Ἐνοριακὰ Κέντρα Νεότητος.

Ἱερά Μονὴ Ἀσωμάτων - Πετράκη

Καθ' ὄλη τὴ διάρκεια τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, συγκινητικὰ πολυπληθῆς ὑπήρξε ἡ προσέλευση καὶ συμμετοχὴ τῶν πιστῶν στὶς Ἀκολουθίες. Μερικὲς μέρες (Κυριακὴ Βαΐων πρῶτὴ καὶ ἑσπέρας, Μ. Πέμπτη καὶ Μ. Παρασκευὴ ἑσπέρας, Ἀκολουθία καὶ θεία Λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως) γίνονταν δύο φορές οἱ Ἀκολουθίες, γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν καὶ οἱ Ἀραβόφωνοι Ὁρθόδοξοι, οἱ προερχόμενοι ἀπὸ τὰ Πατριαρχεῖα Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων. Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ γιορτάζουν μὲ ξεχωριστὴ λαμπρότητα τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, κατὰ τὴν ὁποία λιτανεύουν τρεῖς φορές γύρω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀγάπης, τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, εἶχε μιὰ λιτὴ μεταλαμπρῆσεια. Ὁ Καθηγούμενος καὶ Πατέρες τῆς Μονῆς προσήλθαν ἱεροφερέμενοι ἀπὸ τὸ Ἡγουμενεῖο στὸ Καθολικόν, ἐνῶ ἡ ὄλη Ἀκολουθία ἔκλεισε μὲ ἐπιστροφή καὶ πάλι στὸ Ἡγουμενεῖο μὲ πομπή, ὅπου μοιράστηκαν τὰ καθιερωμένα αὐγά καὶ κουλούρια, ἐνῶ ψαλλόταν τὸ ἀργὸ «Ἀναστάσεως ἡμέρα», καὶ ἔγινε ἡ Ἀπόλυση.

Τὴν Λαμπροδευτέρα τὸ ἀπόγευμα καὶ τὴν Λαμπροτρίτη πρῶτὴ καὶ ἑσπέρας, ἐορτάσθηκε πανηγυρικὰ ἡ μνήμη τῶν ἁγίων νεοφανῶν Μαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου καὶ τῆς παρθένου Εἰρήνης. Πάρα πολλοὶ πιστοὶ προσήλθαν καὶ συμμετείχαν στὶς Ἀκολουθίες τοῦ πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ, τοῦ ἑορτίου Ὁρθρου καὶ τῆς θείας Λειτουργίας—κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ὁποίας συμπροσευχόταν στὸ Ἱερό ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης—καθὼς καὶ τῆς λιτανείας τῶν ἱερῶν εἰκόνων καὶ ἱερῶν λειψάνων τῶν Ἁγίων τῶ πρῶτῶν, καὶ τῆς Παρακλήσεως τὸ ἀπόγευμα τῆς κυριωνύμου ἡμέρας. Ἦταν, κατὰ κοινὴ ὁμολογία, μιὰ ἱερὴ μυσταγωγία, ἡ ὁποία τόνωσε τὴν πίστη, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγωνιστικότητα τῶν πιστῶν.

Τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ, μοιράσθηκαν ἀπὸ τὸν παν. Ἀρχιμ. π. Ἠλία Χάτζι αὐγά καὶ κουλούρια στοὺς ἀραβόφωνους Ὁρθόδοξους, ὡς προσφορά καὶ πασχάλινη εὐλογία τῆς Ἱεράς Μονῆς.

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐφέτος δὲν θὰ πραγματοποιηθῆι στὸ ἐθνικὸ μας Στάδιο ἡ καθιερωμένη μεγάλη ἐτήσια ἐκδήλωση τῆς Χριστιανικῆς μας Νεολαίας ἐπειδὴ ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Σταδίου ἀρνεῖται νὰ τὸ παραχωρήσει στὴν τοπικὴ μας Ἐκκλησία προφασισζομένη διάφορες ἀσήμαντες αἰτίες. Γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸ 1980 ποὺ καθιερώθηκε ἡ πανηγυρικὴ αὐτὴ ἐκδήλωση τῶν 4.000 νέων ποὺ ἀνήκουν στὴν ΧΝΕΔ, ἡ γιορτὴ ματαιώνεται ἐφέτος.

Ἡ Ἱ. Μητρόπολις ἐγκαίρως μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 283)

11.3.87 αἴτησή της ἐζήτησε νὰ ἐξασφαλίσει ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ τὸ Στάδιο γιὰ τὸ Σάββατο 2 Μαΐου. Ἀφοῦ ἀνέμεινε ἐπ' ἀρκετὸν τὴν ἀπάντηση, δέχθηκε γραπτῶς τὴν ἀπόρριψη τοῦ αἰτήματός της μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 195)34)14.4.87 ἔγγραφο τῆς Ἐπιτροπῆς ποὺ ἐλήφθη τὴν 16.4.1987. Σ' αὐτὸ ἐλέγετο ὅτι τὸ Στάδιο ἦταν κατεληγμένο αὐτὴ τὴν ἡμέρα καὶ συνιστάτο στὴν Ἱ. Μητρόπολι νὰ ἐπανέλθῃ μὲ ἄλλη ἡμερομηνία. Τοῦτο ἔπραξεν ἀμέσως ἡ Ἱ. Μητρόπολις μὲ τὸ ἀπὸ 16.4.87 νέο ἔγγραφο τῆς, παρακαλοῦσα νὰ τῆς παραχωρηθῆι τὸ Στάδιο γιὰ τὸ Σάββατο 9 Μαΐου. Ἄς σημειωθῆι ὅτι στὴν αἴτησή της ἡ Ἱ. Μητρόπολις σαφῶς ἐδήλωνε ὅτι τὸ Στάδιο θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ἀποκλειστικὰ καὶ μόνον γιὰ τὴ συγκεκριμένη γιορτὴ ἢ ὁποῖα συγκεντρώνει χιλιάδες θεατῶν κάθε χρόνο, καὶ ὅτι τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε, μετὰ τὴν πανηγυρικὴ παρέλαση τῶν παιδιῶν, θεατρικὸ ἔργο, μὲ τὸ σύστημα «ἦχος καὶ φῶς» ἀφιερωμένο στὴ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση.

Στὸ αἴτημα τοῦτο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τελικὰ ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Σταδίου ἀπήντησε καὶ πάλιν ἀρνητικὰ μὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 34)316)30.4.87 ἔγγραφο τῆς, μεταϊούουσα ἔτσι τὴν ὥραία αὐτὴ ἐκδήλωση τῆς νεολαίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ περιφρονούσα τὶς χιλιάδες τῶν γονέων καὶ τῶν πιστῶν, ποὺ κάθε χρόνο συμμετέχουν σὰν ἀκροατὲς καὶ θεατῆς στὴν ὥραία αὐτὴ μυσικὴ καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωση. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπεκαλέσθη καὶ πάλιν προσχηματικούς λόγους γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὴν ἀρνήσή της. Ἰσχυρίσθη δηλ. ὅτι δῆθεν ὑπάρχει κίνδυνος καταστροφῆς τοῦ χλοστάπητος ἀπὸ τὴν ἐκδήλωση τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως.

Παρὰ ταῦτα εἶναι ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ἡ ἀρνήσις ὀφείλεται σὲ ἐκδίκηση πρὸς τὴν Ἱ. Μητρόπολι γιὰ τὴν γνωστὴ θέση τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ πιστεύοντος λαοῦ μας ἐναντι τοῦ νόμου Τρίτης. Ἀλλὰ μὲ τέτοιες μεθόδους δὲν κάμπτεται τὸ φρόνημα αὐτῶν ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ ἰδέες. Ἀντίθετα ἡ πολεμικὴ αὐτὴ χαλυβδώνει τὴ θέληση ἐνῶ παράλληλα ἐκθέτει ἀνεπανόρθωτα στὴν κοινὴ γνώμη ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ σκέπτεται αὐτοὺς ποὺ παίρνουν τέτοιες πρωτοβουλίες.

Ἡ Ἐκκλησία μας λυπάται γιατί μὲ τέτοια κριτήρια γίνεται ἡ χρῆσις τῆς ἐξουσίας καὶ γιατί ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ στερεοῖται ἐφέτος ὁ λαὸς μας ἀπὸ τὴν χαρὰ νὰ δῆ τὴν νεολαία μας νὰ στηρίζει τὶς ἐλπίδες του καὶ ὄχι νὰ τὶς γκρεμίζει...

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς, στὰ πλαίσια τῆς ποιμαντικῆς μέριμνάς της γιὰ τὰ πειραϊκὰ νεοῖτα, ἐγκαινίασε τὴν 13.5.87 ἔκθεση κατὰ τῶν ναρκωτικῶν. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ, ἀποτελεῖ τὴν ἔκφραση εὐλογοῦντος ἀγωνίας, πόνου καὶ εὐθύνης ἀπέναντι στὴ σύγχρονη μάστιγα τῶν ναρκωτικῶν, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, ἀρθμει στοὺς κόλπους της πολλὰ θύματα καὶ κυρίως νέους ἀνθρώπους.

Ἡ εἰσβολὴ τῶν ναρκωτικῶν στὴν «πολιτισμένη» κοινωνία μας, ἂν καὶ συντελεῖται κατὰ τρόπο ἀθόρυβο καὶ ἀνεπαίσθητο, ἐν τούτοις ἀποκαλύπτει σὲ ὅλες της τὶς διαστάσεις, τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ παραμόρφωση ποὺ μολύνει τὸν γηρασμένο κοινωνικὸ μας ὄργανισμο. Στόχος τῆς ἐκθέσεως εἶναι, νὰ ἐνημερώσει ὑπεύθυνα τὸν πειραϊκὸ λαὸ γιὰ τὸ τεράστιο αὐτὸ πρόβλημα καὶ τοὺς κινδύνους ποὺ ἐγκυμονεῖ, νὰ ἀφυπνίσει τὶς ἀνθρώπινες συνειδήσεις καὶ νὰ προβληματίσει δημοσυρικὰ μὲ τὰ πλοῦσια ἐρεθίσματα ποὺ παρέχει σὲ κάθε πολίτη πάνω στὸ θλιβερό αὐτὸ γεγονὸς καὶ τὸν τρόπο ἀντιμετώπισής του.

Ἰδιαίτερα ὁμως, ἡ Πειραϊκὴ Ἐκκλησία, θέλει νὰ

προστατεύσει τους νέους από τα ναρκωτικά, δημιουργώντας τους ανώτερα ιδανικά και διέξοδο από τα υλιστικά αδιέξοδα στα όποια έχουν οδηγηθεί, με τὸ νὰ σπεύρει στὶς καρδιές τους τὸν λυτρωτικὸ λόγο τοῦ Εὐαγγελίου, καλώντας τους νὰ υιοθετήσουν τὸν χριστιανικὸ τρόπο ζωῆς, ἐνῶ παράλληλα προσθέτει ἕνα σκαλοπάτι στὴν πολιτιστικὴ κλίμακα τοῦ Δήμου μας.

Ἡ ἔκθεση κατὰ τῶν ναρκωτικῶν, ποὺ ἐτοιμάστηκε ἀπὸ νέους τῆς Ἐκκλησίας μας, φοιτητὲς καὶ ἐπιστήμονες καὶ λειτουργεῖ στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ μητροπολιτικοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγίας Τριάδος, προσπαθεῖ νὰ μελετήσῃ σὲ βάθος τὸ πολύπλευρο καὶ δύσκολο τοῦτο θέμα. Προβαίνει στὴν συστηματικὴ κατάταξη τῶν ναρκωτικῶν, ἐκθέτει τὴν χημικὴ τους ἀνάλυση, μελετᾷ τὶς ἐπιδράσεις τους πάνω στὸν ἀνθρώπινο ὄργανισμό καὶ δείχνει πολὺ παραστατικὰ τὶς ἐπιπτώσεις τῶν ναρκωτικῶν στὴν ψυχοσωματικὴ ὑγεία καὶ στὶς κοινωνικὲς δομές.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ῥορθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης

Ῥολόκληρη τῆ σειρά (ἑλληνικὴ καὶ λατινικὴ) τῆς Πατρολογίας τοῦ MIGNE, καθὼς καὶ ἄλλα πολύτιμα θεολογικὰ ἔργα (σύνολο 902 τόμων) πρόσφερε στὴν Ῥορθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης ἡ ὀλλανδικὴ μοναστικὴ κοινότητα τῶν «Ἀδελφῶν τῆς Μητρὸς τοῦ Ἑλέους». Μὲ τὴ δωρεὰ αὐτῆ ἐκπληρώθηκε σχετικὴ ὑπόσχεση, ποὺ εἶχε δώσει τὸ 1984 ὁ Σεβ. Καρδινάλιος Βίλλεμπραντς κατὰ τὴ συνέλευση στὴν Κρήτη τῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου Ῥορθοδόξων - Ρωμαιοκαθολικῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Διακήρυξις τῆς Ῥορθοδόξου
ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ Ἐκκλησίας

Ῥς Πρόεδρος τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ Ῥορθοδόξου Ἐκκλησίας συνεκαλέσαμεν σήμερον τὴν 5ην Ἰανουαρίου 1987 ἐν Πράγα ἕκτακτον Συνεδριῶν Αὐτῆς εἰς τὴν ὁποίαν μετέσχον ἐκπρόσωποι τῶν ἐνοριῶν καὶ οἱ διαποιμαίνοντες τὰς ἐπαρχίας Πράγας, Ῥολομοῦς, Πρεσῶβ καὶ Μιχαήλοφ, πρὸς ἐκτίμησιν καὶ ἀξιολόγησιν τῆς γενικῆς καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν διὰ συγκεντρώσεως ὑπογραφῶν ἔκστρατειαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν οἱ Οὐνίται (κατὰ τῆς Ῥορθοδόξου Ἐκκλησίας) με σκοπὸν νὰ προκαλέσουν ἐσκεμμένως συγκρούσεις καὶ ἀντεγκλήσεις μετὰ τῶν πιστῶν τῆς Ῥορθοδόξου καὶ τῆς Ἐλληνοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ἀντιμετωπίζομεν τοιαῦτα προβλήματα, εἶναι ἀνάγκη πλέον νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ταῦτα ἐπὶ μονίμου βάσεως. Κατόπιν τούτου ἐκθέτομεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς θέσεις μας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.

Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις συνεχίζει νὰ ἐξελίσσεται θετικῶς καὶ ὅλοι οἱ καλῆς θελήσεως ἄνθρωποι προσπαθοῦν νὰ λύσουν ἐπίμαχα ζητήματα με διμερεῖς διαλόγους, ἐδοκιμάσαμεν δυσᾶρεστον ἐκπληξιν διὰ τὰς ὀλεθρίους ἐνεργείας τῆς ἑλληνοκαθολικῆς ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ Ἐκκλησίας με τὰς ὁποίας αὕτη προσπαθεῖ νὰ καταπιέσῃ τοὺς Ῥορθοδόξους, καθ' ὅσον αἱ ἐνεργεῖαι αὗται, ὄχι μόνον ἀντιβαίνουν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ τῆς ἐποχῆς μας.

Εἰς τὴν χώραν μας ἡ Ῥορθόδοξος ἐν Τσεχοσλοβα-

κίᾳ Ἐκκλησία ἔχει βαθυτάτας ρίζας. Ἀποδεδειγμένως ἀνάγεται εἰς τὴν ὑποδειγματικῶς εἰρηνικὴν ἱεραποστολὴν τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, οἱ ὁποῖοι ἔθεσαν τὰ θεμέλια τῆς Ῥορθοδόξου πίστεως καὶ τῆς παιδείας μας. Ὅλοι οἱ σύγχρονοι ἡμῶν γνωρίζουν καλῶς τὸ πατριωτικὸν καὶ ἡρωικὸν φρόνημα τοῦ Ἐπισκόπου Γοράσδου Πάβλικ καὶ τὸν μαρτυρικὸν του θάνατον. Ὁ θετικὸς ρόλος τὸν ὁποῖον ἔπαιξε ἡ Ῥορθόδοξος ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ Ἐκκλησία εἰς τὴν Τσεχοσλοβακικὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὰ γεγονότα τῶν παρόντων καιρῶν δικαίωνουν τὴν σημερινὴν καὶ μελλοντικὴν τῆς ὑπαρξιν.

Καίτοι μὴ ἱκανοποιημένη ἀπὸ τὰ ἄλυτα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ὑφίστανται μετὰ τῆς Ῥορθοδόξου καὶ τῆς Ἐλληνοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, παρὰ τὰς προσπάθειάς τὰς ὁποίας κατεβάλαμεν διὰ τὴν ἐπίλυσιν των, ἡ Ῥορθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε προέβη εἰς μαζικὰς καὶ ὀργανωμένας καταστροφικὰς ἐνεργείας.

Πάντοτε ὠδήγει καὶ ὀδηγεῖ τοὺς πιστοὺς τῆς εἰς ὑποδειγματικὰς διαπροσωπικὰς σχέσεις με τὴν ἐλπίδα ὅτι κάθε πρόβλημα διμερῶς δύναται νὰ λυθῆ θετικῶς. Ἀρνούμεθα κάθε φανατισμὸν, ἔθνικισμὸν καὶ θρησκευτικὴν μισαλλοδοξίαν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν Ῥορθοδόξων Ἐκκλησιῶν τοῦ κόσμου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πληροφοροῦμεν κάθε ἀδελφὴν Ῥορθόδοξον Ἐκκλησίαν περὶ τοῦ θλιβεροῦ τούτου θέματος. Ἡ Ῥορθόδοξος ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ Ἐκκλησία κατέχει ἀξιόλογον θέσιν εἰς τὸ Π.Σ.Ε. καὶ τὸ C.P.C. Οἱ ἐκπρόσωποι μας θὰ πληροφορήσουν καὶ τὰ οἰκουμενικὰ αὐτὰ Βήματα περὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως.

Ἐφ' ὅσον ἡ Ἐλληνοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἀνήκει εἰς τὴν κοινότητα τῶν ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ 18 Ἐκκλησιῶν καὶ ἔθνικῶν Κοινοτήτων καλοῦμεν τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν τῆς Τσεχοσλοβακίας καὶ τὸ σῶμα τῶν Ἐπισκόπων καὶ Ἐπιτρόπων τῆς ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας νὰ βοηθήσουν νὰ εὑρεθῆ ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης θετικὴ λύσις εἰς τὴν δημιουργηθεῖσαν κατάστασιν.

Θεωροῦμεν καθῆκον μας νὰ Σᾶς πληροφορήσωμεν περὶ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων με τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἀντιληφθῆτε τὴν θέσιν τῆς Ῥορθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ καὶ ὅτι δὲν θὰ μᾶς στερήσητε τῆς ἠθικῆς Σας ὑποστηρίξεως. Διὰ νὰ ἐφαρμοσθῆ ἡ ἀλήθεια εἰς τὴν ζωὴν, εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ γνωστὴ.

ΔΩΡΟΘΕΟΣ, Μητροπολίτης Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Ἐπίσκοπος Πρεσῶβ.

ΝΙΚΑΝΟΡ, Ἐπίσκοπος Ῥολομοῦς.

ΙΩΑΝΝΗΣ, Ἐπίσκοπος Μιχαλόβτσε.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β΄ θά ἐπισκεφθῆ διὰ τρίτην φοράν τήν πατρίδα του Πολωνίαν. Ἡ ὀργανωτική μικτή ἐπιτροπή ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πολιτείας «ἐξέφρασε τήν πεποίθησίν της ὅτι ὁ θρησκευτικός χαρακτήρ τοῦ ταξιδίου θά ἐνισχύσῃ τὸ ἠθικόν τῆς πολωνικῆς κοινωνίας καί θά εὐνοήσῃ τὴν ἐθνικὴν συμφιλίωσιν».

—Τὴν 10ην Μαρτίου τρ. ἔ. ἡ ἐπὶ τῶν θεμάτων πίστεως ἀρμοδία Ἐπιτροπή (SACRA CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI) τοῦ Βατικανοῦ ἐκυκλοφόρησεν ἐκτενὲς κείμενον «Ὁδηγιῶν ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ τῆς γεννωμένης ἀνθρωπίνης ζωῆς καί τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπαραγωγῆς». Τὸ κείμενον αὐτό, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς, διακεκριμένου Καρδινάλιου JOSEPH RATZINGER, ἐπιδιώκει τὴν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν ἐκτροπῶν, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι δυνατόν νὰ παρασύρῃ αὐτὸν ἡ κατάχρησις τῆς ἐπὶ τῆς φύσεως ἐξουσίας του.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Θεοκλήτου Μοναχοῦ, Διονυσιάτου, Ἱερομόναχος Ἀθανάσιος Ἰβηρίτης (1885 - 1973), ἐκδ. «Τὸ Περιδῶλι τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 202.

Ὁ γνωστός γιὰ τὶς ὀρθόδοξες καί ἰδιαίτερα φιλοκαλικές ἐκδόσεις του ἐκδοτικὸς οἶκος «Τὸ Περιδῶλι τῆς Παναγίας», πού διευθύνει ὁ κ. Νικ. Χίτογλου, μᾶς ἔδωκε τελευταία καί νέο ἔργο τοῦ πολυγραφώτατου π. Θεοκλήτου Διονυσιάτου. Πρόκειται γιὰ μιὰ περίεργη βιογραφία, ἀπὸ τὴν ὁποία γνωρίζουμε ὅχι μόνο τὸ πνευματικὸν κάλλος καί δάθος τοῦ βιογραφουμένου Ἱερομονάχου Ἀθανασίου Ἰβηρίτου, ἀλλὰ καί τὸν φίλο του βιογράφο, καθὼς καί τὴν ἀγιορειτικὴ ἱστορία τῶν τελευταίων χρόνων. Τὰ ντοκουμέντα - ἀποσπάσματα πού περιλαμβάνει, καθὼς καί τὰ ἡμερολογιακά σχεδὸν σημειώματα καί γράμματα βιογραφουμένου καί βιογράφου, γιὰ καίρια καί λίαν ἐπίκαιρα πνευματικὰ καί ἀγιορειτικὰ θέματα - προβλήματα, τὸ καθιστοῦν ὅχι μονάχα ψυχωφελές ἀλλὰ καί τερπνότατον ἀνάγνωσμα. Σ' αὐτὸ συντείνει καί τὸ γεγονός, ὅτι εἶναι γραμμένο τὸ βιβλίον ἀπὸ γνωστὸ καί θραβευμένο ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν «δξυγράφον κάλαμον» καί μᾶς γνωρίζει μιὰ ἀπὸ τὶς ταπεινότερες ὅσο καί ὀσκαλιότερες μορφές τοῦ Ἀγ. Ὄρους, πού, μὲ τὴ σοφία καί τὴ διάκρισίν του, ἔδειξε τὸ σωστὸ δρόμον σὲ πολλοὺς μοναχοὺς, μὰ καί σὲ πολλοὺς θεολόγους πού τὸν συμβουλεύονταν.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαιρέσει δι' ἐπιλογῆς —κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 15 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5) 1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων— πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Κλάδου ΔΕ καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους, ὅπως, ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καί τὴν Ἐφημερίδα «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Γραμματείαν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (ὁδὸς Ἀγίας Φιλοθέης 21) κατὰ τὰς ὥρας 10.00 ἕως 13.00 καθ' ἑκάστην, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν κατὰ Νόμον ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν.

Οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως δέον, ἵνα ἔχωσι καί τὰ λοιπὰ δι' ἐκκλησιαστικὸν ὑπάλληλον προσόντα, ὡς ταῦτα ὀρίζονται ἐν τοῖς ἀρθροῖς 6 ἕως 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5) 1978 Κανονισμοῦ (Φ. Ε.Κ. 48/3.4.1978, τεύχος Α΄).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6ῃ Μαΐου 1987

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ Καταστατικῶν Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καί Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικῶν ἐφημεριῶν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Ἀρτέμιδος, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Σπᾶτα, τῇ 25ῃ Ἀπριλίου 1987

† Ὁ Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει α) τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 25 τοῦ Νόμου 817) 78 «περὶ θέσεων Ἱεροκηρύκων ἐκ μετατροπῆς ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων» καί β) τὸ ὑπ' ἀριθ. 582) 1980 Προεδρικὸν Διάταγμα «περὶ κατανομῆς θέσεων Ἱεροκηρύκων εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν θέσιν Ἱεροκήρυκος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἀργοστόλιον, 27 Ἀπριλίου 1987

† Ὁ Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κερκύρας καί Παξῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τοῦ Νόμου 673) 1977 (ἀρθρον 1 παράγρ. 1, ἐδάφ. 6' καί 3, β) τοῦ ἀρθροῦ 25 τοῦ Νόμου 817) 1978 καί γ) τοῦ Προε-

δρικού Διατάγματος 582)2-7)11.7.1980 «περί κατανομής θέσεων Ιεροκλήρων εις Ίεράς Μητροπόλεις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος», καλούμεν τούς βουλομένους άγάμους κληρικούς των δύο πρώτων βαθμών τής Ίερωσύνης έχοντας δίπλωμα Θεολογικής Σχολής και τά άλλα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής Προκηρύξεως ταύτης εις τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ήμίν αίτησιν μετά των άπαιτούμενων δικαιολογητικών διά την κατάληψιν τής μιάς εκ των δύο κενών θέσεων Ίεροκλήρου έν τή καθ' ήμάς Ιερά Μητροπόλει Κερκύρας και Παξών.

Έν Κερκύρα τή 4η Μαΐου 1987

† Ό Κερκύρας και Παξών ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κορίνθου

Έχοντες ύπ' όψει τάς διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν την κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίεροϋ Ναού Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, τής Ένορίας Άλμυρης, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν τής άνωτέρω θέσεως.

Έν Κορίνθω τή 4η Μαΐου 1987

† Ό Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Μονεμβασίας και Σπάρτης

Έχοντες ύπ' όψει τάς διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τάς κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών 1) Αγίου Νικολάου, Αγίου Νικολάου Μονεμβασίας, 2) Αγίου Κωνσταντίνου, Καστανιάς Βοιών, 3) Αγίου Γεωργίου, Κουπίων, 4) Ευαγγελισμού τής Θεοτόκου, Φαρακλού, 5) Ζωοδόχου Πηγής Άγριάνων, 6) Αγίου Θεοδώρων, Πικουλιανικών, 7) Γενήσεως τής Θεοτόκου, Βρεσθένων και 8) Αγίου Άνδρέου, Καρυών, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Σπάρτη τή 4η Μαΐου 1987

† Ό Μονεμβασίας και Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Έχοντες ύπ' όψει τάς διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τάς κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών α) Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, Άμυκλών, β) Αγίου Δημητρίου, Στεφανιάς και γ) Αγίου Δημητρίου, Πακίων, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημο-

σιεύσεως τής παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Καστορία τή 29η Αυγούστου 1986

Έν Σπάρτη τή 14η Μαΐου 1987

† Ό Μονεμβασίας και Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Πατρών

Έχοντες ύπ' όψει τάς διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τάς κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών 1) Αγίων Άποστόλων Πέτρου και Παύλου Πευκουλακίου Πατρών και 2) Αγίων Θεοδώρων Δεμένικα Πατρών,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Πάτρας τή 5η Μαΐου 1987

† Ό Πατρών ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Άρτης

Έχοντες ύπ' όψει τάς διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τάς κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών 1) Αγίας Παρασκευής Καψάλων και 2) Καταθέσεως Έσθθτος Θεοτόκου Βλαχέρνης,

καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Άρτη τή 8η Μαΐου 1987

† Ό Άρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Έχοντες ύπ' όψει τάς διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού τής Ίεράς Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τάς κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών 1) Αναλήψεως Άχιλλείου, 2) Αγίας Μαρίας Άφησου και 3) Αγίου Δημητρίου Νεοχωρίου, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Βόλω τή 14η Μαΐου 1987

† Ό Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Οργανισμός Διοικήσεως Έκκλησιαστικής Περιουσίας

Ο Όργανισμός Διοικήσεως Έκκλησιαστικής Περιουσίας (ΟΔΕΠ) λαθών υπ' όψιν τας διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' του Νόμου 993/1979 και του υπ' αριθ. 5)1978 Κανονισμού «περί Κ.Ε.Υ.», προκηρύσσει την δι' επιλογής ενώπιον Έπιτροπής πρόσληψιν ενός (1) τηλεφωνητού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και διά ένα (1) χρόνο από αναλήψεως υπηρεσίας και καλεί τους θουλομένους οι οποίοι επιθυμούν να εργασθούν εις τόν ΟΔΕΠ υπό την ως άνω ιδιότητα όπως υποβάλλουν εις τόν ΟΔΕΠ Άθηνών, δδός Ιασιού 1, Τ.Κ. 115 21, έντός προθεσμίας είκοσι (20) ήμερών από τής επομένης τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως τά κάτωθι δικαιολογητικά:

α. Αίτησιν τών ενδιαφερομένων μετά δύο (2) φωτογραφιών εις τήν όποιαν να αναγράφονται άπαντα τά στοιχεία του δελτίου ταυτότητός των.

β. Πιστοποιητικόν έκπληρώσεως στρατολογικων ύποχρεώσεων προκειμένου περι άρρένων.

γ. Άντίγραφον Ποινικού Μητρώου.

δ. Πιστοποιητικόν Σπουδών.

Έν Άθήναις τή 30ή Άπριλίου 1987

Ο Έντεταλμένος Σύμβουλος
Άρχιμ. Λεόντιος Μαρκόπουλος

Πανελλήνιον Έιερών Ίδρυμα Εύαγγελιστριάς Τήνου

Η Διοικούσα Έπιτροπή του Πανελληνίου Έιερών Ίδρυματος τής Εύαγγελιστριάς Τήνου (Ν.Π.Δ.Δ.) έχοντας ύπόψη τά άρθρα 3, 6 του υπ' αριθμ. 8)1970 Κανονισμού, και 1 του υπ' αριθμ. 62)1975 Κανονισμού, όπως διατηρήθηκαν σε ίσχύ με τό άρθρο 7 του Ν. 349)1976, τήν υπ' αριθμ. 113)17.3.87 πράξη του ύπουργού Προεδρίας τής Κυβερνήσεως, και προκειμένου να προθή στη πλήρωση μιās θέσεως Έιεροδιακόνου του Έιερών Ναού Εύαγγελιστριάς Τήνου του κλάδου ΤΕ 1 Κληρικων, καλεί αυτούς που επιθυμούν και έχουν τά νόμιμα προσόντα να υποβάλουν έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης στο Περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», σχετικέσ αίτήσεις εις τό Έιερών Ίδρυμα μετά συντόμου βιογραφικού σημειώματος.

Οί ενδιαφερόμενοι για τή θέση πρέπει να είναι άπόφοιτοι Γυμνασίου π. τύπου ή Λυκείου και πτυχιούχοι τουλάχιστο Έκκλησιαστικής Σχολής ή Άνωτέρου Έκκλησιαστικού Φροντιστηρίου.

Γιά τήν πρόσληψη προτιμούνται Τήνιοι τήν καταγωγήν μόνιμοι κάτοικοι Τήνου, άρθρ. 6 Κανονισμού 8)1970.

Ο Πρόεδρος τής Έπιτροπής

† Ο Σύρου ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Όρθόδοξος Άκαδημία Κρήτης

«Η Όρθόδοξος Άκαδημία Κρήτης προκηρύσσει τήν πλήρωση δύο θέσεων: Θεολόγου - ύποδιευθυντή (κατά προτίμηση κατόχου διδακτορικού διπλώματος) και έπιστημονικού συνεργάτη (πτυχιούχου Α.Ε.Ι., κατά προτίμηση Κοινωνιολόγου). Όσοι ενδιαφέρονται, παρακαλούνται να επικοινωνήσουν με τήν Όρθόδοξο Άκαδημία (730 06 Κολυμπάρι, τηλ. 0824 - 22245) μέχρι 30 Ίουνίου 1987».

Χανιά, 12 Μαΐου 1987

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΙΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Πειραιώσ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

† Ο Καστορίας ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητής Πανεπιστημίου Άθηνών

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Έσωτερικού : Δραχμαί 300 έτησίως.

Β) Έξωτερικού : Δολάρια 20 έτησίως.

Τιμή έκάστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γράμμα τής Α.Θ.Π. του Οίκουμ. Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου προς τήν Α.Μ. τόν Άρχιεπίσκοπον Άθηνών.

Κοινή Δήλωσησ Συνοδ. Έπιτροπής του Πατριαρχείου ΚΠόλεως και τής Άντιπροσωπείας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Γνώσις και άξιεις (έξ άφορμής τής 150ετηρίδος του Παν)μιον Άθηνών).

Μητροπ. Γρεβενών Σεργίου, Η Ί. Μογή του Όσίου Νικάνορος και τό κειμηλιοφυλάκειον αυτής.

Μητροπ. Δέρκων Κωνσταντίνου, Όρθοδοξία και Εικονομαχία.

Μητροπ. Φιλαδελφείας Βαρθολομαίου, Η οικουμενική συνείδησις τής Έκκλησίας ΚΠόλεως και ή μέριμνα τών Έκκλησιών.

Βλασίου Ί. Φειδά, Γνωμοδότηση για τό πρόβλημα συνταγματικότητας διατάξεων του Νόμου: «ρύθμιση θεμάτων έκκλ. περιουσίας».

Εύσταθίου Ί. Φραγκούλη, Παρατηρήσεις επί του νόμου περι ρυθμίσεως θεμάτων έκκλησιαστικής περιουσίας.

Μητροπ. Σερρών Μαξίμου, Η ένθρόνισις τής Α.Θ.Μ. του Πατριάρχου Άλεξανδρείας κ.κ. Παρθενίου.

Μητροπ. Κεντρώας Άφρικής Τιμοθέου, Προσφώνησις κατά τήν ένθρόνισιν του Πατριάρχου Άλεξανδρείας εις Κάιρον.

Ε. Π. Α. (επιμέλεια), Τό χρονικό τής κρίσεως για τήν έκκλησιαστική περιουσία.

Παρατηρήσεις και Σχόλια.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.